

บทที่ 4 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

การศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลผลข้อมูลพื้นฐานทางด้าน กายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่ เพื่อประมวลผล โดยพิจารณาถึง โอกาส จุดอ่อน จุดแข็ง และภาวะคุกคาม ของพื้นที่ศึกษา เนื่องมาจากปัจจัย ทางด้าน กายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมเพื่อสร้างแนวทางการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ประวัติและความเป็นมาของพื้นที่

4.2 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

- 4.2.1 ลักษณะที่ตั้ง / อาณาเขต
- 4.2.2 สภาพภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศ
- 4.2.3 ระบบชุมชนของจังหวัดแพร่
- 4.2.4 สภาพสังคมและประชากร
- 4.2.5 สภาพเศรษฐกิจ
- 4.2.6 แหล่งท่องเที่ยว

4.3 สภาพทั่วไปของพื้นที่โครงการ

- 4.3.1 รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคาร
- 4.3.2 โครงข่ายการสัญจร
- 4.3.3 โครงสร้างสาธารณูปโภค – สาธารณูปการ
- 4.3.4 สภาพมวลอาคาร พื้นที่ว่าง พื้นที่สีเขียวและสภาพอาคาร
- 4.3.5 รูปแบบศักยภาพในการมองเห็นและการเข้าถึงพื้นที่
- 4.3.6 รูปแบบสถาปัตยกรรมในพื้นที่โครงการ
- 4.3.7 จินตภาพในพื้นที่ศึกษา
- 4.3.8 กิจกรรมทางสังคม
- 4.3.9 กิจกรรมทางเศรษฐกิจ
- 4.3.10 แหล่งท่องเที่ยว

4.4 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

- 4.4.1 การวิเคราะห์สภาพประโยชน์การใช้ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคาร
- 4.4.2 การวิเคราะห์รูปแบบโครงข่ายการสัญจร
- 4.4.3 การวิเคราะห์โครงสร้างสาธารณูปโภค – สาธารณูปการ
- 4.4.4 การวิเคราะห์ลักษณะมวลอาคารและพื้นที่ว่าง
- 4.4.5 การวิเคราะห์สภาพพื้นที่สีเขียว
- 4.4.6 การวิเคราะห์ศักยภาพในการมองเห็นและการเข้าถึงพื้นที่

4.4.7 การวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมในพื้นที่ศึกษา

4.4.8 การวิเคราะห์จินตภาพในพื้นที่ศึกษา

4.4.9 การวิเคราะห์สภาพทางสังคม

4.4.10 การวิเคราะห์สภาพกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

4.4.11 การวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยว

4.5 การประเมินสภาพปัญหา ศักยภาพของพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง

4.5.1 ปัญหาและศักยภาพในมิติทางจินตภาพ

4.5.2 ปัญหาและศักยภาพในมิติทางกายภาพ

4.5.3 ปัญหาและศักยภาพมิติทางสังคมและเศรษฐกิจ

4.1 ประวัติและความเป็นมาของพื้นที่ศึกษา

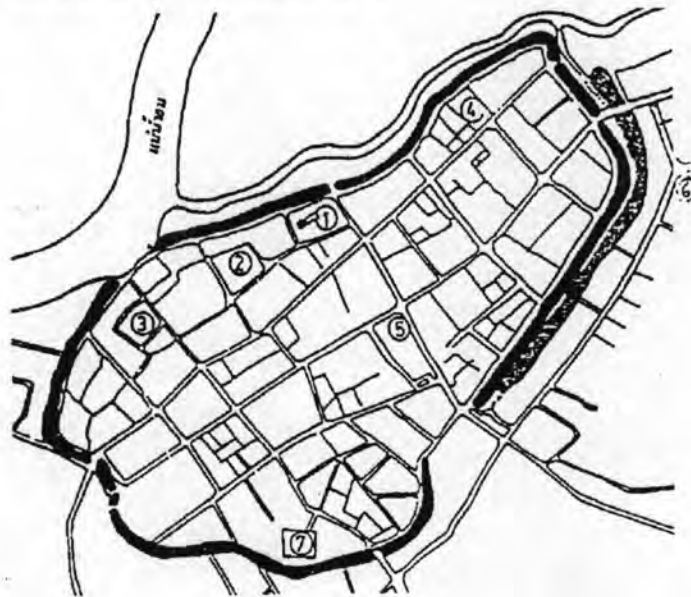
เมืองแพร่ เป็นเมืองเก่าเมืองหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย ประวัติการสร้างเมือง ไม่มีจารึกในที่ได้ที่หนึ่งโดยเฉพาะ การศึกษาเรื่องราวของเมืองแพร่จึงต้องอาศัยหลักฐาน ของเมืองอื่น เช่น พงศาวดารโยนกตำนานเมืองเหนือ ตำนาน การสร้างพระธาตุลำปางหลวง และศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นต้น

ตำนานพระธาตุช่อแฮ กล่าวว่า เมืองแพร่มีมาตั้งแต่ สมัยพุทธกาล

ตำนานวัดหลวง กล่าวไว้ว่าประมาณ พ.ศ. 1371 พ่อขุนหลวงพล ราชันดดาแห่งกษัตริย์น่าน เจ้าได้อพยพคนไทย (ไทยลื้อ ไทยเขิน) ส่วนหนึ่งจากเมืองเชียงแสน ไชยบุรี และเวียงพางคำลงมาสร้างเมืองบนที่ราบริมฝั่งแม่น้ำยม ขนานนามว่า "เมืองพลนคร" (เมืองแพร่ปัจจุบัน)

ตำนานสิงหนวัติ กล่าวว่าเมืองแพร่เป็นเมือง ที่ปกครองโดยพญายี่บาแห่งแคว้นหริภุญไชย สันนิษฐานว่าเมืองแพร่และเมืองลำพูนเป็นเมือง ที่สร้างขึ้นมากันในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักศิลาจารึก พ่อขุนรามคำแหง มหาราชหลักที่ 1 ด้านที่ 4 บรรทัดที่ 24 - 25 ซึ่งจารึกไว้ว่า ".. เบื้องตีนนอน รอดเมืองแพล เมืองน่าน เมือง ...เมืองพลัว ฝั่งฝั่งของ เมืองขวา เป็นที่แล้ว ..." ในข้อความนี้ เมืองแพล คือ เมืองแพร่ ศิลาจารึกนี้สร้างขึ้นใน พ.ศ. 1826

จึงเป็น สิ่งที่ยืนยันถึง ความเก่าแก่ ของเมืองแพร่ ว่าตั้งขึ้นมาก่อนเมืองเชียงใหม่และเชื่อว่าเมืองแพร่ได้ก่อตั้งขึ้นแล้วก่อนการตั้งกรุงสุโขทัยเป็น ราชธานี

รูปที่ 4.1 แสดงผังเมืองเก่ารูปหอยสังข์

ชื่อเดิมของเมืองแพร่ จากการศึกษาเกี่ยวกับการก่อตั้งชุมชนหรือบ้านเมืองส่วนใหญ่ในภาคเหนือ มักปรากฏชื่อบ้านเมืองในตำนาน เรื่องเล่า หรือจารึก ตลอดจนหลักฐานเอกสารพื้นเมืองของเมืองนั้น ๆ แต่สำหรับเมืองแพร่นั้นแตกต่างออกไป เนื่องจากไม่มีหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ชื่อเมืองจากหลักฐานอื่นมีดังนี้

เมืองพล นครพลหรือพลรัฐนคร เป็นชื่อเก่าแก่ดั้งเดิมที่สุดที่พบ ในตำนานเมืองเหนือ ฉบับโบราณ พ.ศ. 1824 กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า เจ้าเมืองลำปางได้ส่งคน มาติดต่อเจ้านครพล ให้ไปร่วมงาน นมัสการ และฉลองวัดพระธาตุลำปางหลวง และจากตำนาน พระธาตุลำปางหลวงตอนหนึ่งได้กล่าวถึงเจ้าเมืองพลยก

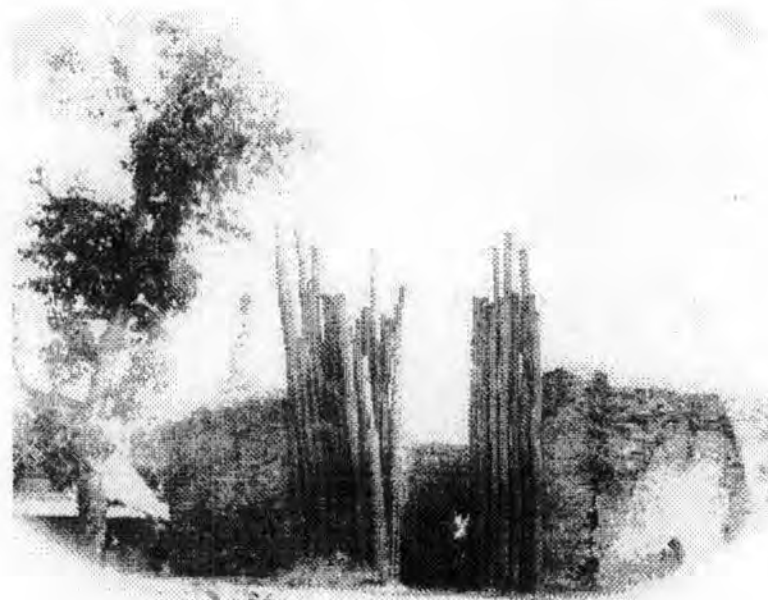
กำลังผู้คนไป ขุดหาพระบรมสารีริกธาตุ บรรจุไว้ในพระธาตุ แต่ไม่พบ เมื่อศึกษาดำแหน่งที่ตั้งของนครพลตามตำนานดังกล่าว พบว่าคนเมืองแพร์ ปัจจุบัน ชื่อพลนครปรากฏเป็นชื่อวิหารในวัดหลวง ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร์ โดยเชื่อว่าวัดนี้เป็นวัด ที่สร้างมาพร้อมกับ การสร้างเมืองแพร์และเจ้าเมืองแพร์ให้ความอุปถัมภ์มาตลอดจนหมดยุค การปกครองโดยเจ้าเมือง

เวียงโกศัย เป็นชื่อที่ปรากฏในพงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสน ใช้เรียกชื่อเมืองแพร์ในสมัยที่ขอมมีอำนาจ ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อเมืองในอาณาจักรล้านนาเป็นภาษาบาลี เช่น น่านเป็นนันทบุรี ลำพูนเป็นหริภุญไชย ลำปางเป็นเขตลาคันคร เป็นต้น สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากชื่อดอยโกสิยรัชคบรรพต (ดอยที่เป็นที่ตั้งขององค์พระธาตุซอแฮในปัจจุบัน) หมายถึง ดอยแห่งธงผ้าแพร์ ซึ่งเป็นพระธาตุศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่เมืองแพร์ มาจนถึงปัจจุบัน

เมืองแพล เป็นชื่อที่ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช หลักที่ 1 มีข้อความตอนหนึ่งว่า "เมืองตีนอน รอดเมืองแพล เมืองน่าน เมืองพลัว พันฝั่งของ เมืองชวาเป็นที่แล้ว"

เมืองแพร์ เป็นชื่อที่คนไทยในอาณาจักรสุโขทัย และอาณาจักรอยุธยาใช้เรียกเมืองแพล ซึ่งอาจจะกลายเสียงมาเป็นแพหรือแพร์ หรืออีกประการหนึ่ง มาจากความหมายของดอยโกสิยรัชคบรรพต อันหมายถึงดอยแห่งธงผ้าแพร์ ดังกล่าวมาแล้ว

เมืองแป้ เป็นชื่อที่ชาวแพร์ใช้เรียกเมืองของตนด้วยภาษาคำเมือง ซึ่งกลายเสียงตัว " พ " เป็นตัว " ป "

รูปที่ 4.2 ประตุมืองแพร์ในอดีต

ในพื้นที่หลายอำเภอของจังหวัดแพร์มีร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ ที่บ้านด้าแป้น บ้านด้าเวียง ตำบลเวียงด้า อำเภอลอง ได้พบขวานหินกระเทาะ และขวานหินขัดหรือขวานหินมีบ่าที่ชาวบ้านเรียกว่า เสียมตุ่น นอกจากนั้นยังพบเครื่องมือโลหะที่ทำด้วยสำริด ที่ชาวบ้านเรียกว่า ขวานฟ้าผ่า ในเขตอำเภอลอง และอำเภอวังชิ้น ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำยมมีร่องรอยหลักฐานของชุมชนโบราณเป็นคูเมือง และกำแพงในเกือบทุกอำเภอ

จากการสำรวจด้วยภาพถ่ายทางอากาศ รวมทั้งจากการศึกษาจากเอกสาร และคำบอกเล่า มีแหล่งชุมชนโบราณในพื้นที่จังหวัดแพร่อยู่ 24 แห่ง คือ เมืองแพร่ วังมอญ วังธง เวียงตั้ง เมืองลองหรือเมืองสรอง เวียงเทพ ชุมชนโบราณใกล้วัดจันทร์ เวียงสันทราย เวียงทอง บ้านพระหลวง บ้านสูงเม่น บ้านเด่นชัย บ้านบ่อแก้ว เมืองลอง เวียงต้า เวียงเชียงขึ้น เมืองโกนหลวง เมืองลัวะ เหล่าเวียงชุมชนโบราณแม่วัง เมืองตรอกสลอบ และชุมชนโบราณบ้านแม่บงเหนือ

เนื่องจากประวัติศาสตร์ที่ยาวนานของจังหวัดแพร่ส่วนใหญ่นั้นไม่ได้มีการบันทึกไว้ การค้นคว้าหลักฐานทางโบราณคดี ยังไม่พบองค์ประกอบของข้อมูลที่สามารถยืนยันข้อเท็จจริงในมิติเชิงประวัติศาสตร์ได้อย่างสมบูรณ์ การลำดับข้อมูลจึงใช้ข้อมูลในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในจังหวัดแพร่อย่างชัดเจนโดยมีรายละเอียดพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ดังนี้

- พ.ศ. 2434-2477 เมืองแพร่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนกลาง
- พ.ศ. 2369 อังกฤษเข้ามาสัมปทานไม้ในดินแดนล้านนา ชนพม่าเข้ามาพร้อมกัน (ศิลปะพุททามเข้ามามีบทบาททางพุทธสถานในดินแดนล้านนาโดยมีหลักฐานการสร้างวัดรูปแบบโครงสร้างไม้ ทรงหลังคาซ้อนชั้นทรงสูง)
- พ.ศ. 2434 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเปลี่ยนระบอบการปกครองประเทศเป็นแบบมณฑลเทศาภิบาลมีข้าหลวงเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑล (ลดอำนาจเจ้าผู้ครองเมืองให้น้อยลง)
- พ.ศ. 2435 สร้างคุ้มเจ้าหลวงเมืองแพร่ (สมัยรัชกาลที่ 5 ช่วงยุโรปเข้ามาสัมปทานป่าไม้)
- พ.ศ. 2437 สร้างวัดจอมสวรรค์ สร้างวัดสระบ่อแก้วและ วัดต้นธง (สมัยรัชกาลที่ 5 ศิลปะแบบไทยใหญ่สนับสนุนโดยพ่อค้าเงี้ยว ซึ่งศาสนสถาน ยุคนั้นบางส่วนยังปรากฏจนถึงปัจจุบันและเป็นภาพลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตของเมืองแพร่ในยุคนั้น)
- พ.ศ. 2440 พระยาไชยบูรณ์เป็นข้าหลวงกำกับการปกครองเมืองแพร่เป็นคนแรก
- พ.ศ. 2445 เกิดกบฏเงี้ยว หรือไทใหญ่ปล้นเมืองแพร่ (หลังจากนั้นกลุ่มเงี้ยวหรือไทยใหญ่ได้ลดบทบาทในการมีส่วนร่วมทางสังคมในเมืองแพร่ โดยเฉพาะการสร้างพุทธสถานรูปแบบพุททาม)
- พ.ศ. 2450 สร้างคุ้มบุรีรัตน์ (สมัยรัชกาลที่ 5 ช่วงยุโรปเข้ามาสัมปทานป่าไม้ ช่วงเดียวกับช่างชาวจีนเข้ามามีส่วนร่วมในการก่อสร้าง ผลผสมผสานรูปแบบยุโรป)
- พ.ศ. 2458 หัวเมืองฝ่ายเหนือแพร่ น่าน ลำปาง รวมเป็นมณฑล เรียกว่า "มณฑลมหาสารภูรี" มีลำปางเป็นที่ว่าการ มีการติดต่อทางรถไฟ ทำให้เมืองลำปางมีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากในช่วงนั้น (มากกว่าเมืองแพร่และเมืองน่าน)
- พ.ศ. 2478 รัฐบาลได้ประกาศพระราชกฤษฎีกา ยกฐานะตำบลในเวียงขึ้นเป็นเทศบาล ให้ชื่อว่า "เทศบาลเมืองแพร่" เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2478
- พ.ศ. 2482 สร้างประตูเข้าเมืองแพร่ ชื่อประตูใหม่ (ใช้ต้นแบบจากประตูเมืองเชียงใหม่)
- พ.ศ. 2485-2488 ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ขบวนการเสรีไทยได้เข้ามาอยู่ตามแนวเขาในพื้นที่

รูปที่ 4.3 คும்เจ้าหลวงเมืองแพร่ ก่อน พ.ศ.
2440 (ล่าง) ปัจจุบันปรับเปลี่ยนเป็น
พิพิธภัณฑ์

รูปที่ 4.4 เจ้าพิริยะเทพวงศ์ เจ้าเมืองแพร่องค์
สุดท้าย
ที่มา สภาวัฒนธรรมจังหวัดแพร่

รูปที่ 4.5 วัดจอมสวรรค์ หรือวัดจองเหนือหลักฐานที่
เหลืออยู่ของชุมชนเงี้ยว
ที่มา จากการสำรวจ

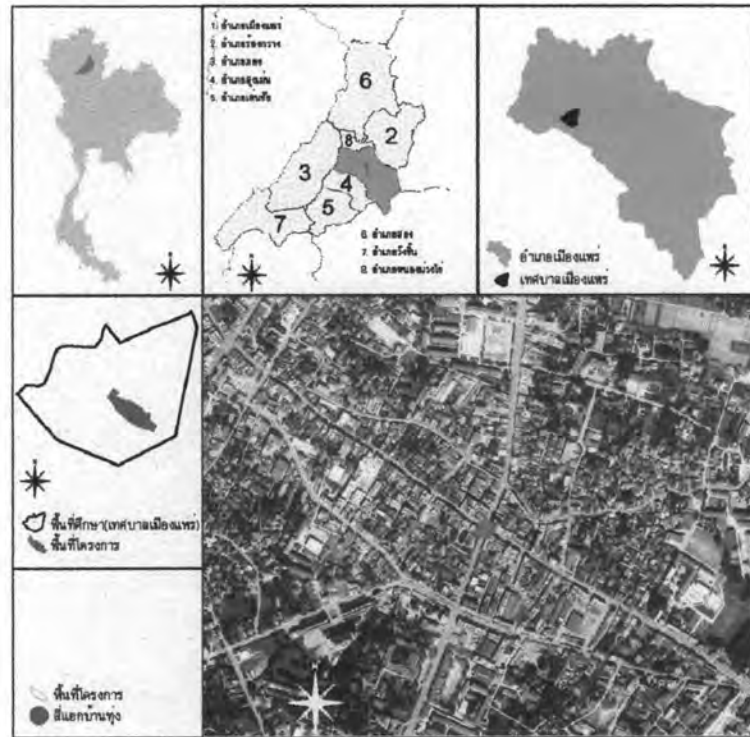

รูปที่ 4.6 วัดต้นธง หรือวัดจองใต้ หรือวัดเงี้ยว ปัจจุบัน
ถูกรื้อและสร้างขึ้นใหม่ทั้งหมด

4.2 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

เทศบาลเมืองแพร่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นจังหวัดในภาคเหนือตอนบน ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 555 กม. เส้นทางหลักที่ใช้ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (เอเชีย) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101

เทศบาลเมืองแพร่ แต่เดิมเป็นตำบลๆ หนึ่ง คือ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ต่อมารัฐบาลได้ประกาศพระราชกฤษฎีกายกฐานะตำบลในเวียงขึ้นเป็นเทศบาลให้ชื่อว่า "เทศบาลเมืองแพร่" เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2478 เทศบาลเมืองแพร่มีพื้นที่ประมาณ 900 ตร.กม.

รูปที่ 4.7 แสดงตำแหน่งพื้นที่ศึกษาและพื้นที่โครงการ

ที่มา : เทศบาลเมืองแพร่

4.2.1 ลักษณะที่ตั้ง/อาณาเขต

เทศบาลเมืองแพร่ ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำยมอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ยประมาณ 200 – 300 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 555 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ และประมาณ 550 กิโลเมตร (ถึงสถานีรถไฟเด่นชัย) ซึ่งต้องต่อรถเข้ามาในเมืองอีก 24 กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ประมาณ 9 ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตตำบลนาจักรและตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตตำบลเหมืองหม้อและตำบลนาจักร อำเภอเมืองแพร่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่

4.2.2 สภาพภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ของเขตเทศบาลเมืองแพร่ เป็นที่ราบเหมือนกันกระทั่งตั้งอยู่บริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำยมซึ่งมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาผีปันน้ำในเขตอำเภอลอง จังหวัดพะเยา มีลักษณะการไหลเป็นรูปกึ่งก้านสาขาดันไม้ ในฤดูฝนมักเกิดน้ำหลากไหลเข้าท่วมพื้นที่เขตเมือง และเกิดน้ำท่วมขังเป็นประจำทุกปี

แหล่งน้ำ เทศบาลเมืองแพร่ไม่มีน้ำไหลผ่าน มีเพียงห้วยแม่แคมซึ่งเป็นลำห้วยตามธรรมชาติไหลผ่านทางทิศเหนือของเขตเทศบาล ในเขตเทศบาลมีลำคลองหรือคูเมืองเก่า เทศบาลมีคูเมือง 2 แห่ง คือ คูเมืองประตูใหม่ คูเมืองในเขต แต่ที่สำคัญซึ่งเทศบาลสามารถใช้ประโยชน์ในการระบายน้ำ เป็นแหล่งสาธารณะที่ใช้ในการดับเพลิง คือ คูเมืองประตูใหม่ มีความยาวประมาณ 800 เมตร กว้างประมาณ 20 เมตร ลึกประมาณ 3 เมตร

สภาพภูมิอากาศ จังหวัดแพร่มีลักษณะภูมิอากาศจัดอยู่ในแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู หรือแบบทุ่งหญ้าเขตร้อนแบบสะวันนา (Tropical Savanna) ซึ่งเป็นร่องอากาศเขตร้อน จึงมีอากาศร้อนตลอดปีมีฤดูฝนสลับกับฤดูแล้ง ฤดูฝนมีฝนตกยาวนาน 5 – 6 เดือน ฤดูแล้งมีความชื้นน้อย ที่ขพรรณธรรมชาติเป็นทุ่งหญ้าเมืองร้อน โดยฤดูร้อนเริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม เป็นช่วงที่ท้องฟ้าโปร่ง และอากาศร้อนอบอ้าวมาก ส่วนในฤดูฝนเริ่มประมาณปลายเดือนพฤษภาคม – กันยายน มีฝนตกชุก เพราะเกิดจากร่องความกดอากาศต่ำที่เลื่อนขึ้นลงตามลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย และฤดูหนาวเริ่มประมาณต้นเดือนตุลาคม – กลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัดมาจากประเทศจีนโดยหนาวมากในตอนกลางคืนถึงเช้ามืด

จังหวัดแพร่ มีปริมาณและการกระจายของน้ำฝนในช่วง พ.ศ. 2538 – 2542 เฉลี่ยปีละ 1,100.46 มิลลิเมตร โดยปี พ.ศ. 2538 มีฝนตกมากที่สุด คิดเป็น 1,284.40 มิลลิเมตร และมีอุณหภูมิต่ำระหว่างปี พ.ศ. 2509 – 2538 เฉลี่ยรายปี 26.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 43.6 องศาเซลเซียส และต่ำสุด 4.6 องศาเซลเซียส

4.2.3 ระบบชุมชนของจังหวัดแพร่

ชุมชนเมืองแพร่ถูกจัดเป็นชุมชนศูนย์กลางระดับจังหวัด มีบทบาทเศรษฐกิจสูง บทบาทและหน้าที่สำคัญคือ เป็นศูนย์กลางการบริหารของจังหวัด ศูนย์กลางด้านธุรกิจการเงินและการค้า ศูนย์กลางการซื้อขายผลิตผลทางการเกษตร ศูนย์กลางการบริการทางสังคมและศูนย์กลางคมนาคมและสื่อสาร สำหรับชุมชนเทศบาลตำบลอื่นๆ อีก 12 แห่งนั้น เป็นชุมชนศูนย์กลางในชนบท มีบทบาทสำคัญ คือ ให้บริการแก่พื้นที่ชนบทโดยรอบ ซึ่งการให้บริการส่วนใหญ่จะเป็นการบริการทางสังคม

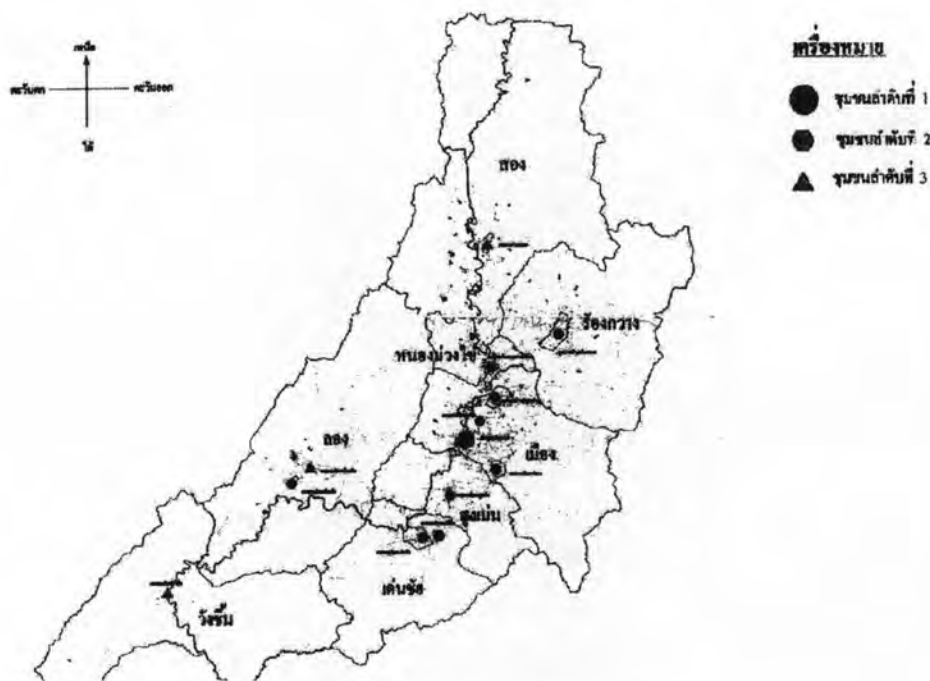
ชุมชนเมืองแพร่เป็นชุมชนที่มีความสำคัญลำดับสูงสุดของจังหวัด และเป็นลำดับที่ 3 ของภาคเหนือ มีบทบาทหน้าที่เป็นศูนย์กลางการระดับจังหวัด ในการให้บริการทางด้านการศึกษา สังคม พาณิชยกรรมการเงินและการธนาคารแก่ชุมชนในเขตอำเภอต่างๆ ของจังหวัดแพร่

การจัดลำดับชุมชน

ลำดับที่ 1 ได้แก่ เทศบาลเมืองแพร่ บทบาท เป็นศูนย์กลางด้านบริหารราชการ ด้านการค้าและพาณิชยกรรม ด้านคมนาคมขนส่ง ด้านบริการการท่องเที่ยว ด้านบริการการศึกษา โดยมีขอบเขตการให้บริการครอบคลุมทั้งจังหวัดและพื้นที่บางส่วนของจังหวัดใกล้เคียง

ลำดับที่ 2 ได้แก่ เทศบาลตำบลทุ่งไ้ย้ง เทศบาลตำบลช่อแฮ เทศบาลตำบลแม่หลาย เทศบาลตำบลเด่นชัย เทศบาลตำบลแม่จัน๊ะ เทศบาลหนองม่วงไข่ เทศบาลตำบลห้วยอ้อ เทศบาลตำบลร่องกวาง เทศบาลตำบลสูงเม่น บทบาท เป็นศูนย์กลางระดับกลุ่มอำเภอ มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การค้าปลีกสินค้าอุปโภค – บริโภค และสินค้าเพื่อการเกษตร ส่วนทางด้านสังคมเป็นแหล่งชุมชนเพื่อการศึกษา สาธารณสุข มีโรงพยาบาล โรงเรียน เพื่อบริการแก่ชุมชนของอำเภอและบริเวณใกล้เคียง และเป็นศูนย์กลางคมนาคมระดับท้องถิ่นระหว่างอำเภอกับตำบล และระหว่างอำเภอกับจังหวัด

ลำดับที่ 3 ได้แก่ เทศบาลตำบลบ้านปิน เทศบาลตำบลสอง เทศบาลตำบลวังจั่น บทบาทเป็นศูนย์กลางระดับอำเภอให้บริการชุมชนที่อยู่ในอำเภอ เป็นศูนย์กลางบริการด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

รูปที่ 4.8 ลำดับชุมชนของจังหวัดแพร่
ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

4.2.4 สภาพสังคมประชากรในเขตเทศบาลเมืองแพร่

1) ประชากรในทะเบียนราษฎร เทศบาลเมืองแพร่ มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 17,823 คน (สถิติข้อมูลเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2550) แยกเป็นชาย 8,358 คน หญิง 9,465 คน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยประมาณ 1,996.22 คน/ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลทั้งสิ้น 7,894 ครัวเรือน การกระจายตัวของประชากรส่วนใหญ่จะกระจายตัวอยู่บริเวณใจกลางเทศบาลตามแนวถนนสายสำคัญ เช่น ถนนช่อแฮ ถนนยันตรกิจโกศล ถนนเจริญเมือง ถนนเหมืองแดง เป็นต้น ซึ่งเป็นย่านการค้าและพาณิชยกรรมและการกระจายตัวเบาบางลงตามลำดับจากใจกลางเมืองสู่แนวหลักเขตเทศบาล

การเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตเทศบาล มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ซึ่งพิจารณาจากสถิติคนเกิด คนตาย และการเปลี่ยนแปลงอพยพย้ายถิ่น ซึ่งจากสถิติในช่วงปี 2524-2540 พบว่า ในเขตเทศบาลมีอัตราการเกิดโดยเฉลี่ย 176.89 ต่อประชากรพันคน อัตราการตายโดยเฉลี่ย 40.86 ต่อประชากรพันคน อัตราการย้ายเข้าและอัตราการย้ายออกเฉลี่ย 68.42 และ 239.01 ต่อประชากรพันคนตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นพบว่าอัตราการเกิดและการย้ายออกสูงมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากภายในเขตเทศบาลเป็นแหล่งศูนย์กลางความเจริญ มีสถานรักษาพยาบาลของรัฐขนาดใหญ่ จึงทำให้ประชาชนรอบนอกเข้ามาใช้บริการทำคลอดกันสูงและมีการย้ายซื้อเด็กกลับภูมิลำเนาเดิม

2) ประชากรแฝง เทศบาลเมืองแพร่ มีลักษณะชุมชนเป็นชุมชนศูนย์กลาง การค้า-การบริการ และศูนย์ราชการการศึกษาของจังหวัด จึงทำให้มีประชากรแฝงอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ประชากรแฝงกลุ่มนี้เป็นประชากรที่เข้ามาประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างแรงงานในภาคการค้า-การบริการ หรือเข้ามาเพื่อศึกษา

รวมถึงกลุ่มข้าราชการ พระสงฆ์ เป็นต้น ซึ่งคนกลุ่มนี้มาจากที่อื่นมาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลแต่ไม่ได้แจ้งย้ายชื่อเข้ามาด้วย ซึ่งประชากรกลุ่มนี้มีประมาณ ร้อยละ 15 ของประชากรที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร

3) ประชากรจร ประชากรจร คือประชากรที่มาจากเขตพื้นที่อื่นๆ เข้ามาประกอบกิจกรรมต่างๆ ในเขตเทศบาลระหว่างวัน ได้แก่ ผู้เดินทางเข้ามาทำงาน ติดต่อราชการ ศึกษา รวมถึงผู้ที่เข้ามาจับจ่ายใช้สอย นักท่องเที่ยว ติดต่อธุรกิจ และเข้ามารับการรักษาพยาบาล เยี่ยมญาติ รวมทั้งสิ้นประมาณ 19,000-25,000 คนต่อวัน

ตารางที่ 4.1 ข้อมูล ประชากร ครัวเรือน และ หลังคาเรือนรายชุมชน

ชุมชน	จำนวนหลังคาเรือน	จำนวนครอบครัว	จำนวนประชากร
ชุมชนเขตนะวัน	307	357	1207
ชุมชนพระนอน	173	294	775
ชุมชนวัดหลวง	124	232	406
ชุมชนหัวข่วง	233	483	868
ชุมชนสุวรรณนิเวศ	394	414	1611
ชุมชนเหมืองแดง	253	447	1197
ชุมชนชัยมงคล	298	465	1251
ชุมชนเหมืองหินตันธง	264	372	1159
ชุมชนเหมืองหินพัฒนา	461	520	1629
ชุมชนร่องซ้อ	392	431	1573
ชุมชนน้ำค้อ	401	621	1782
ชุมชนพระร่วง	159	254	614
ชุมชนศรีบุญเรือง	116	220	412
ชุมชนสระบ่อแก้ว	281	298	1116
ชุมชนเพชรรัตน์	196	350	780
ชุมชนทุ่งด้อม	346	364	1390
ชุมชนศรีชุม	114	238	429
ชุมชนพงษ์สุนันท์	111	221	382
รวมทั้งหมด	4609	6361	18491

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่

ตารางที่ 4.2 การคาดประมาณประชากรในเขตเทศบาลเมืองแพร่ พ.ศ.2544 -2553

เพศ	ประชากร ทะเบียน ราษฎร	ประชากร แฝง	ประชากรจร					รวม ทั้งสิ้น
			ราชการ	สถาน ศึกษา	สถาน พยาบาล	นัก ท่องเที่ยว	กลุ่มอื่น	
2544	19,597	2,940	301	18,590	115	313	1,663	43,519
2545	19,777	2,967	307	18,962	116	338	1,721	44,188
2546	19,959	2,994	313	19,349	117	366	1,782	44,880
2547	20,143	3,022	319	19,735	119	396	1,844	45,578
2548	20,328	3,049	326	20,122	120	428	1,908	46,282
2549	20,515	3,077	332	20,525	121	463	1,975	47,009
2550	20,704	3,106	339	20,943	122	501	2,044	47,759
2551	20,895	3,134	346	21,361	123	543	2,116	48,518
2552	21,087	3,163	353	21,779	124	570	2,190	49,266
2553	21,281	3,192	360	22,228	125	599	2,267	50,052

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่

4.2.5 สภาพเศรษฐกิจในเขตเทศบาลเมืองแพร่

การเกษตรกรรม การประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะอยู่นอกเขตเทศบาล สำหรับในเขตเทศบาลจะทำในลักษณะอาชีพเสริม ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัด ได้แก่ ถั่วเหลือง ส้มเขียวหวาน ยาสูบ ฯลฯ

การอุตสาหกรรม ในเขตเทศบาลเมืองแพร่ ไม่มีแหล่งอุตสาหกรรมหนัก ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนมีขนาดลงทุนไม่มากนัก เงินลงทุนเฉลี่ย 1.09 ล้านบาท มีการจ้างงานเฉลี่ย 15 คนต่อโรง มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 49 โรง เป็นโรงงานขนาดเล็ก

อุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ในยามว่างจากอาชีพหลัก ลักษณะงานที่ทำเป็นแบบง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน แต่ต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญ ส่วนใหญ่มักใช้แรงงานในครอบครัวและแรงงานท้องถิ่น สินค้าที่ดัดกรรมในครัวเรือนที่สำคัญ ได้แก่ ไม้แกะสลัก จักสานไม้ไผ่ เสื้อผ้าหม้อห้อม เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร ฯลฯ

การพาณิชย์กรรม/การบริการ เนื่องจากเทศบาลเมืองแพร่ เป็นศูนย์กลางความเจริญ การค้าขายของจังหวัด ประชาชนโดยทั่วไปจึงประกอบอาชีพค้าขาย โดยย่านพาณิชย์กรรมต่าง ๆ จะอยู่ในกลางเมือง โดยอาคารพาณิชย์ที่สำคัญคือ บริเวณตลาดสดจะอยู่บริเวณสองข้างของถนนเจริญเมือง ถนนยันตรกิจโกศล ถนนเหมืองหิต และถนนช่อแฮ

ตารางที่ 4.3 จำนวนสถานประกอบธุรกิจการค้าและบริการ ในอำเภอเมืองแพร่

ประเภทธุรกิจ	ประเมิน	จดทะเบียน	รวม
1. ธุรกิจทางการค้า			
-การค้าปลีก(สินค้าอุปโภค/บริโภค)	228	76	304
-การค้าส่ง(สินค้าอุปโภค/บริโภค)	35	15	50
-ที่อยู่อาศัย	4	5	9
-สินค้าเกี่ยวกับยานพาหนะและจักรกล	30	47	77
-สินค้าเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์และคริวเรือน	10	5	15
-สินค้าเกษตร	12	32	44
-สินค้าเกี่ยวกับอุปกรณ์ไฟฟ้าและสิ่งอำนวยความสะดวก	10	21	31
-สินค้าเกี่ยวกับวัสดุก่อสร้าง	20	38	58
2. ธุรกิจทางการบริการ			
-ด้านการขนส่ง	10	8	18
-ด้านสุขภาพ	-	4	4
-ด้านการศึกษาและอบรม	4	5	9
-ด้านโรงแรม	8	-	8

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่

4.2.6 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

เขตพื้นที่เทศบาลเมืองแพร่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญส่วนใหญ่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ของเมือง เนื่องจากเป็นศูนย์กลางความเจริญในหลายๆด้านมาแต่อดีต ในส่วนที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด ได้แก่

1) สถานที่ท่องเที่ยวประเภทวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดที่สร้างด้วยรูปแบบสถาปัตยกรรมพม่า ซึ่งมีความโดดเด่นทางด้านรูปทรงที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งยังมีความสมบูรณ์ในองค์ประกอบต่างๆ ที่เหลือคือวัดที่สร้างในสมัยต่างๆซึ่งมีความสำคัญต่างกันไป ปัจจุบันวัดพม่าเหล่านี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของจังหวัดแพร่และถือเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีวัดในเขตพื้นที่เมืองเก่า ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมืองแพร่ได้เป็นอย่างดี

2) เรือนคหบดีและบ้านเก่า โดยในเขตเทศบาลเมืองแพร่นั้นเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางการค้ามาแต่โบราณทำให้ปรากฏรูปแบบของสถาปัตยกรรมในหลายสมัยกระจายตัวอยู่ทั่วบริเวณ ทั้งที่อยู่ในสภาพดี มีการใช้งานตามปกติ และสภาพทรอม ถูกปิดตายไม่มีการใช้งาน ซึ่งบางส่วนมีการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น จวนผู้ว่าราชการจังหวัดหลังเดิม บ้านวงศ์บุรี เป็นต้น และยังคงมีเรือนลักษณะเดียวกันที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ถูกทิ้งร้างอยู่อีกเป็นจำนวนมาก

จากการสำรวจพื้นที่เมืองเก่านอกจากสถานที่ท่องเที่ยวที่กล่าวถึงในเบื้องต้นนั้น กิจกรรมการท่องเที่ยวปรากฏให้เห็นเป็นจุดๆไม่ต่อเนื่องกันและส่วนใหญ่เป็นเรือนคหบดีดีวัด ทั้งนี้จากการศึกษาข้อมูลพบว่า

วิถีชีวิตของชาวเมืองแพร่ส่วนใหญ่ในอดีตจะอยู่นอกเขตเมืองเก่าเป็น ส่วนภายในเขตเมืองเก่านั้นเป็นที่อยู่อาศัยของชนชั้นเจ้าเมืองและชนชั้นสูงทำให้กิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตพื้นถิ่น ไม่ปรากฏในพื้นที่เมืองเก่ามากนัก

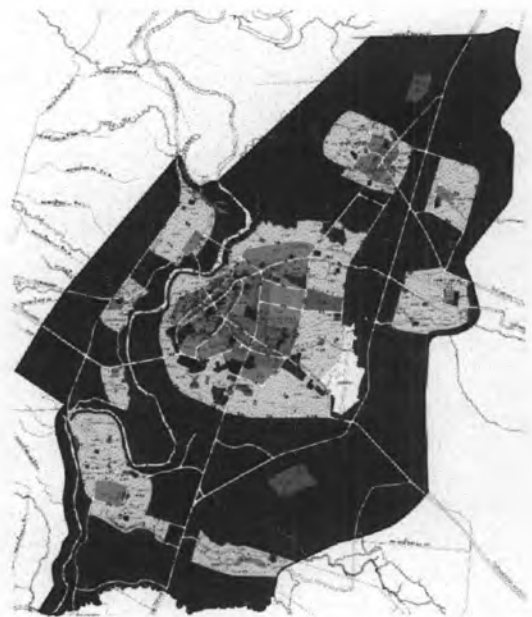
นอกเหนือจากที่กล่าวถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่ของจังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่จะอยู่นอกเขตเทศบาล เช่น พระธาตุช่อแฮ ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวจังหวัดแพร่มาแต่อดีต อีกหลายสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในต่างอำเภอ เช่น แวะเมืองผี ถ้ำผานางคอย น้ำตกตามธรรมชาติต่างๆ ฯลฯ

4.3 สภาพทั่วไปของพื้นที่โครงการ

พื้นที่สี่แยกบ้านทุ่งตั้งอยู่ในเทศบาลเมืองแพร่ มีบทบาทหน้าที่เป็นศูนย์กลางการระดับจังหวัดในการให้บริการทางด้านการศึกษา สังคม พาณิชยกรรม การเงินและการธนาคารแก่ชุมชนในเขตอำเภอต่างๆ ของจังหวัดแพร่ สภาพปัจจุบันของเทศบาลเมืองแพร่มีพัฒนาการความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุ มีการย้ายถิ่นของประชาชนจากต่างถิ่นเข้าเพิ่มมากขึ้น จากการขยายตัวของย่านธุรกิจการค้าทำให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างหนาแน่น ปรากฏในลักษณะของทาวน์เฮ้าส์ และตึกแถวที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รวมถึง ห้องเช่าและบ้านเช่าในเขตเมือง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ทำให้เมืองมีการเติบโตและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

รูปที่ 4.9 ตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง
ที่มา : ผู้วิจัย (2551)

รูปที่ 4.10 ผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน อ.เมือง จ.แพร่
ที่มา : เทศบาลเมืองแพร่

รูปที่ 4.11 สภาพพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่
ที่มา : การสำรวจของผู้วิจัย (2551)

ด้วยการเป็นย่านการค้าเก่าแก่และสำคัญที่สุดในพื้นที่ศูนย์กลางจังหวัดแพร่ โดยวิวัฒนาการของย่านเกิดขึ้นจากการพัฒนากิจกรรมการค้าและพาณิชย์รูปแบบต่างๆ แล้วขยายตัวตามแนวแกนทางสัญจรหลักออกจากศูนย์กลางเมือง (ดูแผนที่ 4.3/4.4) เป็นพื้นที่พาณิชย์กรรมที่สำคัญของทั้งคนในเมืองและจากต่างอำเภอในเขตจังหวัดรวมถึงจังหวัดใกล้เคียง บริเวณถนนเจริญเมืองและถนนยันตรกิจโกศลที่เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเสมอ เช่น ขบวนแห่เทศกาลเข้าพรรษา ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ทำให้พื้นที่นี้ถือเป็นจุดรวมกิจกรรมที่สำคัญในโอกาสต่างๆ

รูปที่ 4.12 สภาพถนนเจริญเมืองในอดีต

ที่มา : กลุ่มลูกหลานชาวแพร่

รูปที่ 4.13 สภาพถนนเจริญเมืองปัจจุบัน(2551)

ที่มา : การสำรวจของผู้วิจัย

รูปที่ 4.14 สภาพถนนเจริญเมืองในอดีต

ที่มา : กลุ่มลูกหลานชาวแพร่

รูปที่ 4.15 สภาพถนนเจริญเมืองปัจจุบัน(2551)

ที่มา : การสำรวจของผู้วิจัย

รูปที่ 4.16 บริเวณแยกสี่น้ำคือในอดีต

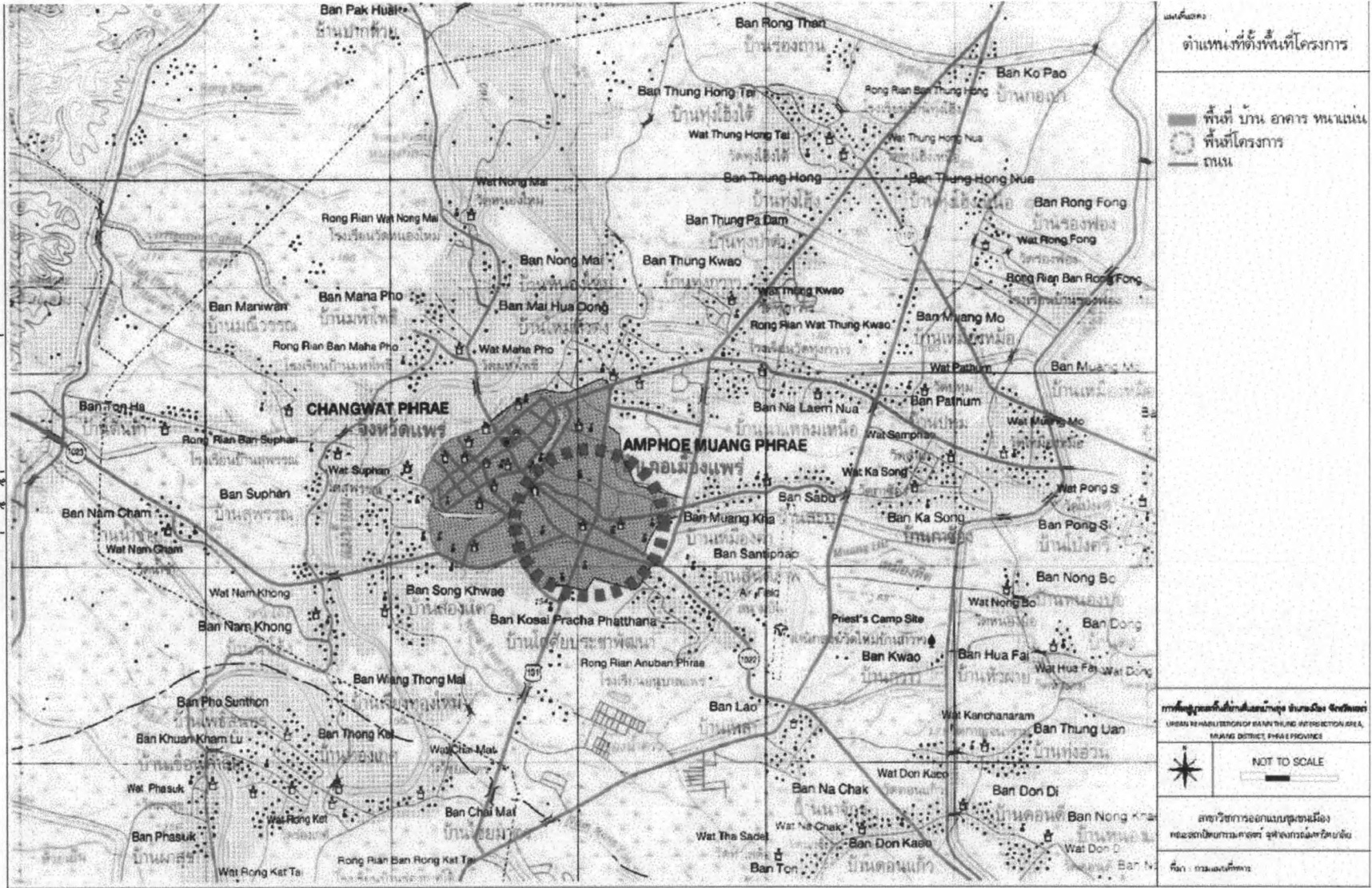
ที่มา : กลุ่มลูกหลานชาวแพร่

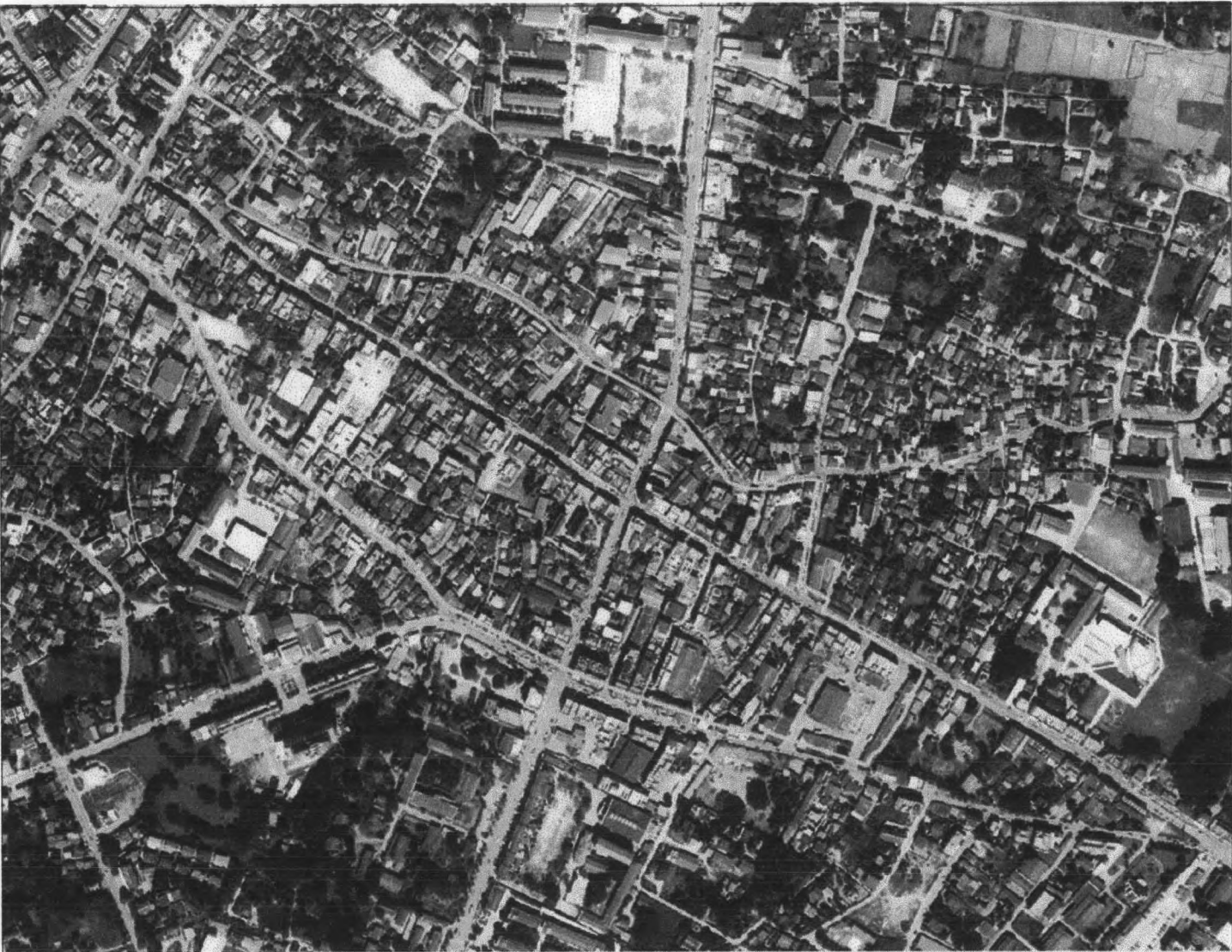

รูปที่ 4.17 บริเวณสี่แยกน้ำคือ (2551)

ที่มา : การสำรวจของผู้วิจัย

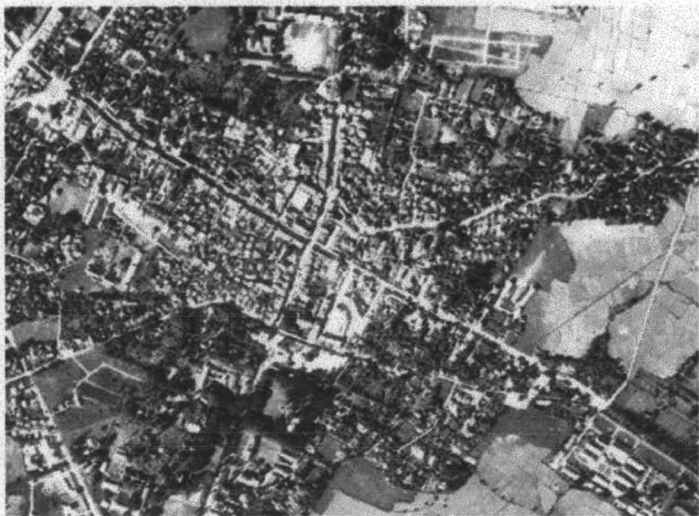
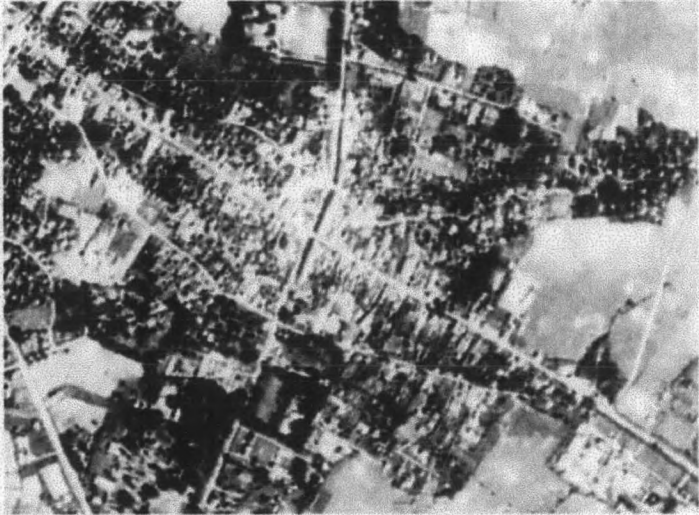
แผนที่ 4.1 ตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่โครงการ
 ที่มา: กรมแผนที่ทหาร

แผนที่แสดง สภาพถนนทางอากาศพื้นที่โครงการ	
 พื้นที่โครงการ	
แผนที่แสดงพื้นที่โครงการ URBAN REDEVELOPMENT OF BATAVIA ROAD INTERSECTION AREA, MUANG CHITTRICHI, PHRAT PHRANG	
	
สาขาวิชาการออกแบบภูมิสถาปัตย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
ชื่อ : ศศานต์ฉวีพงษ์	

แผนที่ 4.2 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณพื้นที่ศึกษา
 ที่มา: เพศบาลเมืองแพร่

แผนที่แสดง
ภาพดาวเทียมจากพื้นที่โครงการ

2497	2512
2516	2526

การตั้งชุมชนในพื้นที่โครงการ ตำบลเมือง จังหวัดน่าน
URBAN SETTLEMENTS OF BAN THONG INTERSECTION AREA,
MUEANG DISTRICT, PHUAI PROVINCE

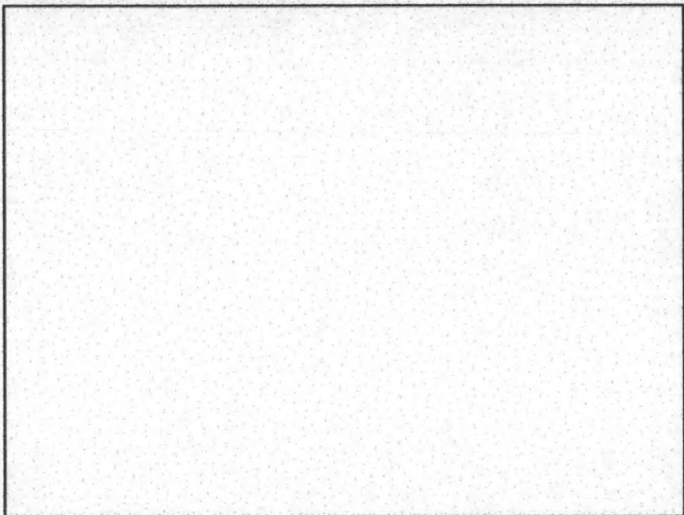
NOT TO SCALE

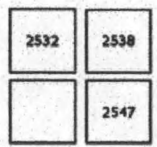
ภาพถ่ายดาวเทียมจากพื้นที่โครงการ
ดาวเทียมจากพื้นที่โครงการ

ที่มา : กรมแผนที่ทหาร

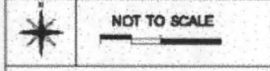
แผนที่ 4.3 ภาพถ่ายทางอากาศในแผนที่ของโครงการ
ที่มา : กรมแผนที่ทหาร

แผนที่แนบมา
ภาพถ่ายทางอากาศพื้นที่โครงการ

การที่ผู้ดูแลพื้นที่บ้านเป็นรายบ้าน ไม่สามารถ ใช้งานได้
URBAN RE-HABILITATION OF BAN KHUNG HISTORICAL AREA,
MUKDING DISTRICT, PHRA NOKHON

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ : ภาณุพงศ์ ทรัพย์

แผนที่ 4.4 ภาพถ่ายทางอากาศในแต่ละส่วนของสถานที่โครงการ
ที่มา : เทศบาลเมืองแพร่

แผนผังเมือง

ผังการใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่ศึกษา

- อาคารพาณิชย์กรม
- อาคารพักอาศัย
- อาคารพาณิชย์/พักอาศัย
- อาคารสถานีทางรถ
- อาคารราชการ
- อาคารสถานบริการศึกษา

ภาพที่ส่งจากแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมของ สำนักงานผังเมือง กรุงเทพมหานคร

URBAN REGENERATION OF BAN THUNG INTS IN SUTHA AREA, BANGKOK DISTRICT, PHRAJ PROVINCE

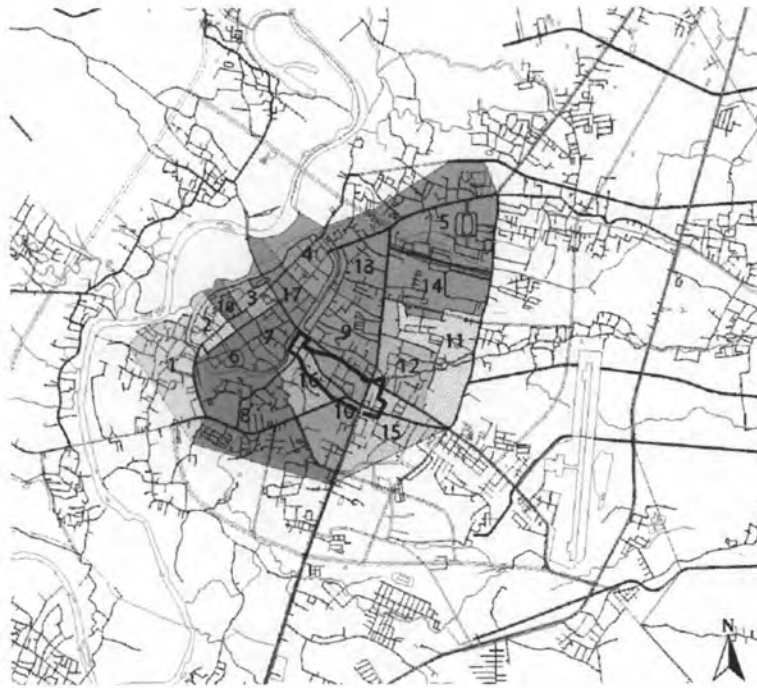

สาขาวิชาการออกแบบสถาปัตยกรรม
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า 1

แผนที่ 4.5 การใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่ศึกษา (เทศบาลเมืองแพร่)
 ที่มา : เทศบาลเมืองแพร่

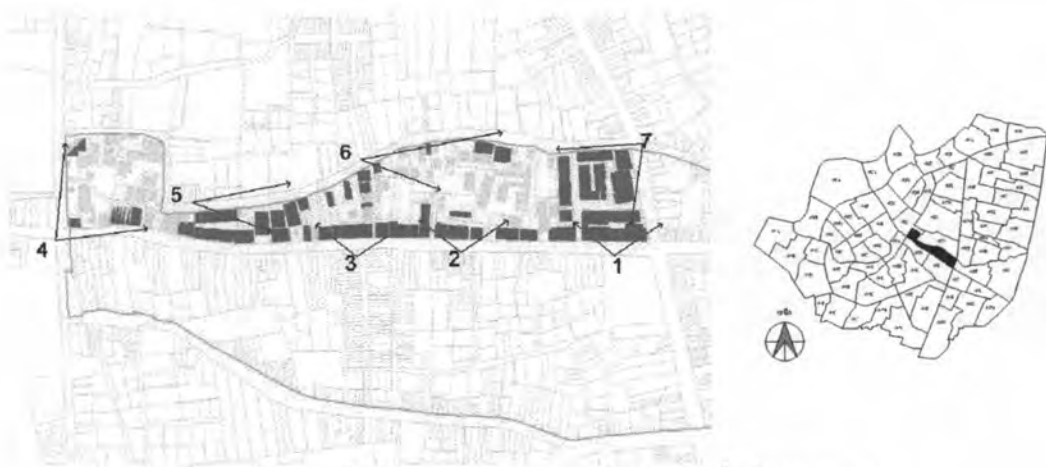
อำเภอเมืองแพร่ ประกอบด้วย 18 ชุมชน แต่พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่คาบเกี่ยวระหว่าง 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนน้ำคือ (9) ชุมชนเหมืองหิน-ตันธง (10) ชุมชนชัยมงคล (12) ชุมชนเหมืองหิน - พัฒนา(15) ดังนั้นจึงทำการศึกษาข้อมูลในรายละเอียดเบื้องต้นของชุมชนดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เครื่องหมาย

1	ชุมชนนครินทร์
2	ชุมชนระยอง
3	ชุมชนโคกหลวง
4	ชุมชนวังจวน
5	ชุมชนบ้านใหม่
6	ชุมชนศรีบุญเรือง
7	ชุมชนพระยาวัง
8	ชุมชนระยอง
9	ชุมชนน้ำคือ
10	ชุมชนเหมืองหิน-ตันธง
11	ชุมชนเมืองแดง
12	ชุมชนชัยมงคล
13	ชุมชนระบือแก้ว
14	ชุมชนเพชรต้น
15	ชุมชนเหมืองหิน-พัฒนา
16	ชุมชนสุโขทัย
17	ชุมชนศรีชุม
18	ชุมชนดงสุรินทร์

แผนที่ 4.6 ขอบเขตชุมชนในเขตเทศบาล
ที่มา : เทศบาลเมืองแพร่

แผนที่ 4.7 พื้นที่โครงการในเขตชุมชนน้ำคือ (บ้านน้ำคือสายตลาด)
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

1

2

3

4

5

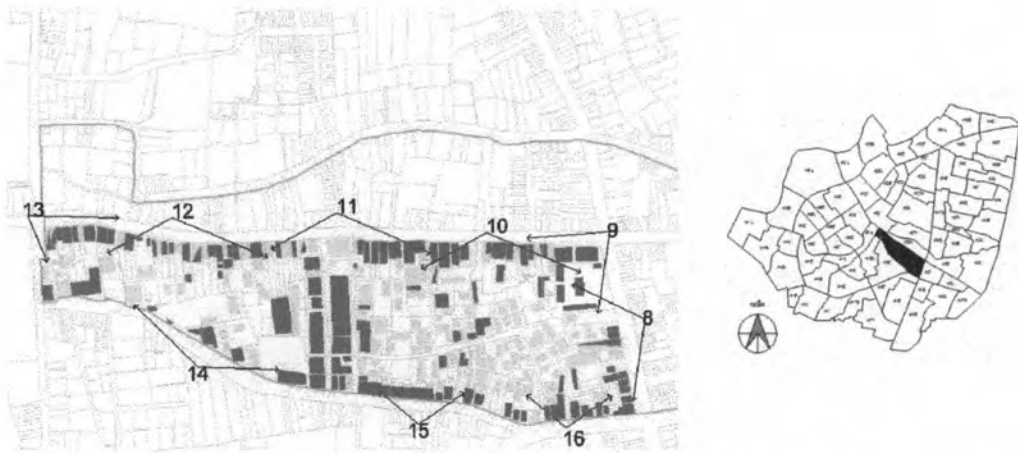

6

รูปที่ 4.18 สภาพพื้นที่โครงการในเขตชุมชนน้ำค้อ (บ้านน้ำค้อสายตลาด)
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.19 สภาพพื้นที่โครงการในเขตชุมชนน้ำค้อ (บ้านน้ำค้อสายตลาด)
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

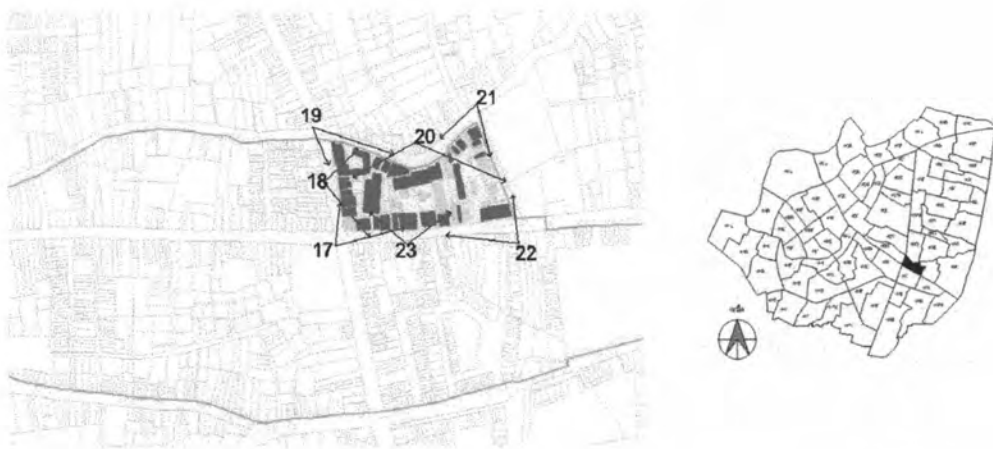
แผนที่ 4.8 พื้นที่โครงการในเขตชุมชนเมืองฮิต - ต้นธง
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.20 สภาพพื้นที่โครงการในเขตชุมชนเมืองฮิต - ต้นธง
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.21 สภาพพื้นที่โครงการในเขตชุมชนเมืองฮิต - ดันธง
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

แผนที่ 4.9 พื้นที่โครงการในเขตชุมชนชัยมงคล (12)
 (ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

19

18

21

รูปที่ 4.22 สภาพพื้นที่โครงการในเขตชุมชนชัยมงคล
 (ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

22

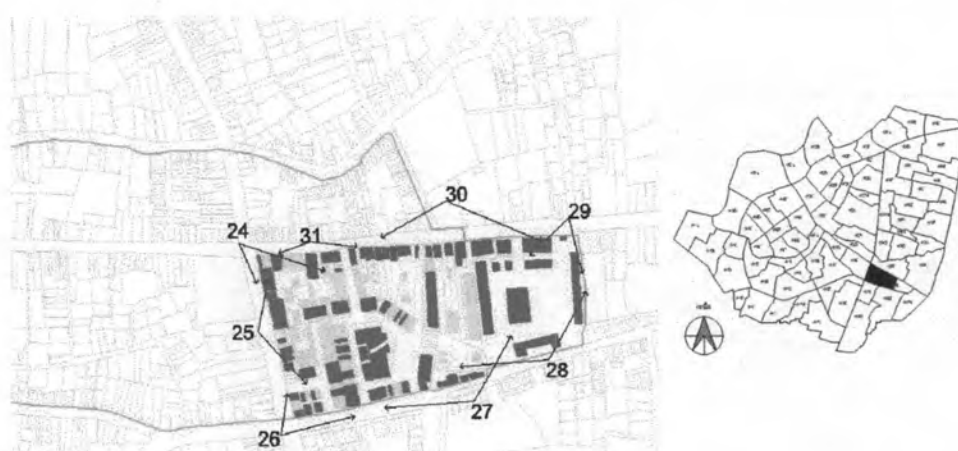

23

23

รูปที่ 4.23 สภาพพื้นที่โครงการในเขตชุมชนชัยมงคล
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

แผนที่ 4.10 พื้นที่โครงการในเขตชุมชนเหมืองหิน -พัฒนา (15)
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

24

26

25

27

28

29

30

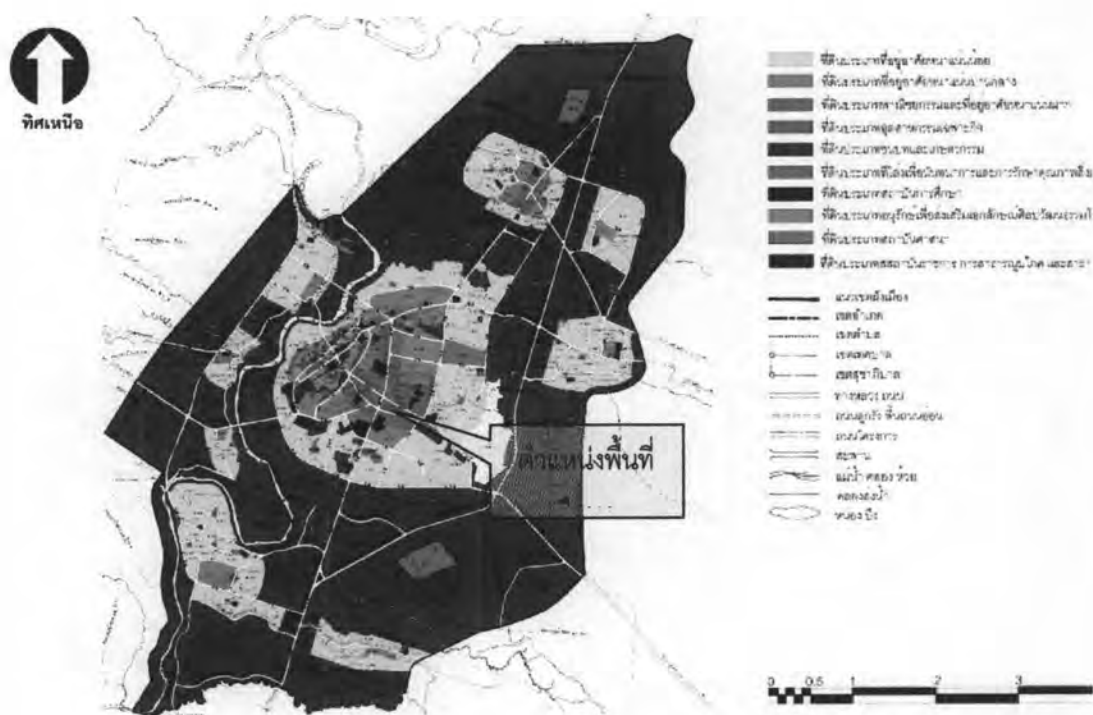

31

รูปที่ 4.24 สภาพพื้นที่โครงการในเขตชุมชนเมืองนิต - พัฒนา
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

4.3.1 รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคาร

พื้นที่โครงการย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อยู่ภายใต้ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยออกตามพระราชบัญญัติผังเมืองรวมจังหวัดแพร่ 2550 ออกตามพระราชบัญญัติผังเมือง 2518 ระบุให้บริเวณพื้นที่ศึกษาเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภท พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ซึ่งหมายถึง ให้ใช้ประโยชน์เพื่อพาณิชยกรรมและการอยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ โดยให้ใช้พื้นที่เพื่อพาณิชยกรรมและการอยู่อาศัย สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของที่ดินประเภทนี้ในแต่ละบริเวณ และห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้ (1) โรงงานทุกประเภท เว้นแต่โรงงานที่ประกอบกิจการโดยไม่ก่อเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยกฏหมายว่าด้วยกฏหมายสาธารณสุข หรือไม่เป็นมลพิษต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม และโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับคลังสินค้าที่ไม่ประกอบกิจการเกี่ยวกับสารเคมีเพื่อการขายส่งหรือการผลิต (2) คลังสินค้าที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับสารเคมีเพื่อการขายส่งหรือการผลิต(3) สถานบันเทิงยามค่ำคืน และสถานที่เก็บก๊าซ ตามกฎหมายว่าด้วยการบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว แต่ไม่หมายความรวมถึงร้านจำหน่ายก๊าซ (4) สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงคนชรา(5) สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก (6) เลี้ยงม้า โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ห่าน เป็ดหรือไก่ เพื่อการค้า หรือโดยก่อเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข (7) หัณฑ์สถาน (8) สถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน (9) สุสานหรือฌาปนสถาน

รูปที่ 4.25 ผังเมืองรวมจังหวัดแพร่ 2550

(ที่มา : เทศบาลเมืองแพร่)

จากข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินของเทศบาลเมืองแพร่ ประกอบกับการลงพื้นที่เพื่อทำการสำรวจในขั้นต้นพบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่โครงการมีลักษณะการใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นแบบ

พาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก โดยมีการใช้ประโยชน์ในด้านอื่นรวมอยู่บ้างเล็กน้อย ซึ่งรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคารสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1) **ประเภทพาณิชย์กรรม** : เกาะตัวอยู่บริเวณริมถนนสายหลัก คือ ถนนยันตรกิจโกศล ถนนช่อแฮ ถนนเจริญเมือง และถนนเหมืองหิต โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของพื้นที่อาคารพาณิชย์ขนาดเล็กลักษณะตึกแถว

2) **ประเภทพักอาศัย** : ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณแนวพื้นที่หลังกลุ่มอาคารพาณิชย์หรืออยู่ในซอยที่แยกจากถนนสายหลักในบริเวณพื้นที่โครงการ

3) **ประเภทสถาบันศาสนา** : ในพื้นที่พบพื้นที่ประเภทนี้น้อยมาก ได้แก่ วัดต้นธงศาลเจ้าปู่เจ้ากวาง

4) **ประเภทถนน ทางสัญจร** : ประกอบด้วยพื้นที่ถนนสายหลัก สายรองและถนนซอยต่างๆในพื้นที่ ได้แก่ ถนนยันตรกิจโกศล ถนนเจริญเมือง ถนนช่อแฮ เป็นต้น

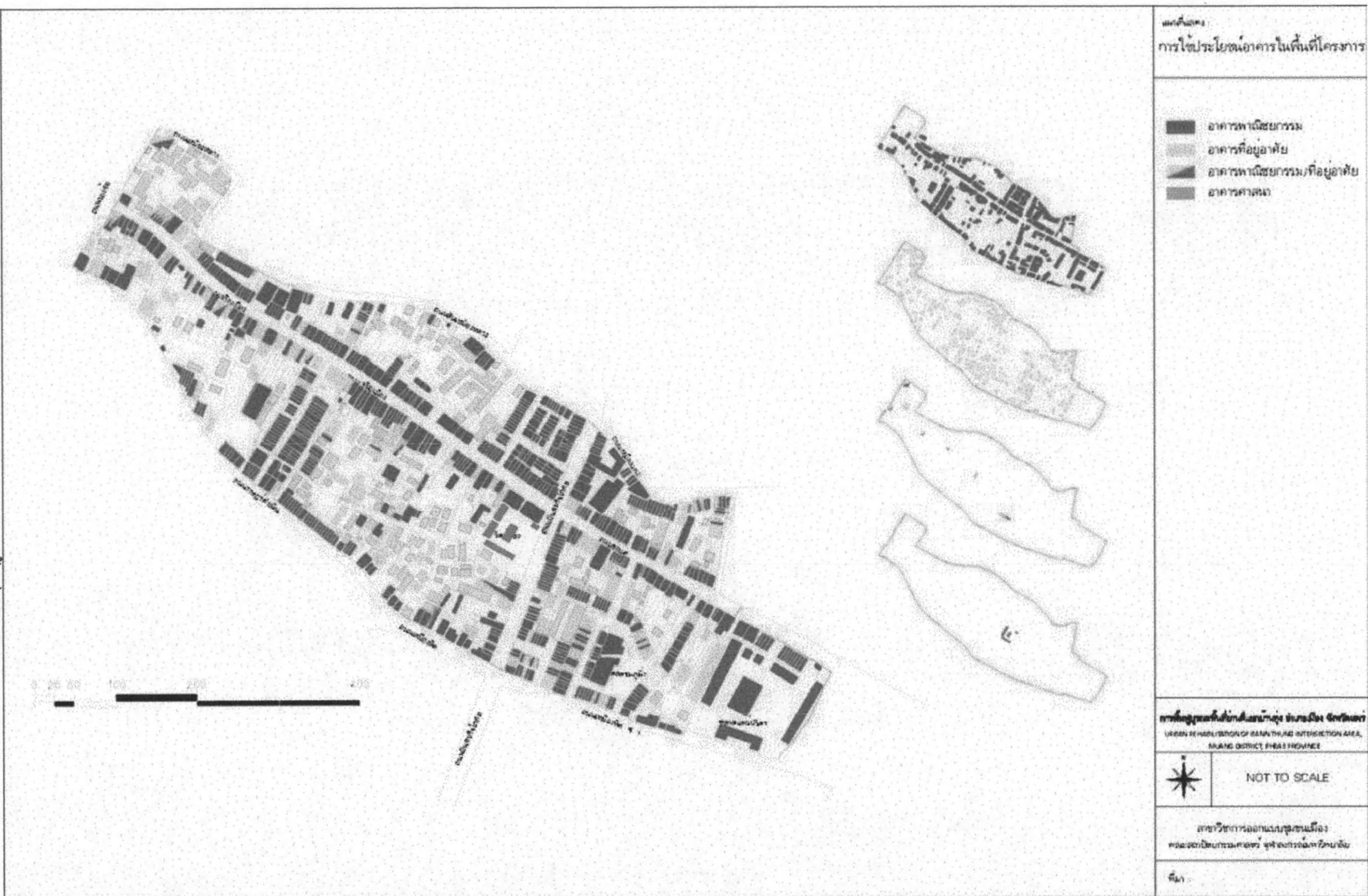
รูปที่ 4.26 สภาพกิจกรรมการใช้ที่ดินในพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง

(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

แผนผังที่ 4.11 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่โครงการ
 ที่มก. เทศบาลเมืองแพร่

แผนที่ 4.12 การใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่โครงการ
 ที่มา: เทศบาลเมืองแพร่

แผนที่แสดง
 การใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่โครงการ

- อาคารพาณิชย์รวม
- อาคารที่อยู่อาศัย
- อาคารพาณิชย์รวมที่อยู่อาศัย
- อาคารศาสนา

การศึกษาดูพื้นที่บ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
 URBAN RESEARCH/STUDY OF BAN THUNG INTERSECTION AREA,
 BAN THUNG DISTRICT PHRAI PROVINCE

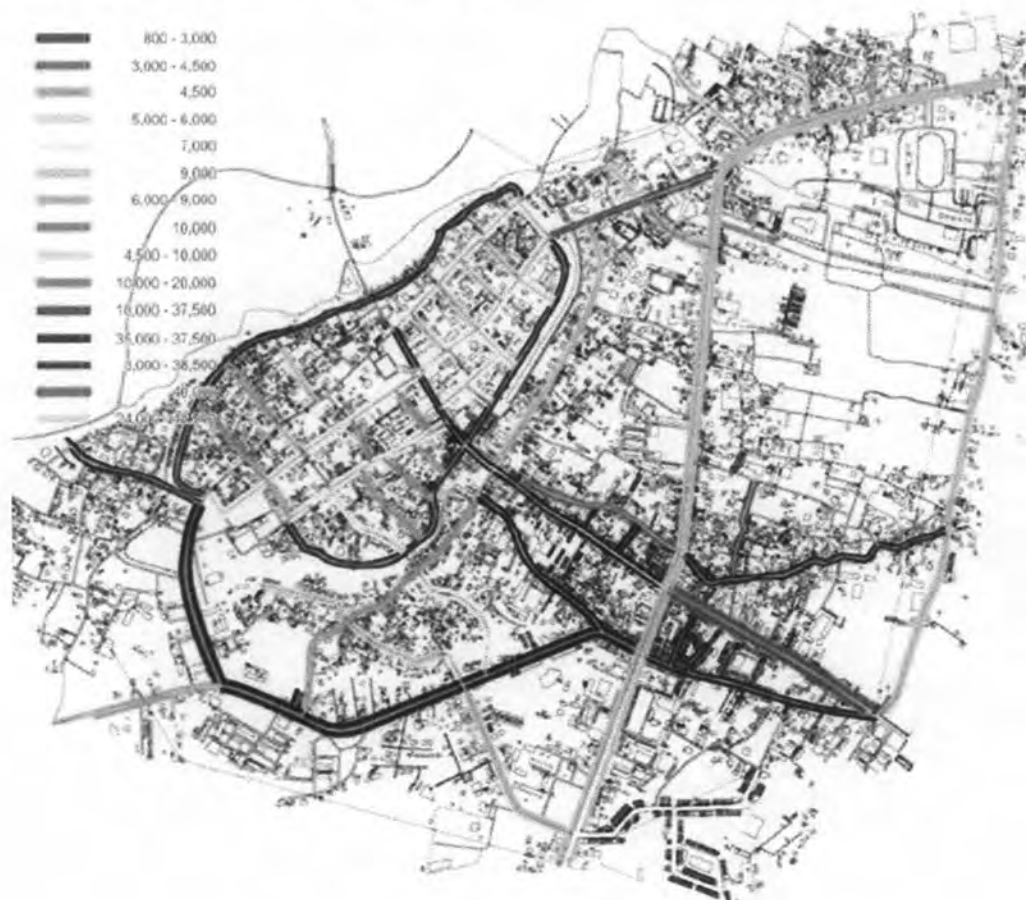
NOT TO SCALE

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี ๒๕...

4.3.1.1 ราคาประเมินที่ดินในพื้นที่ศึกษา

จากรายงานชั้นกลางของการเคหะแห่งชาติ ที่ได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับราคาประเมินที่ดินในเขตเทศบาลเมืองแพร่มีรายละเอียดดังนี้

แผนที่ 4.13 แสดงตำแหน่งราคาประเมินที่ดินในพื้นที่โครงการ

(ที่มา : เอกสารประกอบโครงการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยและแผนป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษแออัด จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน)

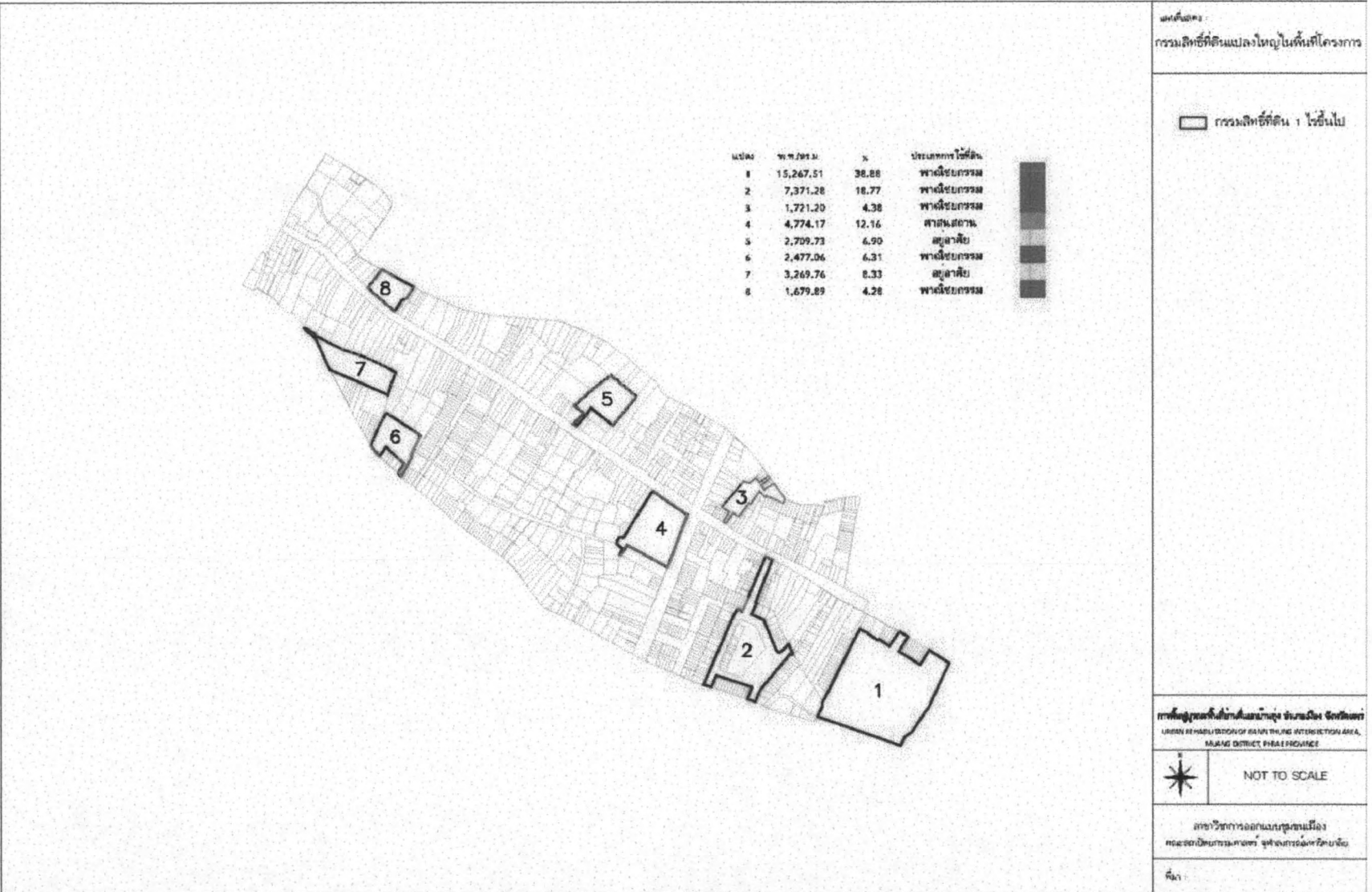
จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าราคาที่ดินในพื้นที่โครงการ ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีราคาประเมินที่ดินสูงที่สุดในพื้นที่จังหวัดแพร่เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยของราคาที่ดินอยู่ระหว่าง 10,000 - 42,500 บาท โดยราคาที่ดินสูงส่วนใหญ่จะเกาะตัวตามถนนสายประธานและถนนสายหลัก

4.3.1.2 กรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดิน

จากการสำรวจและศึกษาข้อมูลกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินในบริเวณพื้นที่ศึกษาพบว่ากรรมสิทธิ์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นของภาคเอกชน และมีบางส่วนเป็นของกรมศาสนา ได้แก่ วัดต้นธงและที่ดินรัฐบาลที่ดูแลโดยเทศบาลเมืองแพร่ ได้แก่ ถนนสายหลักและสายรอง ยกเว้นถนนส่วนบุคคลที่ยังไม่ได้มอบกรรมสิทธิ์ให้กับเทศบาลเมืองแพร่

ลักษณะของแปลงที่ดินในพื้นที่โครงการที่ถือครองโดยภาคเอกชนส่วนใหญ่เป็นแปลงเล็กๆ ขนาดของแปลงที่ดินไม่เกิน 1 ไร่ ทำให้แปลงที่ดินขนาดใหญ่ที่มีขนาดพื้นที่มากกว่า 1 ไร่ขึ้นไปมีจำนวนน้อย ทั้งในส่วนของที่มีขนาดมากกว่า 1 ไร่ขึ้นไปนั้นส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์แล้วทั้งสิ้น มักอยู่ในรูปแบบของพื้นที่ตลาดสด ได้แก่ ตลาดบ้านทุ่ง ตลาดชมภูมิ่ง และตลาดแพร่ปรีดา รองลงมาคือที่ทำการของธนาคารสาขาต่างๆ ที่ดินแปลงใหญ่อีกประเภทที่พบคือที่ดินเอกชนที่เป็นบ้านเก่าที่บางหลังถูกปิดตายและไม่มีการใช้งานกระจายอยู่ในบริเวณพื้นที่ศึกษา (แผนที่ 4.14) ในการพัฒนาพื้นที่และจัดทำโครงการที่มีขนาดใหญ่มีโอกาสเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เพราะในการรวบรวมที่ดินแปลงย่อยมักต้องใช้เวลาและทุนเป็นจำนวนมาก จึงไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ทำให้แนวโน้มของการพัฒนาพื้นที่โครงการน่าจะเป็นไปในลักษณะโครงการย่อยหลายๆ โครงการกระจายตามพื้นที่ในแนวถนนสายหลักและสายรอง

แผนผังที่ 4.14 กรรณสิทธิที่ดินแปลงขนาดใหญ่ในพื้นที่โครงการ
 ที่มา: เทศบาลเมืองแพร่

4.3.2 โครงการข้ายการสัญจร

4.3.2.1 โครงการข้ายการสัญจรทางบก ในพื้นที่ศึกษาถือเป็นจุดตัดสำคัญที่สุดของโครงการข้ายการคมนาคมในระดับจังหวัด เนื่องจากเป็นจุดที่ถนนสายหลักที่มุ่งหน้าเข้าสู่ตัวเมืองมาบรรจบกัน ซึ่งในอดีตก่อนที่จะมีการสร้างถนนสายเลียยเมือง(ทางหลวงแผ่นดิน 101) (ดูแผนที่ 4.15) การคมนาคมทางบกระหว่างพื้นที่ในจังหวัดแพร่จำเป็นต้องผ่านบริเวณพื้นที่โครงการเป็นหลัก ประกอบกับปริมาณการจราจรไม่หนาแน่นและไม่มีปัญหาการจราจรติดขัด มีเพียงในช่วงเวลาเร่งด่วนในเขตเทศบาล ซึ่งเป็นช่วงเวลาสั้นๆ เข้า-เย็น เท่านั้น ระบบโครงการข้ายการสัญจรในพื้นที่โครงการมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1) ถนนสายประธาน ถนนสายประธานที่ผ่านเขตพื้นที่ ได้แก่

- ถนนยันตรกิจโกศล (ทางหลวง 101) กว้าง 12.00 เมตร เป็นถนนลาดยางและค.ส.ล. มีทางเท้ากว้างประมาณ 1-1.5 ม. ไม่มีเกาะกลาง เป็นถนนสายหลักที่ตัดผ่านตัวเมืองเชื่อมต่อพื้นที่ระหว่างเทศบาลเมืองแพร่กับถนนสายต่างๆ (ก่อนการสร้างทางหลวงแผ่นดิน 101 ช่วงเลียยเมือง)

2) ถนนสายหลัก ถนนสายรองมี 2 สาย ได้แก่

- ถนนเจริญเมือง กว้าง 11.00 เมตร มีทางเท้ากว้างประมาณ 1-1.5 ม. เป็นถนนลาดยางและค.ส.ล. ไม่มีเกาะกลางเป็นถนนต่อเนื่องจากจุดตัดสำคัญ (สี่แยกบ้านทุ่ง) ที่เชื่อมระหว่างพื้นที่เมืองเก่ากับพื้นที่เมืองชั้นใน เป็นที่ตั้งของร้านค้าเก่าแก่ของจังหวัดแพร่ และถือเป็นถนนสายวัฒนธรรม ใช้จัดงานประเพณีในโอกาสต่างๆของจังหวัดแพร่อีกด้วย

- ถนนช่อแฮ กว้าง 13.50 เมตร มีทางเท้ากว้างประมาณ 1-1.5 ม. เป็นถนนลาดยางและค.ส.ล. เป็นถนนต่อเนื่องจากจุดตัดสำคัญ (สี่แยกบ้านทุ่ง) ทิศทางตรงกันข้ามกับถนนเจริญเมือง โดยมีแนวถนนมุ่งสู่พระธาตุช่อแฮ ซึ่งเป็นพระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองของจังหวัดแพร่

3) ถนนสายรอง ถนนสายรองรอบพื้นที่โครงการ ได้แก่

- ถนนเหมืองหิต กว้าง 10.00 เมตร เป็นแนวถนนที่แยกออกมาจากถนนช่อแฮในช่วงรอยต่อที่แยกหน้าโรงพยาบาลแพร่ เชื่อมต่อกับถนนยันตรกิจโกศล (ถนนหลัก) บริเวณแยกเหมืองหิต

- ถนนราษฎร์ดำเนิน กว้าง 8.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับถนนยันตรกิจโกศล (ถนนหลัก) บริเวณแยกเหมืองหิตมุ่งหน้าเข้าสู่พื้นที่เมืองเก่าโดยวิ่งขนานกับแนวถนนเจริญเมือง

- ถนนเหมืองแดง กว้าง 7.50 เมตร เชื่อมต่อกับถนนยันตรกิจโกศล (ถนนหลัก) กับถนนราษฎร์อุทิศ

4) ถนนสายย่อย เป็นถนนภายในที่มีขนาดไม่เกิน 2 ช่องทางจราจร ถนนทุกสายเป็นถนนลาดยางและค.ส.ล. และไม่มีทางเท้า.มีข้อจำกัดในเรื่องความกว้าง โดยทำหน้าที่เชื่อมการจราจรจากถนนสายรองเข้าสู่พื้นที่ด้านหลังกลุ่มอาคารพาณิชย์ที่เกาะตัวตามแนวถนนหลักและถนนรอง มีปริมาณการจราจรหนาแน่นน้อย ได้แก่ ถนนสันเหมืองหลวง กว้าง 9.50 เมตร ถนนร่องช่อ กว้าง 6.50 เมตร ถนนศศิบุตร กว้าง 12.00 เมตร ถนนเจริญเมือง ซอย 1 กว้าง 3.00 เมตร ตรอกยันตรกิจโกศล 1 กว้าง 7.00 เมตร

รูปที่ 4.27 ถนนสายหลัก (ถนนยันตรกิจโกศล) ในพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.28 ถนนหลักในพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.29 สภาพถนนย่อยในพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง

(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

จากการสำรวจปัญหาการจราจรในเขตเทศบาลพบปัญหาคือ ถนนแคบ ที่จอดรถไม่เพียงพอ และในถนนบางสายนั้นยังไม่ได้มีการตีเส้นแบ่งแนวจราจร มีการปรับปรุงและซ่อมแซมถนนในเขตเทศบาลอยู่เสมอส่งผลให้การเคลื่อนตัวของรถช้า ทั้งยังขาดป้ายเครื่องหมายจราจรต่างๆ

4.3.2.2 โครงข่ายทางเดินเท้า

โครงข่ายทางเดินเท้าในพื้นที่ศึกษาอยู่ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองแพร่ (ดูแผนที่ 4.16) ซึ่งส่วนใหญ่จะมีพื้นที่ต่อเนื่องกับถนนสายประธานและถนนสายหลักในพื้นที่ศึกษา จากการสำรวจสภาพเบื้องต้นพบว่า สภาพของทางเดินเท้าในพื้นที่มีคุณภาพต่ำและไม่น่าใช้งาน ทั้งมีลักษณะไม่ต่อเนื่อง ทรุศโหมม ผิดถนนชำรุด ส่วนการใช้งาน มักพบการรुकล้ำพื้นที่ทางเท้าและใช้งานอย่างผิดประเภท เช่น การตั้งป้ายโฆษณา การวางถังขยะกีดขวาง การจอดรถยนต์ส่วนตัว เป็นต้น

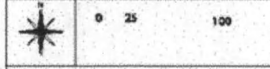
ทั้งนี้จากการสำรวจพบว่าเนื่องจากคนในพื้นที่ส่วนใหญ่นิยมเดินทางด้วยยานพาหนะรูปแบบต่างๆมากกว่าการเดินเท้า การเดินทางระหว่างพื้นที่จึงมักพบเห็นการใช้พาหนะต่างๆมากกว่าการเดินเท้า สังเกตได้จากคุณภาพของทางเดินเท้าในพื้นที่ ที่มีคุณภาพต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีผู้นิยมใช้งานพื้นที่เหล่านี้ การพัฒนาจึงไม่เนืองและไม่ได้รับการส่งเสริม ทำให้ภาพการเดินเท้าในพื้นที่มีให้เห็นน้อยมาก จะมีให้เห็นมากเพียงกิจกรรมการเดินเท้าในพื้นที่ตลาดสดหรือบริเวณโดยรอบตลาดสดเท่านั้น และที่สำคัญค่านิยมเหล่านี้ก็กลายเป็นการแก้ปัญหาในทิศทางตรงกันข้ามคือการลดพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้งานเหล่านี้(พื้นที่ทางเดินเท้า)เพิ่มเพิ่มพื้นที่สำหรับการจอดรถพาหนะต่างๆที่ติดตัวมากับผู้ใช้งาน ซึ่งก็เท่ากับเป็นการส่งเสริมให้เกิดการใช้รถยนต์ที่มากขึ้น

แผนที่แสดง :
โครงการสายเขียวในพื้นที่ศึกษา

- ลำดับสัญลักษณ์ในพื้นที่โครงการ
- ถนนสายประธาน
 - ถนนสายหลัก
 - ถนนสายรอง
 - ถนนสาย ซ.5
 - พื้นที่โครงการ
 - ถนนคอนกรีต ลาดยาง
 - ถนนลูกรัง พื้นถนนคอนกรีต

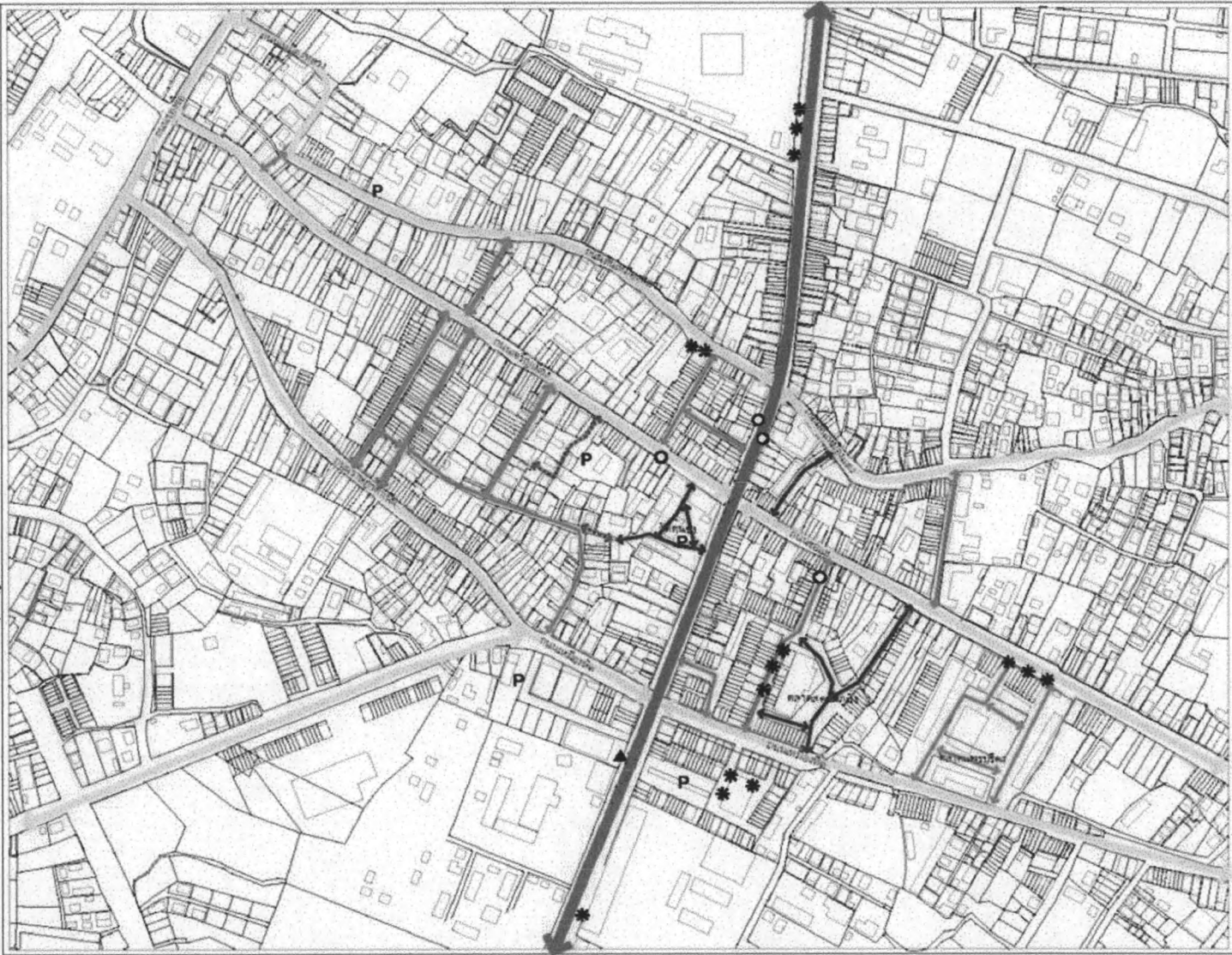
การตั้งศูนย์ของพื้นที่ศึกษาเป็นแบบร่าง ส่วนจริง ยังไม่แน่นอน
GREEN BELT STRATEGY OF SAMUT PRAKANG PROVINCE
BANGKOK DISTRICT, PHRAT PHRANG PROVINCE

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า :
หน้า 1

แผนผังที่ 4.15 โครงการสายเขียวในพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

หลักเกณฑ์
โครงการการสัญจรในพื้นที่โครงการ

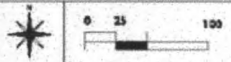
ลำดับความสำคัญในพื้นที่โครงการ

- ถนนสายประธาน
- ถนนสายหลัก
- ถนนสายรอง
- ถนนสายย่อย
- เส้นทางเดินเท้า
- ถนนเปลี่ยนต้น

ตำแหน่งจุดเบี่ยงเบนทางการสัญจร

- วิศวกรรมจราจร
- วิศวกรรมการโยธา
- วิศวกรรมไฟฟ้า
- พื้นที่จอดรถยนต์

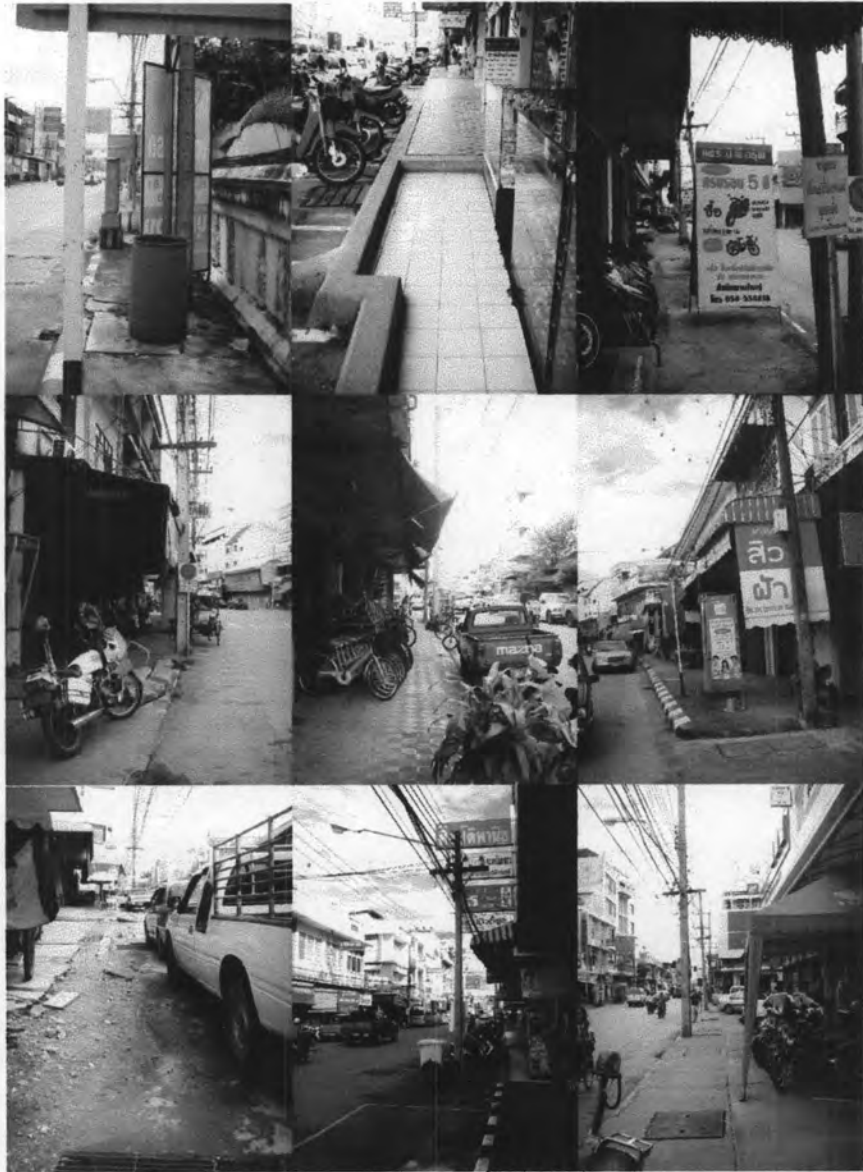
การปรับปรุงพื้นที่ทางแยกและจุดตัด บริเวณสี่แยก บริเวณตลาด
URBAN REHABILITATION OF BANNAHANG INTERSECTION AREA,
MUEANG DISTRICT, PHRAI PROVINCE

สาขาวิชาออกแบบและผังเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕๖

แผนผังที่ 4.16 โครงการขยายการสัญจรในพื้นที่พัฒนา
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.30 สภาพทางเดินเท้าในพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.31 สภาพการจอดรถยนต์ริมถนนในพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

4.3.2.3 โครงข่ายรถบริการสาธารณะ

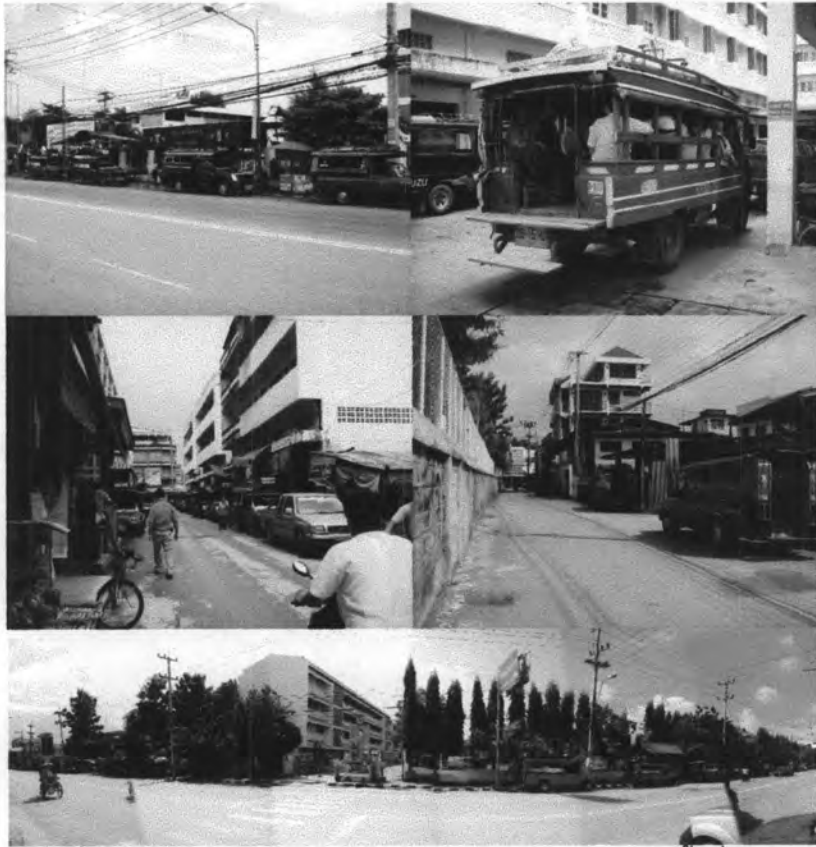
โครงข่ายการคมนาคมในพื้นที่จังหวัดแพร่เป็นการคมนาคมด้วยรถยนต์เป็นหลัก การเดินทางระหว่างพื้นที่ภายในจังหวัดแพร่จึงใช้การเดินทางโดยรถโดยสารสองแถว ทั้งนี้ในพื้นที่จังหวัดแพร่ มีรถบริการสาธารณะ(สองแถว)ประจำทางวิ่งให้บริการในเส้นทางหลักสายต่างๆในจังหวัดอย่างทั่วถึง ซึ่งจุดหมายปลายทางของรถสองแถวส่วนใหญ่ที่มุ่งสู่ตัวเมืองมักเป็นย่านตลาด โดยจะมีคิวรถสองแถวกระจายตัวอยู่ในบริเวณเขตเทศบาล โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ศึกษา (ช่วงเวลาการให้บริการส่วนใหญ่เป็นช่วงเช้าจนถึงเย็น ส่วนกลางคืนมีปริมาณการเดินทางด้วยรถโดยสารในจังหวัดแพร่ น้อยมาก) คิวรถโดยสารระหว่างตัวเมือง(เขตเทศบาล)กับพื้นที่รอบนอก มีดังนี้

ตารางที่ 4.4 เส้นทางคมนาคมภายในจังหวัดแพร่

ที่	เส้นทางคมนาคม	สภาพเส้นทาง	ระยะทาง	พาหนะนำไป
1	รอบเวียง-สามแยก	ลาดยางตลอด	16.2	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 101
2	แพร่-ร้องกวาง	ลาดยางตลอด	30	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 7
3	แพร่-น้ำเลา	ลาดยางตลอด	26	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 101
4	แพร่-บ้านห้วยหม้าย	ลาดยางตลอด สาย	17+35	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 101, ถนนชนบท(ถนนหนองม่วงไข่),รพช.
5	แพร่-สรอย	ลาดยางตลอด	120	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 1023
6	สอง-บ้านเด่นไม้	ลาดยางตลอด สาย	8	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 1154,ทาง หลวงชนบท(รพช. 3061)
7	ร้องกวาง-บ้านห้วย	ลาดยางตลอด	34	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 101,1216
8	ร้องกว้าง-บ้านพุงสูง	ลาดยางตลอด สาย	30	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 1154,ทาง หลวงชนบท(รพช. 3035)
9	แพร่-สอง-บ้านป่าแดง	ลาดยางตลอด สาย	57	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 101 1154 ทางหลวงชนบท(รพช.)
10	แพร่-วังจั่น-วังเบอะ	ลาดยางตลอด	87	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 101,11(
11	แพร่-ป่าแดง	ลาดยางตลอด	11	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 1022
12	ทุ่งไ้ียง-รอบเวียง	ลาดยางตลอด	7.6	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 101
13	แพร่-บ้านห้วยไร่	ลาดยางตลอด	32	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 11
14	แพร่-บ้านวังหลวง	ลาดยางตลอด	30	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง 1032
15	แพร่-บ้านแม่แคม	ลาดยางตลอด	15	รถยนต์โดยสาร/ทางหลวง

ที่มา: สำนักงานขนส่งจังหวัดแพร่

นอกจากนี้ในพื้นที่ศึกษายังมีรูปแบบการขนส่งที่บริการเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายในชุมชนในเขตเทศบาล คือ มอเตอร์ไซค์รับจ้าง และรถสามล้อถีบ โดยพื้นที่จุดให้บริการส่วนใหญ่จะอยู่ภายในพื้นที่โครงการและพื้นที่ศึกษา โดยเกาะตัวตามถนนสายหลักและสายรอง ให้บริการขนส่งโดยสารในบริเวณพื้นที่ภายในเขตเทศบาล (ดูแผนที่ 4.16)

รูปที่ 4.32 รถสองแถวจากต่างอำเภอและสภาพคิวรถสองแถวในพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.33 วินมอเตอร์ไซด์และคิวรถสามล้อถีบในพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

4.3.3 โครงข่ายสาธารณูปการ ในพื้นที่โครงการ

4.3.3.1 การศึกษา โรงเรียนในเขตเทศบาล มีจำนวน 16 แห่ง และวิทยาลัย 2 แห่ง แยกเป็นโรงเรียนของทางราชการ 9 แห่ง โรงเรียนเอกชน 7 แห่ง และวิทยาลัย 2 แห่ง โดยมีการให้บริการ การศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองแพร่ มีจำนวน 5 แห่ง จำนวนครู 175 คน จำนวนนักเรียน 3,472 คน (พ.ศ. 2549) ซึ่งเทศบาลได้เปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 เป็นต้นมา

ตารางที่ 4.5 จำนวนนักเรียน ครู/อาจารย์ในโรงเรียนมีสังกัดเทศบาลเมืองแพร่

พศ	จำนวนนักเรียน			จำนวนครู/อาจารย์			อัตราส่วนครู นักเรียน
	ก่อน ประถม	ประถม	มัธยม	ก่อน ประถม	ประถม	มัธยม	
2547	881	2,147	856	20	100	40	1 : 24.27
2548	837	1,910	885	27	104	44	1 : 20.75
2549	845	1,774	853	27	104	44	1 : 19.84

ที่มา : กองการศึกษาเทศบาลเมืองแพร่

4.3.3.2 ศาสนา ประชากรในเขตเทศบาลส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีการนับถือศาสนาอื่นบ้างเล็กน้อย ได้แก่ ศาสนาคริสต์ และอิสลาม มีวัดทั้งหมด 17 แห่ง และคริสตจักร 2 แห่ง

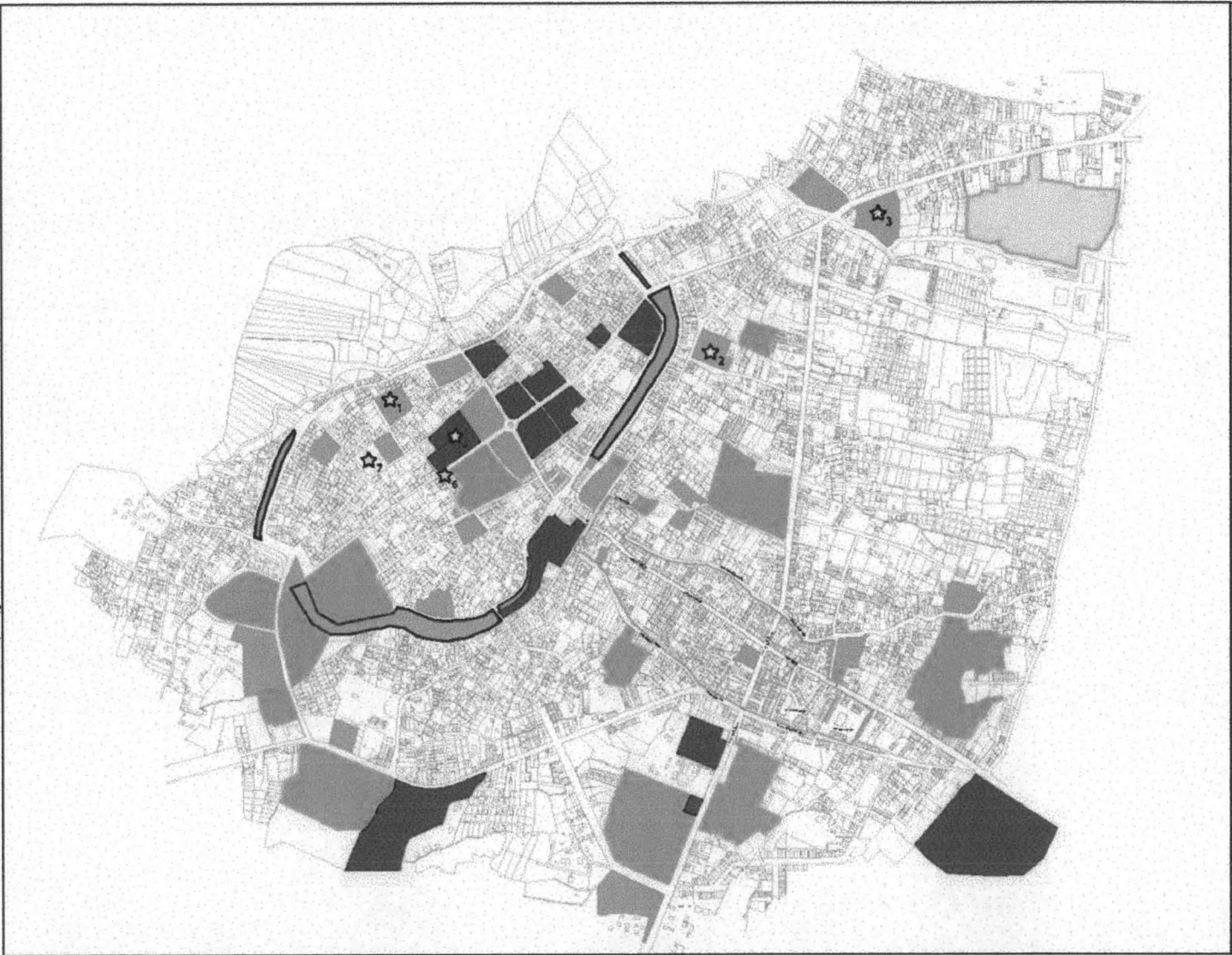
4.3.3.3 การสาธารณสุข ในเขตเทศบาลเมืองแพร่ มีสถานบริการด้านสาธารณสุขที่ประกอบด้วยบริการด้านสาธารณสุขของรัฐและเอกชน สถานบริการด้านสาธารณสุขของรัฐ ประกอบด้วยโรงพยาบาล 1 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล 1 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขของจังหวัด 2 แห่ง ส่วนบริการด้านสาธารณสุขของเอกชน ประกอบด้วย โรงพยาบาล 4 แห่ง และคลินิกเอกชน 26 แห่ง สำหรับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้รับการบริการสาธารณสุขมูลฐาน แต่มีการเจ็บป่วยพอสมควร

ตารางที่ 4.6 สถานบริการสาธารณสุขในเขตเทศบาลเมืองแพร่ พ.ศ. 2547

ประเภทสถานบริการ	จำนวน (แห่ง)
- โรงพยาบาล (มีผู้ป่วยนอน)	
- ของรัฐ	1
- ของเอกชน	4
- คลินิกแพทย์	26
- คลินิกทันตกรรม	6
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน ทั้งหมด	14
- สถานที่ผลิตยาแผนโบราณ	6
- สถานพยาบาลในสังกัดเทศบาล	1
- แพทย์	34
- ทันตแพทย์	7
- พยาบาลวิชาชีพ	241
- จำนวนเตียง (รวมเอกชน)	591
- อัตราส่วนประชากร/แพทย์	1:570
- อัตราส่วนประชากร/พยาบาล	1:80
- อัตราส่วนประชากร/เตียง	1:33

โครงการ สาธารณูปการ ในพื้นที่ศึกษา(เขตเทศบาลเมืองแพร่) ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของสถานศึกษา สถานข้าราชการ และศาสนสถาน โดยมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ในส่วนของพื้นที่โครงการ มีเพียงศาสนสถาน (วัดตันตงและศาลเจ้าปู่ไถ่่าง) ที่ตั้งของสาธารณูปการในพื้นที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับโครงการคมนาคมเป็นอย่างดี ส่งผลให้การเข้าไปใช้งานทำได้โดยสะดวกจากที่ต่างๆในเขตพื้นที่ศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียง

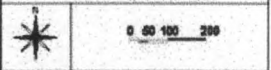
เนื่องจากกรรมสิทธิ์ของสาธารณูปการเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นของภาครัฐ จึงมีเงื่อนไขเรื่องเวลาการใช้งานพื้นที่เป็นเงื่อนไขหลัก ส่งผลให้การใช้ประโยชน์จากสาธารณูปการเหล่านี้เป็นไปเพียงประโยชน์เฉพาะด้าน จึงไม่สามารถใช้เพื่อกิจกรรมเชิงนันทนาการได้อย่างเต็มที่ (แผนที่ 4.17.)

แผนที่แสดง :
โครงการสาธารณูปโภคในพื้นที่ศึกษา

- สบวงกีฬา
- สวนสาธารณะ
- บริเวณที่กักน้ำฝนเมืองเก่า
- สวนสาธารณะ
- สถานที่ราชการ
- โรงเรียน
- วัด ศาลสถาน
- พื้นที่โครงการ
- ☆ สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ
 - 1 วัดหลวง
 - 2 วัดพระนอนแก้ว
 - 3 วัดจอมสวรรค์
 - 4 ศูนย์เจดีย์หลวง (จวนผู้ว่าฯ พหลโยธิน)
 - 5 วัดท่าซุง
 - 6 วิทยาลัยครูเมือง
 - 7 บ้านนาควรี

การวิจัยและพัฒนาพื้นที่ศึกษานี้จัดทำขึ้นโดย : วิทยาลัย ศึกษานานาชาติ
 URBAN REHABILITATION OF BAN THUNGMAHAVEE AREA,
 BANGKOK DISTRICT, THAI PROVINCE

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

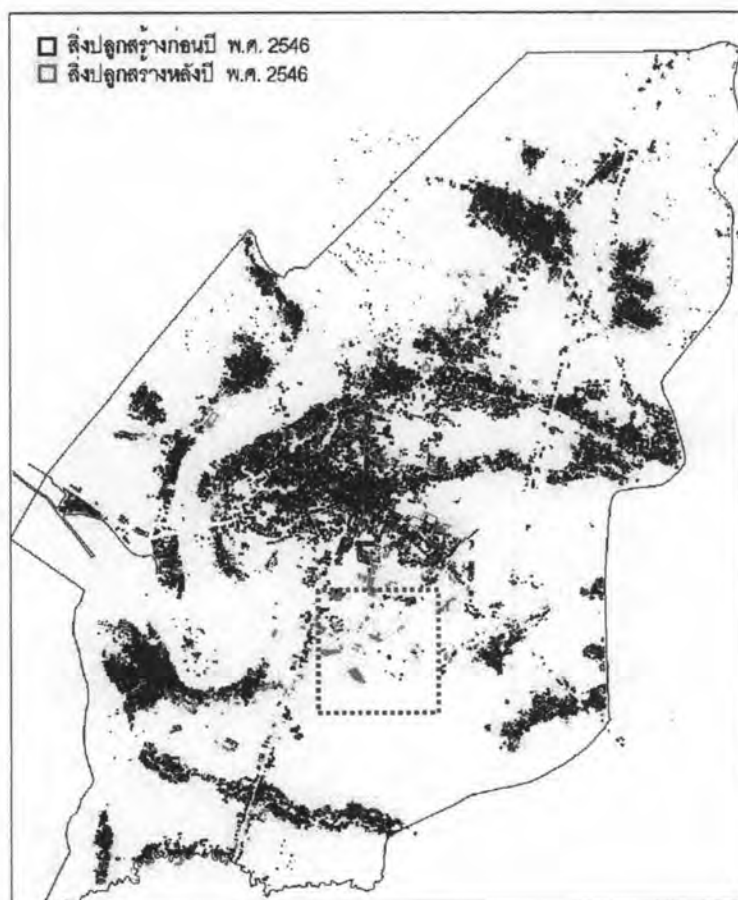
วันที่ :

แผนผังที่ 4.17 โครงการสาธารณูปโภคในพื้นที่ศึกษา
 (ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

4.3.4 สภาพมวลอาคาร พื้นที่ว่าง และพื้นที่สีเขียว

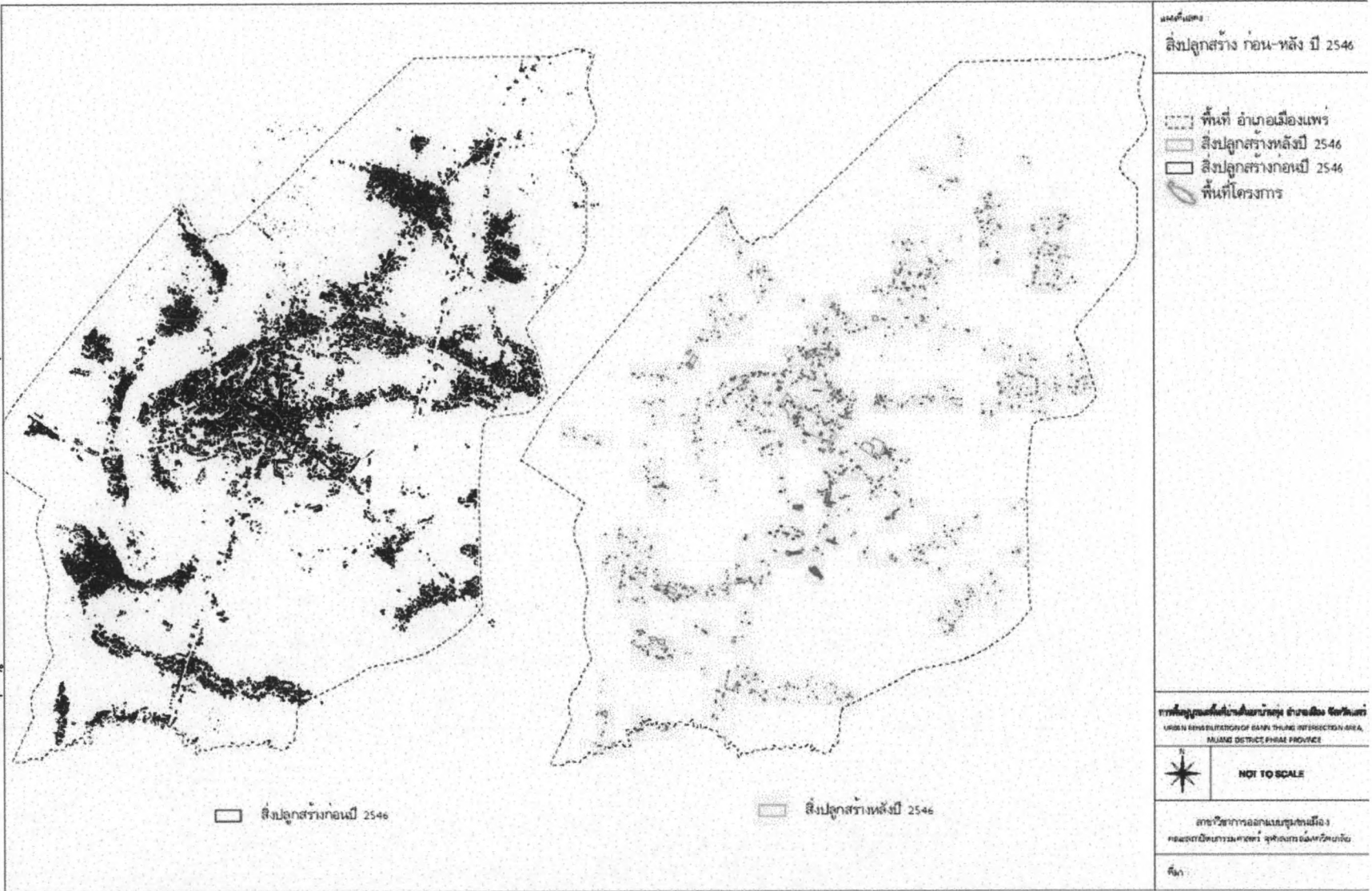
พื้นที่เขตอำเภอเมืองแพร่ถือเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้างมากที่สุดในจังหวัดแพร่ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางความเจริญในทุกๆด้านจากแผนที่แสดงตำแหน่งสิ่งปลูกสร้างช่วงก่อน ปี 2546 และหลังปี 2546 ในพื้นที่เทศบาลเมืองแพร่ พบว่า สิ่งปลูกสร้างส่วนใหญ่ยังคงเกาะกลุ่มอยู่ในพื้นที่เดียวกัน โดยยังคงกระจุกตัวตามถนนสายหลักและแทรกตัวอยู่ในพื้นที่ชุมชนเดิมเป็นหลักการเปรียบเทียบข้อมูลสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวชี้ให้เห็นรูปแบบของการแทรกตัวของสิ่งปลูกสร้างใหม่ในพื้นที่เก่ามีจำนวนมากกว่าการขยายตัวในพื้นที่เปิดใหม่

การขยายตัวของกลุ่มสิ่งปลูกสร้างหลังปี 2546 พบมากในบริเวณพื้นที่ย่านพาณิชย์กรรมใหม่ กาดน้ำทอง (บริเวณกรอบเส้นประ) โดยส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์ที่เกาะตัวตามแนวถนนที่ตัดขึ้นใหม่ในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลสิ่งปลูกสร้างช่วงก่อนปี 2546 และหลังปี 2546 พบว่า เนื้อเมืองในพื้นที่ศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก โดยจากการลงพื้นที่สำรวจพบว่าส่วนใหญ่การก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างเป็นไปในลักษณะรื้ออาคารเก่าแล้วสร้างอาคารใหม่ทดแทน และมีขนาดอาคารไม่ต่างจากเดิมมากนัก (หรือเพิ่มความสูงขึ้นจากเดิม 1-2 ชั้น

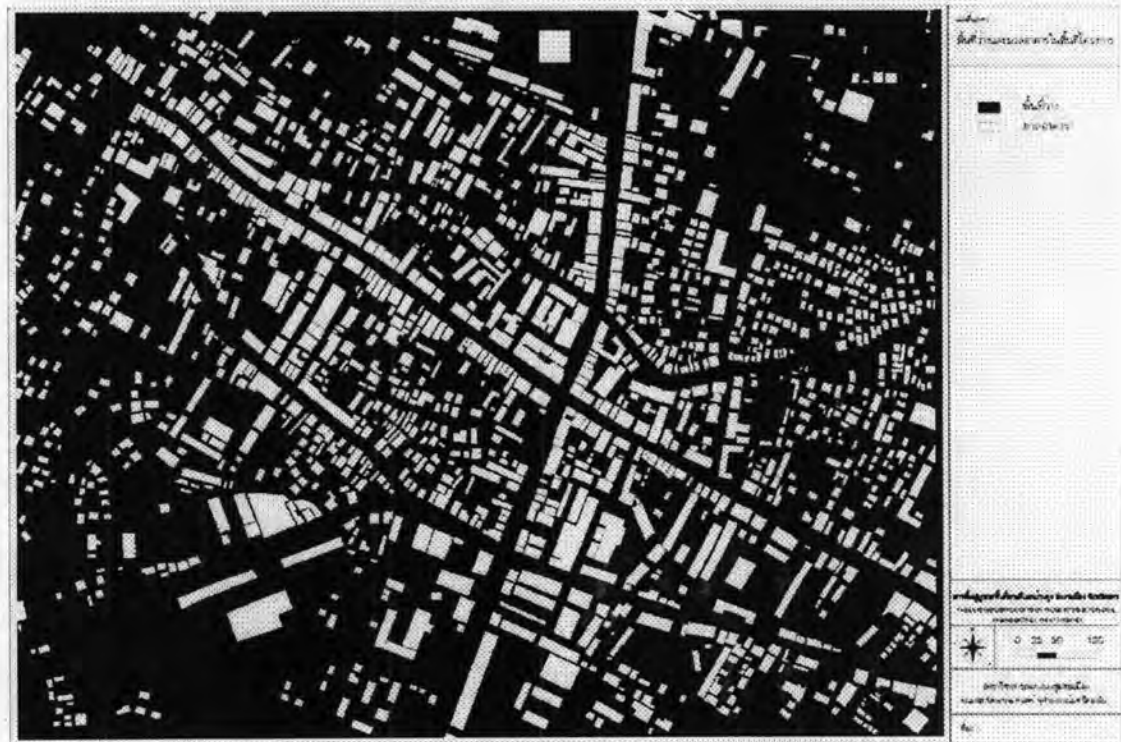
แผนที่ 4.18 แสดงสิ่งปลูกสร้างช่วงก่อนปี 2546 และหลังปี 2546 พื้นที่เทศบาลเมืองแพร่
(ที่มา: เทศบาลเมืองแพร่)

แผนที่ 4.19 เปรียบเทียบสิ่งปลูกสร้างช่วงก่อน-หลัง ปี 2546 ในพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

แผนที่ 4.20 มวลอาคารและที่ว่างในพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

แผนที่ 4.21 พื้นที่ว่างและมวลอาคารในพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

4.3.4.1 สภาพมวลาอาคาร

จากสำรวจพื้นที่และการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง(ข้อมูลเชิงแผนที่) กับสภาพพื้นที่ว่างของพื้นที่ศึกษาและบริเวณโดยรอบสามารถวิเคราะห์ความหนาแน่นและที่ว่าง เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนความหนาแน่นของมวลาอาคารและพื้นที่ว่าง สรุปได้ดังนี้ (ดูแผนที่ 4.21/4.22)

1) **มวลาอาคารขนาดเล็ก** บริเวณริมถนนสายหลัก มีลักษณะการเรียงตัวเป็นกำแพงถนนอย่างเป็นระเบียบ ได้แก่ ริมถนน ยันตรกิจโกศล ถนนเจริญเมือง และถนนซอแซ ประกอบกับอาคารพาณิชย์เหล่านี้สร้างจากเจ้าของที่ดินเอง ทำให้อาคารพาณิชย์เหล่านี้มีจำนวนคูหาน้อย (อาคารไม่ต่อเนื่อง) และด้านหลังแนวกำแพงถนนเหล่านี้ พบมวลาอาคารที่มีขนาดใกล้เคียงกันกระจายตัวอยู่ทั่วบริเวณ แตกต่างกันในส่วนของตำแหน่งและทิศทางการวางตัวที่จะอ้างอิงกับแนวถนนสำคัญน้อยลง

2) **มวลาอาคารขนาดกลาง** ปรากฏให้เห็นโดยรอบ ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่ขยายตัวออกมาจากแนวถนนหลัก และพื้นที่พาณิชย์กรรมยุคหลัง เนื่องจากเกิดขึ้นจากการสร้างในลักษณะโครงการ ทำให้เกิดลักษณะแนวอาคารที่มีความต่อเนื่องเป็นชุดโครงสร้างเดียวกัน (สี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาว) ได้แก่บริเวณถนนเหมืองหินและถนนเจริญเมือง ซอย 1

3) **มวลาอาคารขนาดใหญ่** ส่วนใหญ่เป็นลักษณะอาคารตลาดสด (ตลาดชมพูเมือง, ตลาดสดบ้านทุ่ง) และห้างสรรพสินค้า ตลอดจน อาคารสำนักงาน(ในพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ธนาคาร) โกดังเก็บสินค้าขนาดกลาง(ตลาดสดแพร่ปรีดา) และโดยมากมวลาอาคารขนาดใหญ่จะกระจายตัวอยู่นอกพื้นที่ศึกษา ความหนาแน่นของมวลาอาคารและพื้นที่ว่างในพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง (ดูแผนที่ 4.20/4.21) แสดงให้เห็นรูปแบบของการกระจายตัวของเนื้อเมืองในพื้นที่ศึกษาและบริเวณโดยรอบ ซึ่งลักษณะเด่นชัดที่สุดคือการเรียงตัวในลักษณะเป็นกำแพงถนน ยาวต่อเนื่องตลอดแนวถนนหลักและสายรอง แต่พื้นที่ด้านหลังของกลุ่มอาคารเหล่านี้มีมวลาอาคารขนาดเล็กกระจายตัวอยู่ทั่วบริเวณ

4.3.4.2 สภาพพื้นที่ว่าง

ด้วยบทบาทการเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมที่สำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่ ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีการใช้งานหนาแน่นที่สุดในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแพร่ ส่งผลให้พื้นที่ส่วนใหญ่มีอาคารและสิ่งปลูกสร้างเป็นจำนวนมาก ที่ว่างจึงปรากฏให้เห็นในลักษณะกระจายตัวอยู่ด้านหลังถัดจากกำแพงอาคารพาณิชย์บริเวณถนนสายหลักในพื้นที่โครงการ ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะของมวลาอาคารในพื้นที่ โดยพื้นที่โล่งในพื้นที่โครงการและพื้นที่โดยรอบส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ว่างในกรรมสิทธิ์ราชการ และศาสนสถานเป็นหลัก และไม่พบการใช้งานมากนักนอกจากช่วงเทศกาลและงานพิธีต่างๆ

ที่ว่างประเภทถนน ถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในพื้นที่ศึกษาที่มีความสำคัญและมีการใช้งานกิจกรรมหลายประเภท ที่โดดเด่นและสำคัญในพื้นที่โครงการและพื้นที่ใกล้เคียงคือคือ 1) **ถนนเจริญเมือง** (ดูรูปที่ 4.34/3.35) ซึ่งถือเป็นถนนสายวัฒนธรรมและประเพณี มีการใช้เป็นสถานที่เดินชมนวนในโอกาสต่าง รวมถึงกิจกรรมถนนคนเดิน เป็นต้น 2) **ถนนเหมืองแดง** ใช้เป็นพื้นที่ตลาดสดช่วงเวลาเย็น เนื่องจากเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับตลาดบ้านทุ่ง จึงเป็นพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มกิจกรรมในช่วงเวลาเย็น 3) **ถนนหน้าตลาดเทศบาลต่อเนื่องถึงประตูชัย** โดยพื้นที่ประตูชัยมีการใช้ประโยชน์เพื่อเป็นสถานที่ขายอาหารสำเร็จรูปและอาหารกลางคืนสำหรับผู้ที่ไม่นิยมประกอบอาหารเอง จึงเป็นพื้นที่ว่างที่มีการใช้งานหนาแน่นในช่วงเวลาหัวค่ำถึงกลางคืนทำให้ในพื้นที่โครงการไม่พบพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมนันทนาการ แต่พื้นที่นันทนาการดังกล่าวเกิดขึ้นใน

พื้นที่ถนนเจริญเมือง ในโอกาสและช่วงเวลาต่างๆ เช่น งานเทศกาล งานกิจกรรมต่างๆ งานถนนคนเดิน เป็นต้น ในส่วนของพื้นที่ว่างอื่นส่วนใหญ่ ซึ่งมีทั้งการใช้งานและไม่มีการใช้งาน จากการสำรวจเบื้องต้นพื้นที่ว่างในพื้นที่โครงการที่สามารถใช้ประโยชน์ได้นั้นคือถนนเจริญเมืองเป็นหลัก ส่วนที่เหลือคือที่ว่างที่ไม่สามารถเข้าไปใช้งานได้

รูปที่ 4.34 พื้นที่ว่างสำหรับกิจกรรมนันทนาการ (พื้นที่ถนนเจริญเมือง)
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.35 พื้นที่ถนนเจริญเมืองช่วงเวลากิจกรรมถนนคนเดิน
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

4.3.4.3 สภาพพื้นที่สีเขียว

พื้นที่สีเขียวในพื้นที่ศึกษา(เขตเทศบาลเมืองแพร่)จากการสำรวจพื้นที่ส่วนใหญ่พบในลักษณะกระจายตัวในพื้นที่ในปริมาณน้อย โดยพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มักพบในพื้นที่ของสถานทูต ราชการ สถานศึกษาและศาสนสถาน เป็นหลัก ที่เหลือมักพบเป็นพื้นที่สีเขียวระหว่างอาคารในพื้นที่เอกชน จึงไม่ปรากฏเป็นโครงข่ายที่ชัดเจน

พื้นที่สีเขียวที่เด่นชัดและมีโครงข่ายที่ชัดเจนที่สุดคือ **พื้นที่สีเขียวบริเวณพื้นที่กำแพงเมืองเก่า** เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการรักษาให้คงสภาพเดิมจึงปรากฏให้เห็นไม้ยืนต้นและพันธุ์ไม้ต่างๆปกคลุมพื้นที่เหล่านี้ (ดูแผนที่ 4.22) จนกลายเป็นโครงข่ายพื้นที่สีเขียวที่สำคัญของเมือง แต่ในแง่การใช้ประโยชน์พบว่าไม่ได้รับความนิยมจากคนในพื้นที่มากนัก (ดูรูปที่ 4.37) จึงไม่พบการใช้กิจกรรมจากพื้นที่เหล่านี้อย่างเด่นชัดมากนัก (มีค่านิยมเรื่องผีเข้ามาเกี่ยวข้องกับพื้นที่จึงอาจเป็นเหตุผลสำคัญของการไม่นิยมเข้าไปใช้พื้นที่เหล่านี้ ประกอบกับเป็นพื้นที่ต่างระดับและไม่มีความสะดวกในแง่ของการใช้งาน ทั้งยังเป็นผลมาจากตำแหน่งที่ตั้งที่มีการสัญจรผ่านน้อยทำให้พื้นที่มีสภาพเปลี่ยว) พื้นที่สีเขียวสาธารณะที่มีการใช้งานสม่ำเสมอและได้รับความนิยมมากที่สุดคือ **สวนสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ** (ดูรูปที่ 4.36) โดยส่วนใหญ่ใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกาย

พักผ่อน และประกอบกิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น รองลงมาคือ สวนสาธารณะบริเวณคูเมืองด้านประตูใหม่ และ สวนสาธารณะประตูमार ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกำแพงเมืองเก่า ตามลำดับ แต่พื้นที่กำแพงนี้ยังไม่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบเท่าที่ควรจึงไม่เป็นที่ได้รับความนิยมในแง่การท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันการใช้งานส่วนใหญ่เป็นเพียงการจัดให้เป็นพื้นที่พักผ่อน และเป็นพื้นที่สีเขียวเท่านั้น

รูปที่ 4.36 พื้นที่สวนสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ

(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

(พื้นที่โครงการไม่มีพื้นที่สีเขียวและพื้นที่สาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งในเขตเทศบาลมีสวนสาธารณะ ประกอบด้วย สวนสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ ที่พักผ่อนบริเวณคูเมืองด้านประตูใหม่ และสนามกีฬาบ้านใหม่ (สนามกีฬากลางจังหวัดแพร่) โดยพื้นที่เหล่านี้อยู่นอกเหนือขอบเขตรัศมีการเดิน 800ม. จากบริเวณสี่แยกบ้านทุ่ง)

รูปที่ 4.37 กำแพงเมืองและคูเมืองเก่าจังหวัดแพร่

(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.38 พื้นที่สวนสาธารณะประตูใหม่
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.39 พื้นที่สวนสาธารณะประตูमार
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

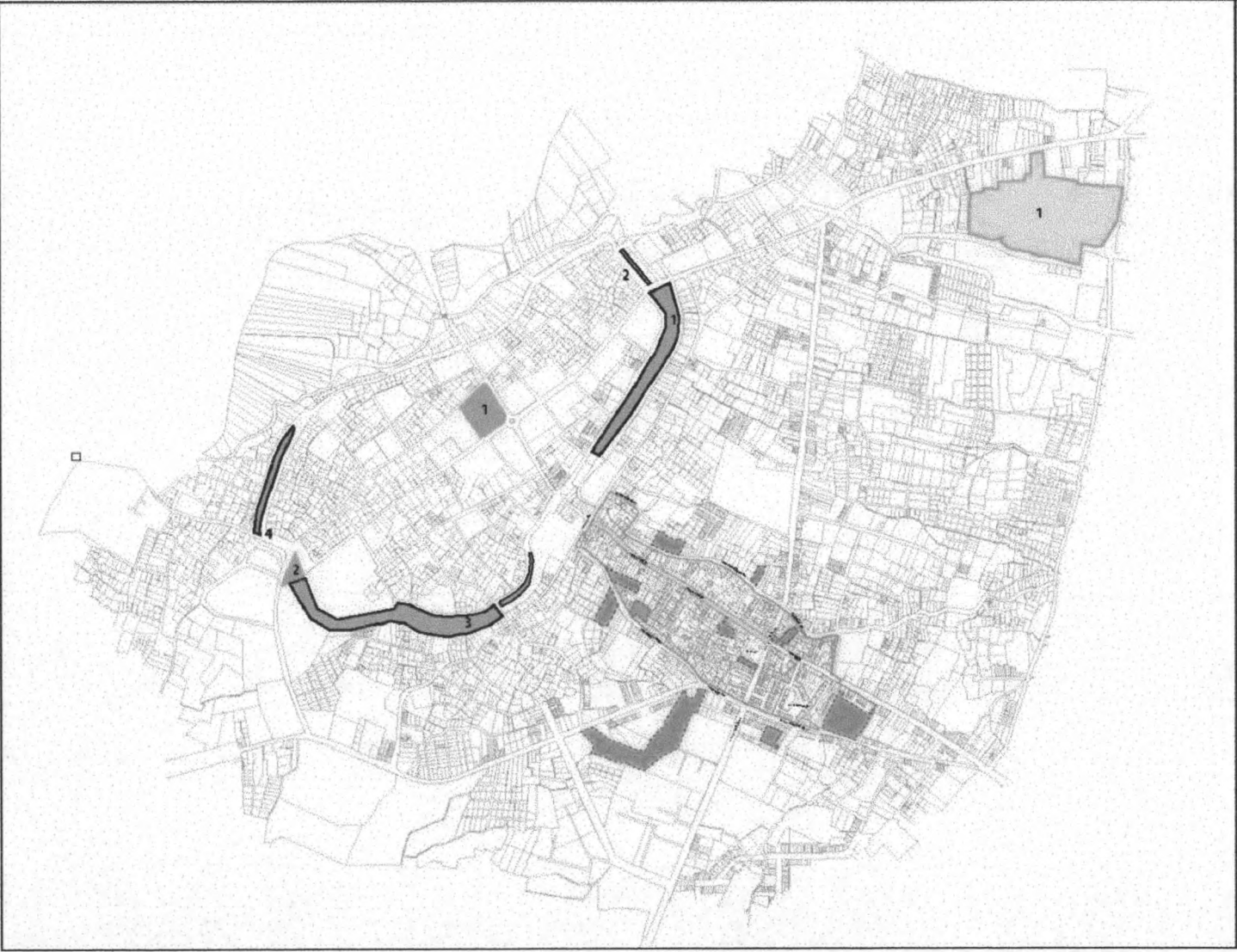
พื้นที่สีเขียวริมถนนสายต่างๆในพื้นที่โครงการ จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่ามีเพียงการนำไม้กระถางขนาดเล็กมาวางไว้บริเวณหน้าอาคาร ไม่มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ไม่เหล่านี้ในแง่ของการสร้างภูมิทัศน์ได้มากนัก

รูปที่ 4.40 สภาพไม้กระถางในบริเวณพื้นที่โครงการ
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

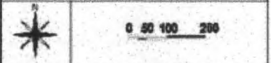
รูปที่ 4.41 พื้นที่โล่งที่ขาดการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ รอบบริเวณพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

แผนที่แสดง
โครงการพื้นที่ที่สาธารณูปโภคในพื้นที่ศึกษา

- พื้นที่โครงการ
- ▨ เขตมณฑลก่อนการปฏิรูปส่วนจังหวัด (สนามกีฬาบ้านใหม่)
- ส่วนสาธารณะ
- มณฑลที่เก่าแก่มือเมือง
- 1 ส่วนสาธารณะประตูใหม่
- 2 ส่วนสาธารณะประตูใหม่
- 3 ส่วนสาธารณะประตูใหม่
- 4 ส่วนสาธารณะประตูใหม่
- ส่วนสาธารณะ
- 2 ส่วนสาธารณะประตูใหม่
- พื้นที่กิจกรรมและสวนสาธารณะ
- พื้นที่โรงเรียนมัธยมศึกษา
- พื้นที่ว่างไม่มีการใช้งาน

การฟื้นฟูชุมชนในพื้นที่ศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชนเมือง
URBAN REHABILITATION OF BAAN THUNG INTERSECTION AREA,
MUKDAM DISTRICT, PHRAE PROVINCE

สาขาวิชาทางสถาปัตย์และผังเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ :

แผนที่ 4.22 โครงการสถาปัตย์และการฟื้นฟูพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : สุวิทย์, 2551)

4.3.4.4 พื้นที่และอาคารที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการและพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากพื้นที่โครงการเป็นพื้นที่พาณิชยกรรมหลักของจังหวัดทำให้พื้นที่ในลักษณะดังกล่าวมีน้อยมาก จากการสำรวจพบว่าพื้นที่ที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในกรรมสิทธิ์ที่ดินเอกชน และเป็นลักษณะการใช้งานไม่เต็มประสิทธิภาพ จากการสอบถามคนในพื้นที่พบว่าการใช้งาน บางส่วนเป็นบ้านพักอาศัยเก่าแก่ที่มีพื้นที่กว้างขวาง แต่ไม่ได้รับการดูแลจึงกลายเป็นพื้นที่รกและถูกปกคลุมด้วยวัชพืช หรือเป็นพื้นที่ที่เกิดจากการรื้อถอนอาคารเก่าแล้วยังไม่มีการก่อสร้างอาคารใหม่ทดแทน

รูปที่ 4.42 สภาพพื้นที่และอาคารที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ในบริเวณพื้นที่ศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียง (ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.43 สภาพพื้นที่ที่มีการรื้อถอนอาคารในพื้นที่โครงการ (ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

4.3.4.5 อาคารไม่มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการและพื้นที่ใกล้เคียง

พื้นที่โครงการถือเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้างมากที่สุดในเขตพื้นที่ศึกษา ขอบเขตของการสำรวจการใช้งานจึงเน้นอาคารที่มีความสัมพันธ์กับโครงข่ายการสัญจรในพื้นที่โครงการเป็นหลักการ(ทางเข้าหลักของอาคาร) โดยผลการสำรวจที่ได้จะได้นำไปเป็นฐานข้อมูลสำหรับวิเคราะห์สภาพระบบเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการ จึงแบ่งเกณฑ์ของอาคารที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ออกเป็นลักษณะต่างๆ ดังนี้

1) อาคารเก่าที่ไม่มีการใช้งาน เป็นอาคารที่มีอายุการใช้งานเกินกว่า 50 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์และอาคารขนาดใหญ่กระจายตัวโดยทั่วบริเวณพื้นที่โครงการ โดยอาคารเหล่านี้ส่วนใหญ่ส่วนใหญ่ถูกปิดตาย เนื่องจากไม่สามารถใช้ประกอบกิจกรรมที่มีความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจหรือบางส่วนเป็นอาคารที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน เช่น โรงหนังเก่า โรงแรมเก่า

(จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องพบว่า ส่วนหนึ่งที่ยังไม่มีการรื้อถอนอาคารเหล่านี้ เพื่อสร้างอาคารใหม่ทดแทนเนื่องจากมีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างที่มีระยะถอยร่นอาคาร ทำให้ต้องเสียพื้นที่ส่วนใหญ่กับข้อกำหนดนี้ จึงทำให้เจ้าของอาคารยังคงใช้อาคารต่อไป)

2) อาคารใหม่ที่ไม่มีการใช้งาน เป็นอาคารที่มีอายุการใช้งานไม่เกิน 50 ปี จากการสำรวจพบว่าอาคารส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอาคารพาณิชย์ตั้งแต่ 3 ชั้นขึ้นไป

รูปที่ 4.44 อาคารเก่าที่ไม่มีการใช้งานเป็นอาคารที่มีอายุการใช้งานเกินกว่า 50 ปีขึ้นไป
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

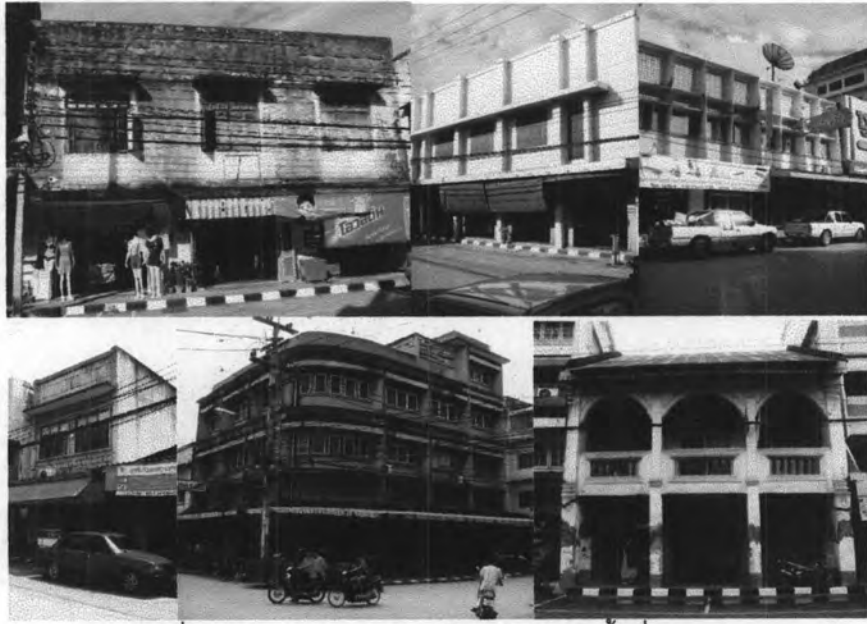
รูปที่ 4.45 อาคารเก่าที่ไม่มีการใช้งานเป็นอาคารที่มีอายุการใช้งานเกินกว่า 50 ปีขึ้นไป
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.46 อาคารใหม่ที่ไม่มีการใช้งานเป็นอาคารที่มีอายุการใช้งานไม่เกิน 50 ปี
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

4.3.4.6 ลักษณะอาคารในพื้นที่ศึกษา

จากการเป็นศูนย์กลางการค้าเก่าแก่และสำคัญที่สุดในพื้นที่ศูนย์กลางจังหวัดแพร่ วิวัฒนาการของย่านเกิดขึ้นจากการพัฒนากิจกรรมการค้าและพาณิชย์รูปแบบต่างๆ ส่งผลให้พื้นที่โครงการมีกิจกรรมการใช้งานอาคารพักอาศัยกึ่งการค้าประเภทเรือนแถว หอแถว เกาะตัวบริเวณริมถนนสายสำคัญ มีลักษณะอาคารเป็นโครงสร้างไม้และคอนกรีตสูง 2-4 ชั้น ทั้งยังมีรูปแบบของอาคารที่แสดงให้เห็นความแตกต่างของช่วงเวลาในการก่อสร้าง อาคารส่วนมากเป็นอาคารเก่าที่มีการใช้งานมาเป็นระยะเวลาช้านาน โดยอาคารบางหลังถูกปิดไม่ได้มีการใช้งาน บางส่วนมีสภาพเก่า สีหลุดร่อน ด้านหน้ามีการติดตั้งป้ายและกันสาดอย่างไม่มีระเบียบและรกรุงรัง ลักษณะการใช้งานส่วนใหญ่ที่พบคือการใช้สอยแบบผสมคือชั้นล่างทำการค้า ชั้นบนใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือเก็บของ อาคารส่วนใหญ่นั้นมีอายุการใช้งานมาอย่างยาวนานแต่ยังสามารถใช้งานได้ตามปกติ เมื่อสอบถามจากเจ้าของอาคารพบว่าลักษณะการใช้อาคารส่วนใหญ่มักยังคงเป็นการใช้งานแบบเดิมเหมือนในอดีต ไม่มีการเปลี่ยนแปลงทำให้ไม่มีการปรับปรุงมากนัก

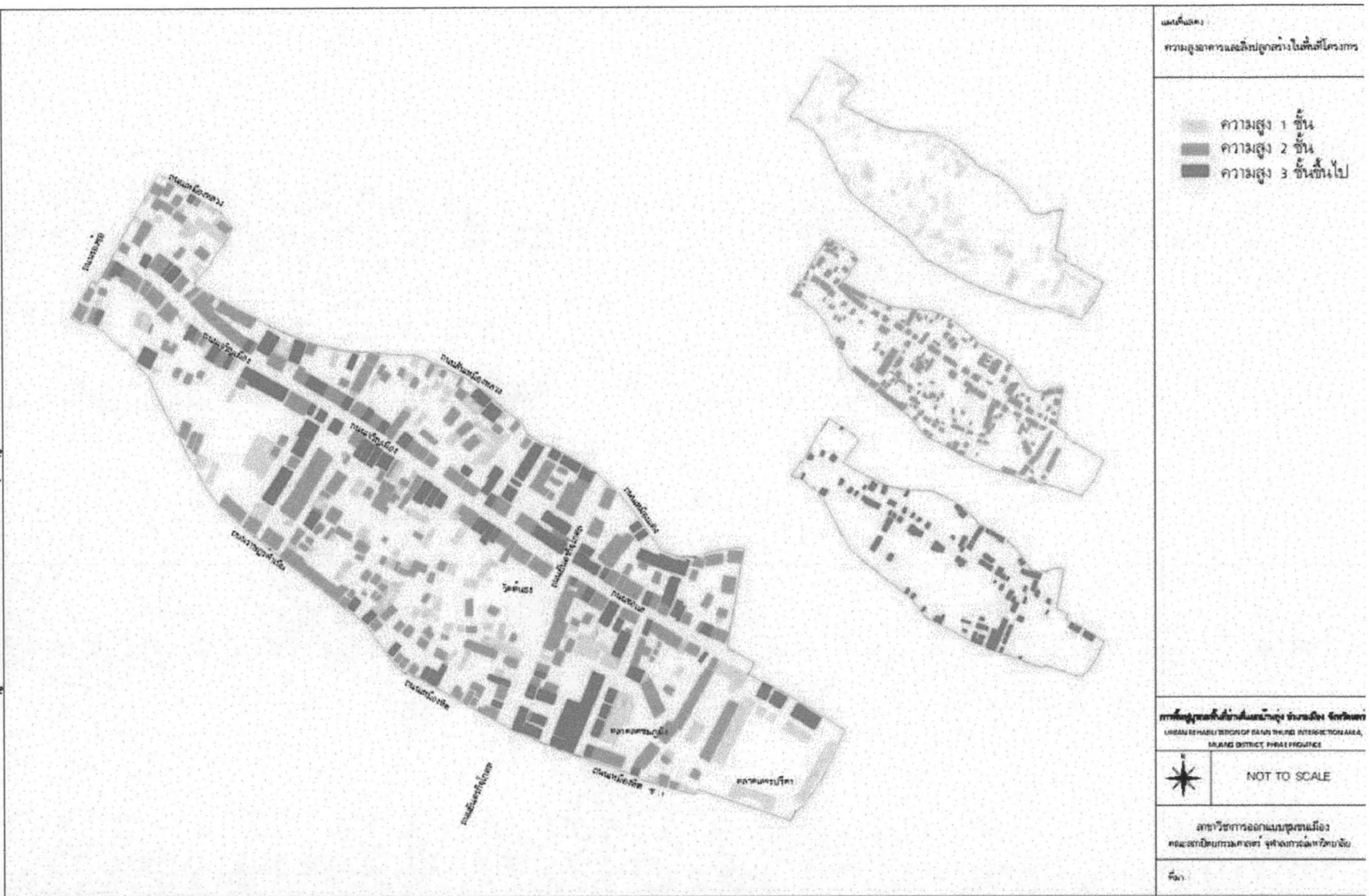

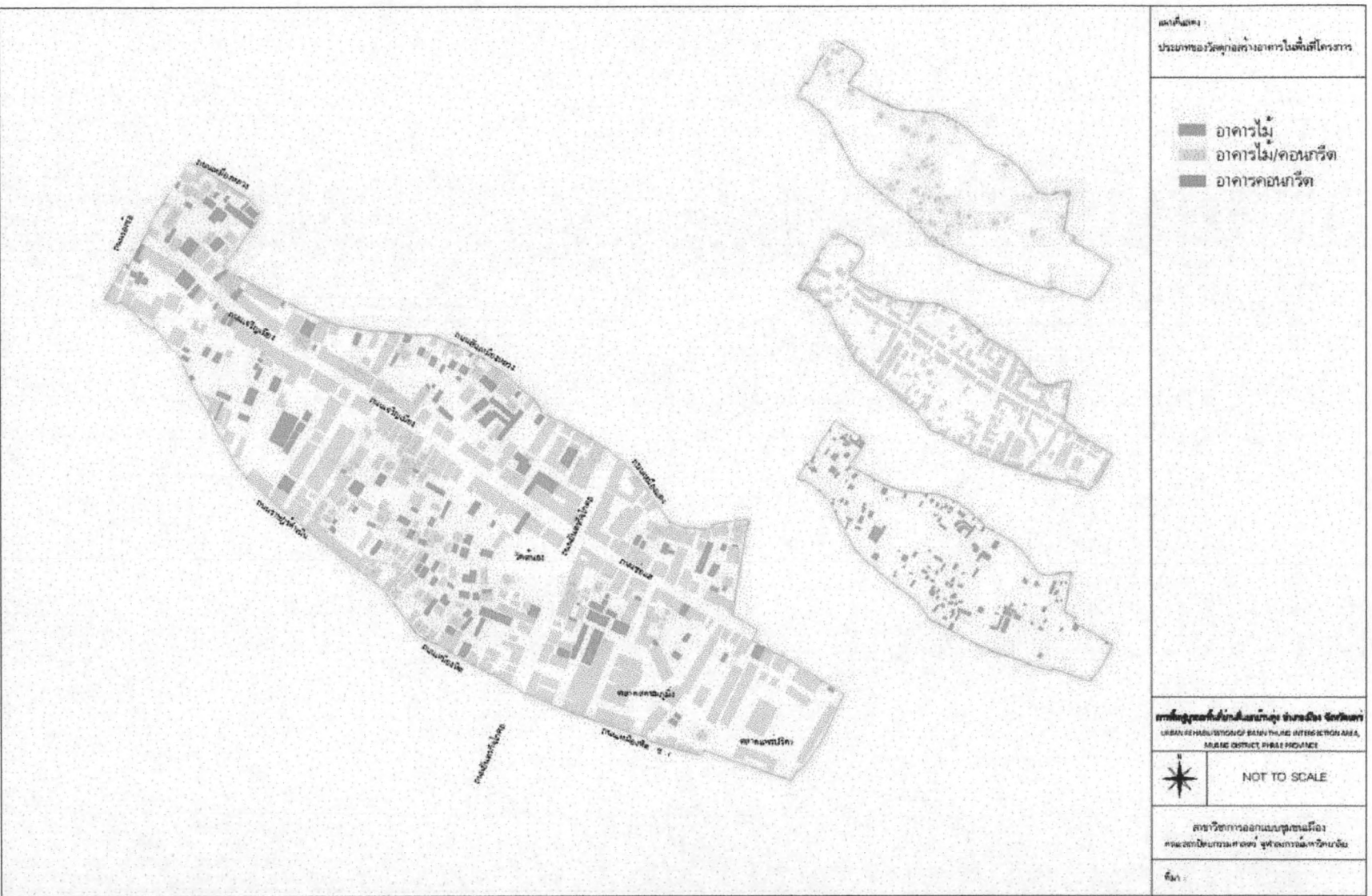
รูปที่ 4.47 สภาพอาคารคอนกรีตเก่าในบริเวณพื้นที่โครงการ
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.48 สภาพอาคารไม้เก่าในบริเวณพื้นที่โครงการ
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

แผนที่ 4.23 ประเภทอาคารในพื้นที่โครงการแยกตามจำนวนชั้น
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

แผนที่ 4.24 ประเภทอาคารในพื้นที่โครงการแยกคางประเภทของวัสดุก่อสร้าง
 (ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

จากการลงพื้นที่เพื่อทำการสำรวจประกอบกับฐานข้อมูลของเทศบาลเมืองแพร่
สามารถ

จำแนกลักษณะอาคารได้ออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1) จำนวนชั้น 2) ลักษณะวัสดุ
ก่อสร้าง จากการสำรวจสภาพเบื้องต้นของอาคารได้ดังนี้ (ดูแผนที่ 4.23/4.24)

1.จำนวนชั้น แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ อาคารชั้นเดียว อาคาร 2 ชั้น และอาคาร 3
ชั้นขึ้นไป

โดยลำดับจากมากไปน้อยคือ 1) อาคาร 2 ชั้น 2) อาคาร 3 ชั้นขึ้นไป 3) อาคารชั้น
เดียว

2.แยกตามลักษณะวัสดุก่อสร้าง แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ อาคารไม้ อาคารตึก
อาคารตึก

ครึ่งไม้ โดยลำดับจากมากไปน้อยคือ 1) อาคารตึก 2) อาคารไม้ 3) อาคารตึกครึ่งไม้

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนชั้นกับโครงข่ายการสัญจรในพื้นที่โครงการ
อาคารชั้นเดียว กระจายตัวในบริเวณพื้นที่ในสวนที่ไม่ติดกับถนนสายหลักและสายรอง
อาคาร 2 ชั้น เกาะตัวตามถนนสายหลักและสายรอง โดยปริมาณความหนาแน่นมีมากในบริเวณถนน
เจริญเมือง

อาคาร 3 ชั้นขึ้นไป เกาะตัวตามถนนสายหลักและสายรอง โดยปริมาณความหนาแน่นมีมากในบริเวณถนน
เจริญเมือง

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนชั้นกับประโยชน์การใช้อาคาร
อาคารชั้นเดียว มีสัดส่วนสัมพันธ์กับอาคารประเภทที่พักอาศัยมากที่สุด
อาคาร 2 ชั้น มีสัดส่วนสัมพันธ์กับอาคารประเภทพาณิชย์กรรมมากที่สุด โดยมีปริมาณความหนาแน่นมาก
ในบริเวณถนนเจริญเมือง และถนนช่อแฮ

อาคาร 3 ชั้นขึ้นไป มีสัดส่วนสัมพันธ์กับอาคารประเภทพาณิชย์กรรมมากที่สุด โดยมีปริมาณความหนาแน่นมาก
ในบริเวณถนนเจริญเมือง

ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทวัสดุก่อสร้างอาคารกับโครงข่ายการสัญจรในพื้นที่โครงการ
อาคารไม้ กระจายตัวอยู่บริเวณด้านในของพื้นที่ในสวนที่ไม่ติดกับถนนสายหลักและสายรอง
อาคารตึก เกาะตัวตามถนนสายหลักและสายรอง โดยปริมาณความหนาแน่นมีมากในบริเวณ
ถนนเจริญเมือง และถนนช่อแฮ

อาคารตึกครึ่งไม้ กระจายตัวอยู่บริเวณด้านในของพื้นที่ในสวนที่ไม่ติดกับถนนสายหลักและสายรอง
ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทวัสดุก่อสร้างอาคารการใช้อาคาร
อาคารไม้ มีสัดส่วนสัมพันธ์กับอาคารประเภทที่พักอาศัย
อาคารตึก มีสัดส่วนสัมพันธ์กับอาคารประเภทพาณิชย์กรรมมากที่สุด
อาคารตึกครึ่งไม้ มีสัดส่วนสัมพันธ์กับอาคารประเภทที่พักอาศัย

เมื่อสำรวจสภาพอาคารในพื้นที่เบื้องต้นพบว่าอาคารเก่าหลายหลังทั้งที่เป็นอาคาร
ไม้และ

อาคารคอนกรีต ยังมีความโดดเด่นตามยุคสมัยปรากฏให้เห็น หากมีการปรับปรุงโดยใช้รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมจะสามารถนำอาคารเหล่านี้กลับมาใช้งานได้ จึงเห็นควรให้มีการสำรวจเพื่อและเสนอรูปแบบวิธีการปรับปรุงอาคารเก่าเหล่านี้ให้กลับมาใช้งานอีกครั้ง เพื่อเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ของพื้นที่ให้มีความชัดเจน เกิดประโยชน์และเพิ่มมูลค่าของพื้นที่อยู่อย่างเหมาะสมต่อไป

4.3.5 รูปแบบศักยภาพในการมองเห็นและการเข้าถึงพื้นที่ศึกษา

ศักยภาพมองเห็นและการเข้าถึงในพื้นที่โครงการจากการทดสอบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (VGA) ได้ทดสอบโดยการแบ่งระดับของโครงข่ายออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ (ดูแผนที่ 4.25)

ศักยภาพในการมองเห็นและการเข้าถึงในระดับเมือง พบว่าในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือบริเวณถนนสายหลัก(ถนนยันตรกิจโกศล) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณสี่แยกบ้านทุ่งและสี่แยกสันเหมืองหลวง(ฝั่งทางเข้าตลาดบ้านทุ่ง) ส่วนถนนสายรองสายต่างๆ ศักยภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่ในพื้นที่ถัดจากแนวกำแพงถนนด้านใน ค่าโหนดที่ได้เปลี่ยนเป็นโหนดยื่นซึ่งจากสภาพการใช้งานพื้นที่ปัจจุบัน นั้นส่วนใหญ่เป็นอาคารพักอาศัยที่ไม่มีการใช้งานพลุกพล่านเหมือนถนนสายหลักและสายรอง

ศักยภาพในการมองเห็นและการเข้าถึงในระดับย่าน พบว่าในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในระดับย่านส่วนใหญ่อยู่บริเวณย่านชุมชนโดยรอบพื้นที่โครงการ โดยภายในพื้นที่โครงการนั้นให้ค่าในเกณฑ์ระดับดี แต่ไม่สูงที่สุด ซึ่งให้เห็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่โครงการว่าศักยภาพมองเห็นและการเข้าถึงในพื้นที่โครงการไม่เอื้อให้เกิดพื้นที่กิจกรรมระดับย่าน (ซึ่งโหนดที่เหมาะสมคือสีโหนดอ่อน)

จากการทดสอบโครงข่ายทั้ง 2 ระดับ พบว่าพื้นที่ที่มีศักยภาพมองเห็นและการเข้าถึงในพื้นที่โครงการทั้งในโครงข่ายระดับเมืองและโครงข่ายระดับย่าน คือ บริเวณถนนสายหลักและสายรองของโครงการ (แผนที่ 4.25) ศักยภาพในการมองเห็นสูงส่วนใหญ่เน้น ปรากฏอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่เป็นโครงข่ายการสัญจรเป็นหลัก ทั้งการวิเคราะห์ในระดับของโครงข่ายการสัญจรที่เข้าถึงจริงและในระดับโครงข่ายรวมของเมือง แสดงให้เห็นว่า นอกจากพื้นที่ถนนแล้ว พื้นที่ที่เหลือล้วนมีศักยภาพในการมองเห็นและการเข้าถึงต่ำมาก (โดยเฉพาะบริเวณในกลุ่มอาคารหลังแนวอาคารพาณิชย์) ทำให้กิจกรรมหลายๆ อย่างไม่สามารถเกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่ด้านในโครงการ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เกิดศักยภาพในการมองเห็น กระจายเข้าไปสู่กลุ่มพื้นที่ด้านใน จะเป็นอีกวิธีการที่ส่งผลให้ศักยภาพในการมองเห็นและการเข้าถึงพื้นที่ดีขึ้นอย่างทั่วถึง

4.3.5.1 ศักยภาพโครงข่ายการสัญจรในพื้นที่โครงการ

พบว่าศักยภาพของโครงข่ายในการสัญจรในระดับเมือง พื้นที่ที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือบริเวณถนนสายหลัก(ถนนยันตรกิจโกศล) รองลงมาคือบริเวณถนนเจริญเมือง ถนนช่อแฮ และถนนเหมืองหิน ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่ มีความสอดคล้องกับสภาพการใช้งานในปัจจุบันที่พบการกระจุกตัวของกิจกรรมในบริเวณดังกล่าวเป็นหลัก ซึ่งค่าศักยภาพสูงที่สุดจากการทดสอบอยู่บริเวณ แยกเหมืองหินและพื้นที่โดยรอบ ซึ่งมีโครงข่ายการสัญจรแทรกซึมในพื้นที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับบริเวณอื่นในพื้นที่โครงการ (แผนที่ 4.26)

แผนที่ 4.25 ผังสถานที่ตั้งพื้นที่โครงการ
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

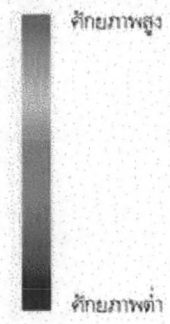

รูปที่ 4.49 บริเวณถนนสายหลักและสายรอง
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.50 บริเวณโดยรอบสี่แยกเหมืองหิน
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

แผนที่แสดง
ศักยภาพการวางผังเมืองบริเวณพื้นที่โครงการ

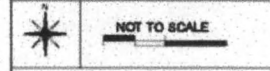

ศักยภาพการวางผังเมืองบริเวณพื้นที่โครงการ (Intergretion N)

ศักยภาพการวางผังเมืองบริเวณพื้นที่โครงการ (Intergretion 3)

แผนผังที่ 4.26 ผังสนามที่ตัดเส้นทางสัญจรในพื้นที่โครงการ
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

การวิจัยวางผังเมืองพื้นที่ภายในบริเวณพื้นที่โครงการ
LAND USE POTENTIAL OF SANITUNG INTERSECTION AREA,
BANGKOK DISTRICT, PHRAE THWONG

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ : จภาวุธนิพนธ์

4.3.6 รูปแบบสถาปัตยกรรมในพื้นที่โครงการ

เนื่องจากพัฒนาการของพื้นที่มีความต่อเนื่องมายาวนาน โดยอาคารส่วนใหญ่มีการใช้งานเกี่ยวข้องกับการค้าและพาณิชย์กรรมเป็นหลัก จึงทำให้ปรากฏลักษณะรูปแบบสถาปัตยกรรมหลายแบบ หลายยุคสมัยในบริเวณพื้นที่โครงการ โดยส่วนหนึ่งของรูปแบบมีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่นี้ ในการสำรวจและเก็บข้อมูลรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่นนี้สามารถแบ่งประเภทของรูปแบบได้ดังนี้

- 1) สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมล้านนา
- 2) สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตก
- 3) สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจีน
- 4) สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (ยุคโมเดิร์น)

4.3.6.1 สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมล้านนา หมายถึง อาคารที่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่พัฒนามาจากอาคารพื้นถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมล้านนา (ไทยวน)

รูปที่ 4.51 สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมล้านนา

(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

4.3.6.2 สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลตะวันตก หมายถึง อาคารที่มีรูปแบบเป็นลักษณะเฉพาะ ในรูปแบบการก่อสร้างและลวดลายแบบตะวันตก เช่น อาคาร อาคารชิโนโปรตุเกส เรือนขนมปังขิง

รูปที่ 4.52 สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตก

(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

4.3.6.3 สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจีน หมายถึง อาคารที่มีรูปแบบเป็นลักษณะเฉพาะ ในรูปแบบการก่อสร้างและลวดลายแบบจีน

รูปที่ 4.53 สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจีน
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

4.3.6.4 สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (ยุคโมเดิร์น) หมายถึง อาคารที่มีรูปแบบการก่อสร้างโดยใช้คอนกรีตเสริมเหล็กเป็นหลัก ไม่มีรายละเอียดการตกแต่ง ส่วนใหญ่ก่อสร้างในยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

รูปที่ 4.54 สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (ยุคโมเดิร์น)
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

4.3.7 จินตภาพในพื้นที่ศึกษา

องค์ประกอบทางจินตภาพ (Image Elements)

การศึกษาองค์ประกอบทางจินตภาพเป็นการศึกษาลักษณะทางภูมิทัศน์เมืองตามแนวของ Kevin Lynch โดยมีหลักว่า จินตภาพสาธารณะ (Public Image) เกิดจากองค์ประกอบเมือง 5 ประการ คือ เส้นทาง จุดรวม ขอบเขตพื้นที่ ย่าน และที่หมายตา ที่แสดงออกถึงการรับรู้และเข้าใจรูปแบบของความเป็นเมืองได้ จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและการสำรวจข้อมูลในพื้นที่โครงการมีรายละเอียดการวิเคราะห์องค์ประกอบทางจินตภาพ ดังนี้ (ดูแผนที่ 4.27)

1) **เส้นทาง (Path)** ภายในเขตเทศบาลเมืองแพร่ เส้นทางภายในตัวเมืองที่ประชาชนชาวแพร่ส่วนใหญ่รับรู้และจดจำได้มากที่สุดคือ ถนนยันตรกิจโกศล ถนนเจริญเมือง และถนนเหมืองหิต ถนนสายหลักต่างๆ รวมถึงถนนสายรองต่างๆ

2) **ที่รวมกิจกรรม (Node)** ที่รวมกิจกรรมประกอบด้วยบริเวณตลาดสด และพื้นที่พาณิชย์กรรม โดยพื้นที่ตลาดได้แก่ พื้นที่ตลาด บ้านทุ่ง ตลาดชมภูมิ่ง ตลาดแพร่ปรีดา และตลาดเทศบาล เป็นต้นส่วนตำแหน่งอื่นกระจายตัวในพื้นที่โครงการ

3) **ขอบเขตพื้นที่ (Edges)** แม่น้ำยมนับเป็นเส้นขอบทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้มากที่สุด รวมถึง แนวกำแพงเมืองและคูเมือง ประตูเมือง รวมถึงแนวถนนสายประธาน ถนนสายหลักและสายรอง ที่เข้าขายนี้อันเช่นกัน

4) **ย่าน (Districts)** จากการสำรวจและเก็บข้อมูล สามารถแบ่งย่านในพื้นที่ศึกษาได้ดังนี้

ในพื้นที่ศึกษาประกอบด้วยย่านกิจกรรมสำคัญ(ดูแผนที่ 4.32) ดังนี้

1) ย่านการค้าและพาณิชย์กรรมกลางเมือง เกาะตัวตามถนนสายหลักและรอง รอบบริเวณสี่แยกบ้านทุ่ง ตามถนนยันตรกิจโกศล ถนนเจริญเมือง และถนนช่อแฮ มีความโดดเด่นด้านกิจกรรมการค้าขาย ความสับสนวุ่นวาย ความเร่งรีบของผู้คนในบริเวณดังกล่าว

2) ย่านการค้าและพาณิชย์กรรมใหม่ เป็นพื้นที่ที่เกิดจากการรวมกลุ่มกิจกรรมการค้าแลพาณิชย์กรรมที่เกิดขึ้นใหม่ คือ ย่านกาดน้ำทอง (ถนนภูเก็ด) และพื้นที่ห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ คือ ห้างบิ๊กซี และ ห้างเทสโก้โลตัส

3) ย่านศูนย์ราชการในเขตเมืองเก่า ประกอบด้วย ศาลากลางจังหวัด ศูนย์ราชการต่างๆ

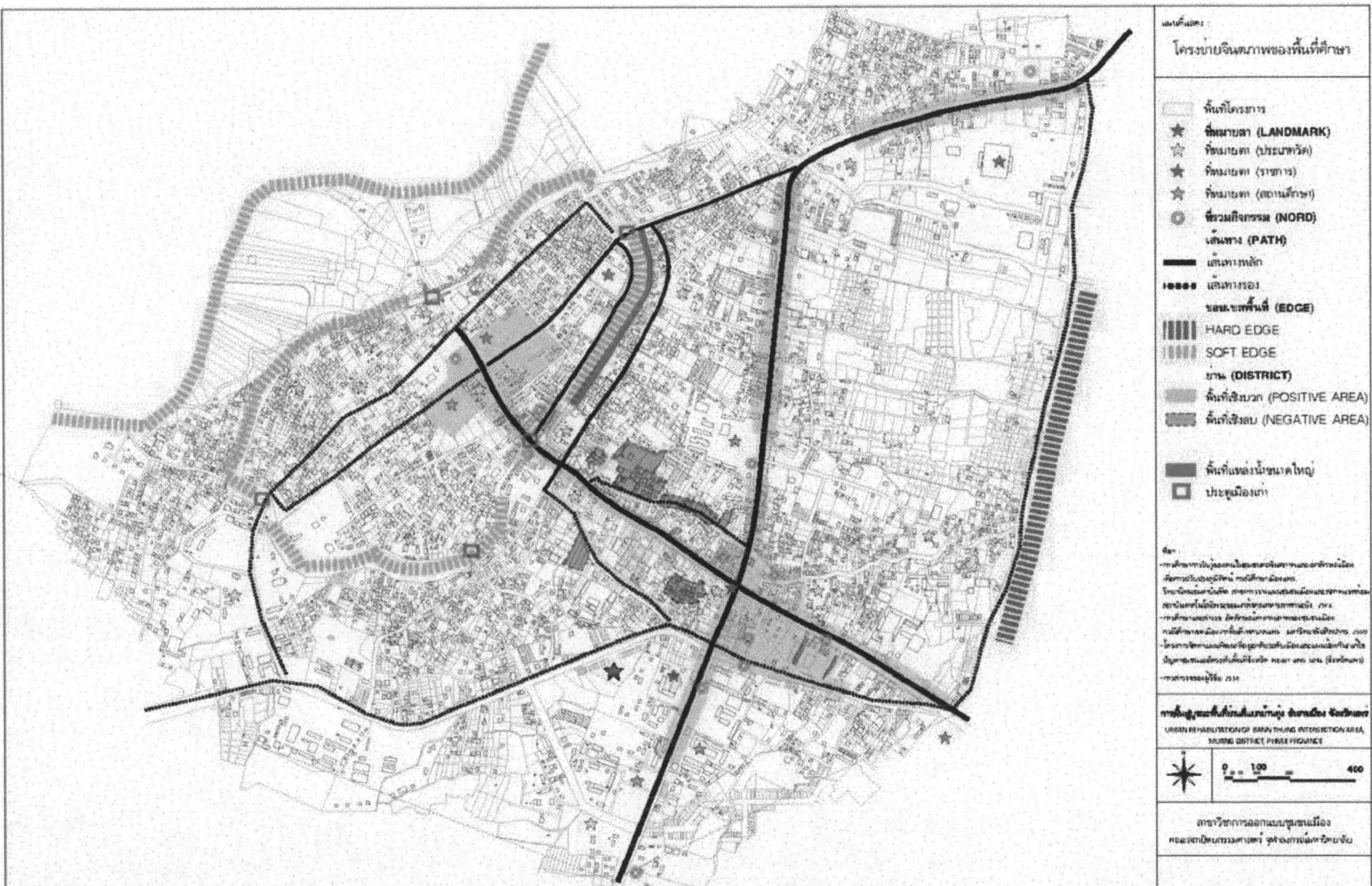
5) **ที่หมายตา (Landmarks)** สามารถแยกพิจารณาจากการมองเห็นดังนี้

1) ที่หมายตาที่เห็นได้ในระยะไกล (Distant Landmarks) อาคาร สิ่งปลูกสร้างที่มีความสูงหรือลักษณะเด่นในด้านต่างๆ ประกอบด้วย โรงแรมนครแพร่ทาวเวอร์ อาคารทรงการค้า (สี่แยกบ้านทุ่ง) อาคารที่ทำการธนาคารต่างๆ อาคารศาลากลางจังหวัด โรงเรียนพิริยาลัย สนามกีฬาบ้านใหม่และอาคารทางศาสนาต่างๆ

2) ภูมิสัญลักษณ์ที่มองเห็นได้ในระยะใกล้ (Local Landmarks) ได้แก่ป้ายโฆษณาต่างๆ เช่น ป้ายโฆษณาที่ติดตั้งบนอาคารพาณิชย์ ย่านถนนยันตรกิจโกศล วงเวียนหน้าศาลากลางจังหวัด อาคารพาณิชย์ต่างๆ คูเมือง ประตูเมือง เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์ในส่วนในพื้นที่โครงการ จะพบว่าปรากฏองค์ประกอบทางจินตภาพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ 1) ที่รวมกิจกรรม 2) เส้นทาง 3) ที่หมายตา จากการลงสำรวจสภาพปัจจุบันจริงๆ พบว่า จินตภาพในพื้นที่เป็นเพียง เส้นทาง(ทางผ่าน) จุดตัด และกลุ่มกิจกรรมการค้า โดยเฉพาะกลุ่มกิจกรรมการค้าที่จะมีช่วงเวลาการใช้งานเป็นตัวกำหนด คือกิจกรรมตลาดเริ่มเมื่อไหร่ ก็จะส่งผลถึงมิติทางเศรษฐกิจว่าคนจะมาใช้งานในตอนนั้น เมื่อตลาดวาย คนก็รับรู้ว่ามีกิจกรรมที่จะเข้าไปใช้งานแล้ว ในส่วนนี้จะส่งผลต่อมิติอื่นๆ ด้วย แสดงให้เห็นว่า ที่รวมกิจกรรมจะใช้ได้เมื่อผูกติดกับเวลา องค์ประกอบที่สำคัญคือพื้นที่สี่แยกบ้านทุ่ง ซึ่งเกิดจากโครงข่ายการสัญจรในระดับเมืองตัดกัน ทำให้กลายเป็นที่หมายตา และเป็นที่จดจำของคนในจังหวัดแพร่ ว่าบริเวณดังกล่าวคือสี่แยกบ้านทุ่ง ซึ่งใกล้กับบริเวณวัดต้นธง องค์ประกอบทางจินตภาพเหล่านี้จะนำไปสู่เงื่อนไขการออกแบบและพัฒนาองค์ประกอบทางจินตภาพเหล่านี้ให้ดีขึ้น เพื่อที่จะเสริมสร้างให้จินตภาพของพื้นที่เข้มแข็งขึ้นไป

แผนที่ 4.27 จินตภาพเชิงพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

4.3.8 กิจกรรมทางสังคม

บทบาทด้านการค้าและพาณิชย์กรรมของพื้นที่โครงการส่งผลโดยตรงต่อสภาพสังคมในพื้นที่ศึกษา โดยกิจกรรมทางสังคมจะส่งผลกระทบต่อรูปแบบของพื้นที่ใช้งาน เช่น พื้นที่เพื่อกิจกรรมเกี่ยวกับความเชื่อ วัฒนธรรมและประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลให้เกิดรูปแบบเฉพาะของพื้นที่ทางสังคม ณ.ที่นั้นๆ

จากการลงพื้นที่สำรวจเพื่อเก็บข้อมูลโดยการสังเกตและสอบถามคนในพื้นที่โครงการและผู้ใช้งานพื้นที่โครงการ พบว่าในพื้นที่โครงการมีกิจกรรมทางสังคมลักษณะการรวมกลุ่มในช่วงเวลาทำงานน้อยมาก ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักเป็นกิจกรรมในเชิงเศรษฐกิจและการค้าเป็นหลัก การศึกษาในครั้งนี้จึงเน้นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งของพื้นที่รองรับ เป็นหลัก โดยสามารถแบ่งประเภทของพื้นที่กิจกรรมทางสังคมในพื้นที่โครงการได้ดังนี้ (ดูแผนที่ 4.28)

- 1) พื้นที่กิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา
- 2) พื้นที่กิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ
- 3) พื้นที่กิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวัน
- 4) พื้นที่กิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนันทนาการ

4.3.8.1 พื้นที่กิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

จากการสำรวจพื้นที่รองรับกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคนในพื้นที่ พบว่า มีพื้นที่ศาสนสถานรองรับเกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง คือ วัดต้นธง วัดชัยมงคล และวัดเมธังกราวาส เป็นต้น ซึ่งในส่วนของชาวไทยเชื้อสายจีนมีพื้นที่รองรับคือ ศาลเจ้าปู่เจ้ากวาง

4.3.8.2 พื้นที่กิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความประเพณี ความเชื่อ

ชาวแพร่เป็นกลุ่มคนที่มีความผูกพันกับเรื่องผี(ผีปู่ย่า) โดยความเชื่อเหล่านี้ยังคงมีปรากฏมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งในรูปของตำนาน คำบอกเล่า รวมถึงแบบแผนและพิธีกรรม จากการลงสำรวจในพื้นที่โครงการโดยสอบถามข้อมูลจากคำบอกเล่าของคนเก่าแก่ในพื้นที่ พบว่าตำแหน่งพื้นที่รองรับกิจกรรมเหล่านี้ยังคงมีการใช้งาน เช่น บริเวณหน้าโรงหนังเก่าถนนราชฎีดำเนิน บริเวณหลังวัดต้นธง เป็นต้นโดยส่วนใหญ่จะประกอบพิธีกรรมในที่เกี่ยวข้องกับวันงานประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่นดำหัวผีปู่ย่า จะกระทำกันในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น

4.3.8.3 พื้นที่กิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวัน

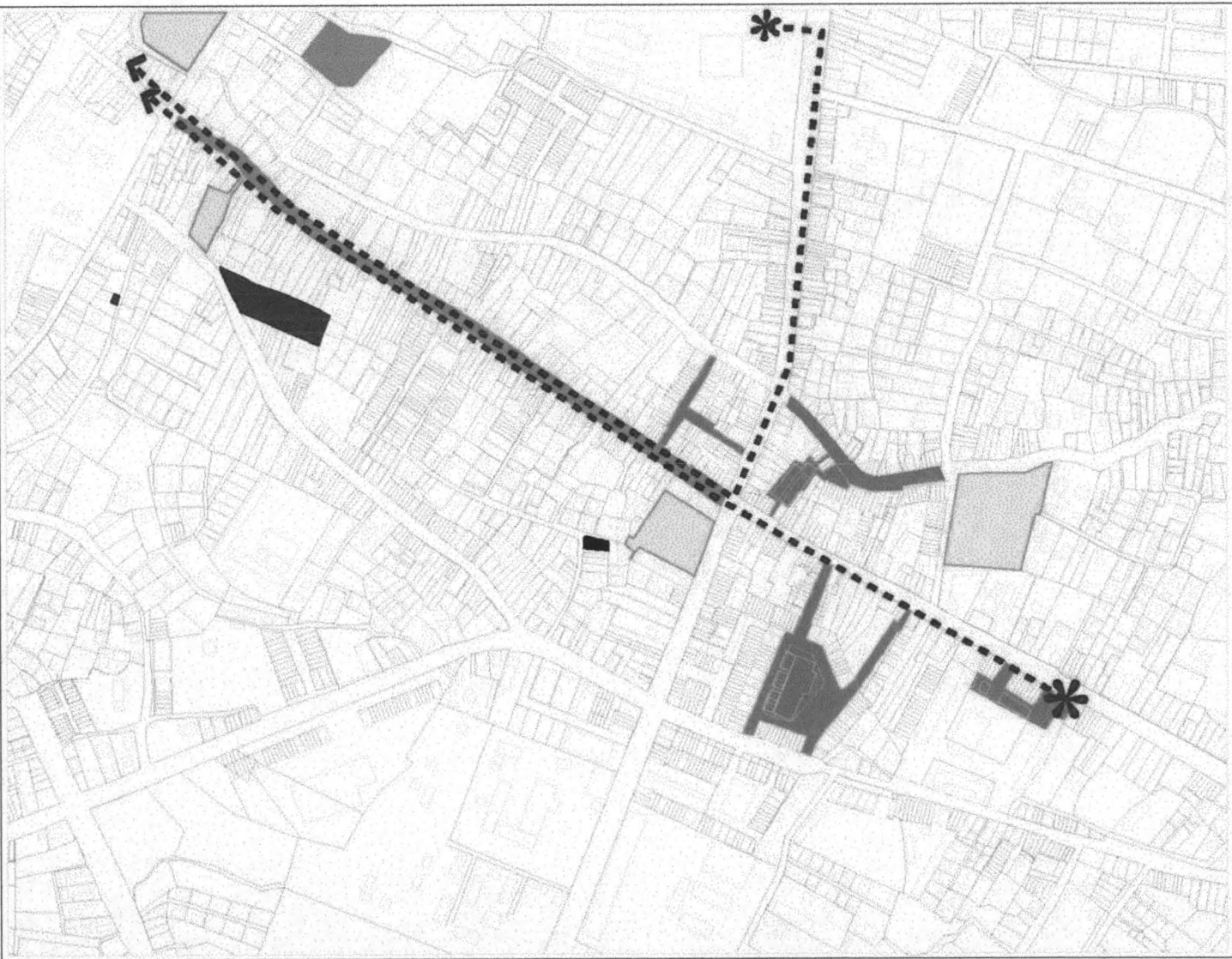
ในพื้นที่โครงการคนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการค้าหรือเกี่ยวกับพาณิชย์กรรมเป็นหลัก แต่เนื่องด้วยกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่ส่วนหนึ่งมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กิจกรรมส่วนหนึ่งจึงปรากฏให้เห็นทั้งในแง่ของกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จากการสำรวจพื้นที่โครงการพบกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันและเกิดการรวมกลุ่มน้อยมาก ที่เด่นชัดส่วนใหญ่เป็นการพบปะในพื้นที่ตลาดสดระหว่างกลุ่มผู้ค้าและผู้ซื้อ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเจ้าประจำที่ทำการค้าขายกันมานาน นอกจากนี้กิจกรรมการพบปะมักเกิดขึ้นบริเวณพื้นที่หน้าอาคารพาณิชย์หรือบ้านพักอาศัยชั่วคราวระยะเวลาสั้นๆ การพบปะระหว่างเพื่อนบ้านมักเกิดในช่วงเวลาหลังร้านปิดให้บริการในเวลาปกติ กิจกรรมการนั่งพูดคุยหน้าร้านถือว่ามีมากที่สุดโดยเฉพาะสองข้างทางของถนนสายเจริญเมือง

รูปที่ 4.55 พื้นที่หน้าร้านรูปแบบหนึ่งของพื้นที่รองรับกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่โครงการ
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

4.3.8.4 พื้นที่กิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการนันทนาการ

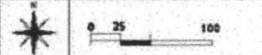
การสำรวจพื้นที่โครงการพบว่ากิจกรรมนันทนาการส่วนใหญ่อาศัยพื้นที่ของสาธารณูปการเป็นหลัก เช่น โรงเรียน และวัด ในส่วนของกิจกรรมถนนคนเดินของจังหวัดแพร่เน้นใช้พื้นที่ถนนเจริญเมืองเป็นสถานที่จัดงานโดยจัดทุกวันอาทิตย์ที่ 2 ของเดือนเป็นหลัก (ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ขอบเขตของกิจกรรมถนนคนเดินใน 2 มิติ คือ เป็นกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ)

แผนที่แสดง
พื้นที่กิจกรรมทางสังคมในพื้นที่โครงการ

- กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา
- กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความประเพณี และความเชื่อ (ศาลเจ้าปู่ ย่า)
- กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวัน
- กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ
- พื้นที่โครงการ
- สถานีฐานบนรางรถไฟความเร็วสูง บริเวณนี้
- จุดเริ่มต้นของระบบ จุดรวมพล
- ป้ายชื่อบริเวณ

แผนที่แสดงพื้นที่บริเวณที่ศึกษาและพื้นที่โครงการ
LOCATION OF STUDY AREA AND PROJECT AREA
BANGKOK DISTRICT, BANGKOK PROVINCE

สาขาวิชาการออกแบบและสถาปัตยกรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีแรก : ๒๕๖๑

แผนที่ 4.28 ตำแหน่งพื้นที่โครงการทางตั้งตามรูปแบบต่างๆในพื้นที่โครงการ
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

4.3.9 กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

บทบาทการเป็นพื้นที่พาณิชย์กรรมเก่าแก่และสำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่ส่งผลให้ภาพรวมของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการเป็นลักษณะการค้าและการพาณิชย์ โดยมีอาคารพาณิชย์และร้านค้ารูปแบบต่างๆ เกาะกลุ่มอย่างหนาแน่นในบริเวณพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของตลาดสดที่มีความสำคัญระดับจังหวัด ได้แก่ ตลาดสดบ้านทุ่ง ตลาดสดชมพูมิ่ง ตลาดแพร่ปรีดา และตลาดอรทัย รูปแบบการค้าส่วนใหญ่เป็นการค้าปลีก สินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าเกี่ยวกับการเกษตรรวมทั้งเป็นที่ตั้งของธนาคารและกิจการที่เกี่ยวข้องกับการค้าและพาณิชย์กรรมต่างๆ กระจายตัวอยู่ทั่วบริเวณพื้นที่โครงการ

จากการสำรวจกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ศึกษา จากการสำรวจสามารถจำแนกพื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการได้ดังนี้ (การสำรวจนี้ไม่รวมพื้นที่ของส่วนราชการและสถานศึกษาในพื้นที่ศึกษา)

1) **กิจกรรมบริเวณร้านค้า** พบการกระจุกตัวตามร้านค้าหรือห้างสรรพสินค้าขนาดกลางซึ่งกระจายตัวอยู่ในบริเวณพื้นที่ศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกระจุกตัวในช่วงเวลาเปิดเปิดของร้านหรือพื้นที่กิจกรรมต่างๆ (ดูแผนที่ 4.30/4.31) บริเวณที่พบกิจกรรมลักษณะนี้ได้แก่ ถนนสายหลักและถนนสายรองส่วนร้านสะดวกซื้อที่เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงนั้น พบว่าส่งผลให้บริการโดยรอบร้านค้าเหล่านี้มีกิจกรรมอื่นปะปนอยู่ด้วย เช่น ร้านขายอาหารได้รุ่ง เป็นต้น

2) **กิจกรรมบริเวณพื้นที่ตลาด** พบการกระจุกตัวของกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเวลาของกลุ่มผู้ค้าและกลุ่มผู้ซื้อ เช่น ตลาดชมพูมิ่ง เป็นตลาดเช้า กลุ่มกิจกรรมจะพบมากในช่วงตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงเที่ยงวัน ส่วนตลาดบ้านทุ่งเป็นตลาดเย็นกิจกรรมจะเริ่มคึกคักตั้งแต่ 4 โมงจนถึงประมาณ 2 ทุ่ม มิ่ง ตลาดแพร่ปรีดา ปัจจุบันเป็นตลาดที่เน้นการขายผลไม้และพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เป็นโกดังเก็บสินค้า มีกิจกรรมตลอด 24 ชั่วโมงแต่เบาบาง เป็นต้น โดยกิจกรรมลักษณะนี้มักเกิดขึ้นต่อเนื่องกับพื้นที่โดยรอบ

3) **กิจกรรมบริเวณที่ทำการธนาคาร** ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการกระจุกตัวของผู้เข้ามาใช้งาน โดยจะมีความคึกคักในช่วงพักเที่ยง เป็นส่วนใหญ่

4) **กิจกรรมบริเวณห้างค้าปลีกขนาดใหญ่** เป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมตลอดช่วงเวลาการเปิดให้บริการ โดยมีความคึกคักของกิจกรรมในช่วงหลังเลิกงาน ในวันหยุด โดยเฉพาะช่วงต้นเดือน ในพื้นที่ศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียงประกอบด้วยห้าง 2 ห้างคือ ห้างบิ๊กซีและห้างเทสโก้โลตัส โดยห้างที่ได้รับความนิยมอย่างมากในขณะนี้คือ ห้างบิ๊กซี ซึ่งอยู่ในพื้นที่ต่อเนื่องกับย่านพาณิชย์กรรมภาคน้ำทอง ซึ่งถือว่าเป็นย่านพาณิชย์กรรมใหม่ที่มีแนวโน้มในการพัฒนาสูงที่สุดของจังหวัดแพร่ เนื่องจากองค์ประกอบของพื้นที่ที่มีห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ที่มีแรงดึงดูดให้กิจกรรมอื่นๆ เกิดขึ้นตามมาอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการหมู่บ้านจัดสรรและโครงการที่พักอาศัยรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์ภาพรวมของพื้นที่ศึกษาพบว่า โครงข่ายการสัญจรกับพื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ เนื่องจากตำแหน่งพื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจหลักๆ ไม่ว่าจะเป็นห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ หรือตลาดจะเกาะตัวอยู่ตามถนนสายหลักตลอดแนวจนถึงนอกเขตพื้นที่ศึกษาซึ่งในอดีตนั้นบริเวณที่เป็นร้านค้าเหล่านี้ยังไม่เปิดให้บริการ แต่ปัจจุบันมีการสร้างพื้นที่เหล่านี้ ตั้งแต่บริเวณทางเข้าเกือบทุกด้าน (ถูกดักหัวดักท้าย) ซึ่งเป็นอีกสาเหตุสำคัญที่ภาวะซบเซาทางกิจกรรมการค้ารวมทั้งกลุ่มลูกค้าลดลง ในพื้นที่สี่แยกบ้านทุ่ง โดยเฉพาะเส้นทางถนนสายข5 ซึ่งเป็นแผนงานและโครงการที่ระบุไว้ในเงื่อนไขของ

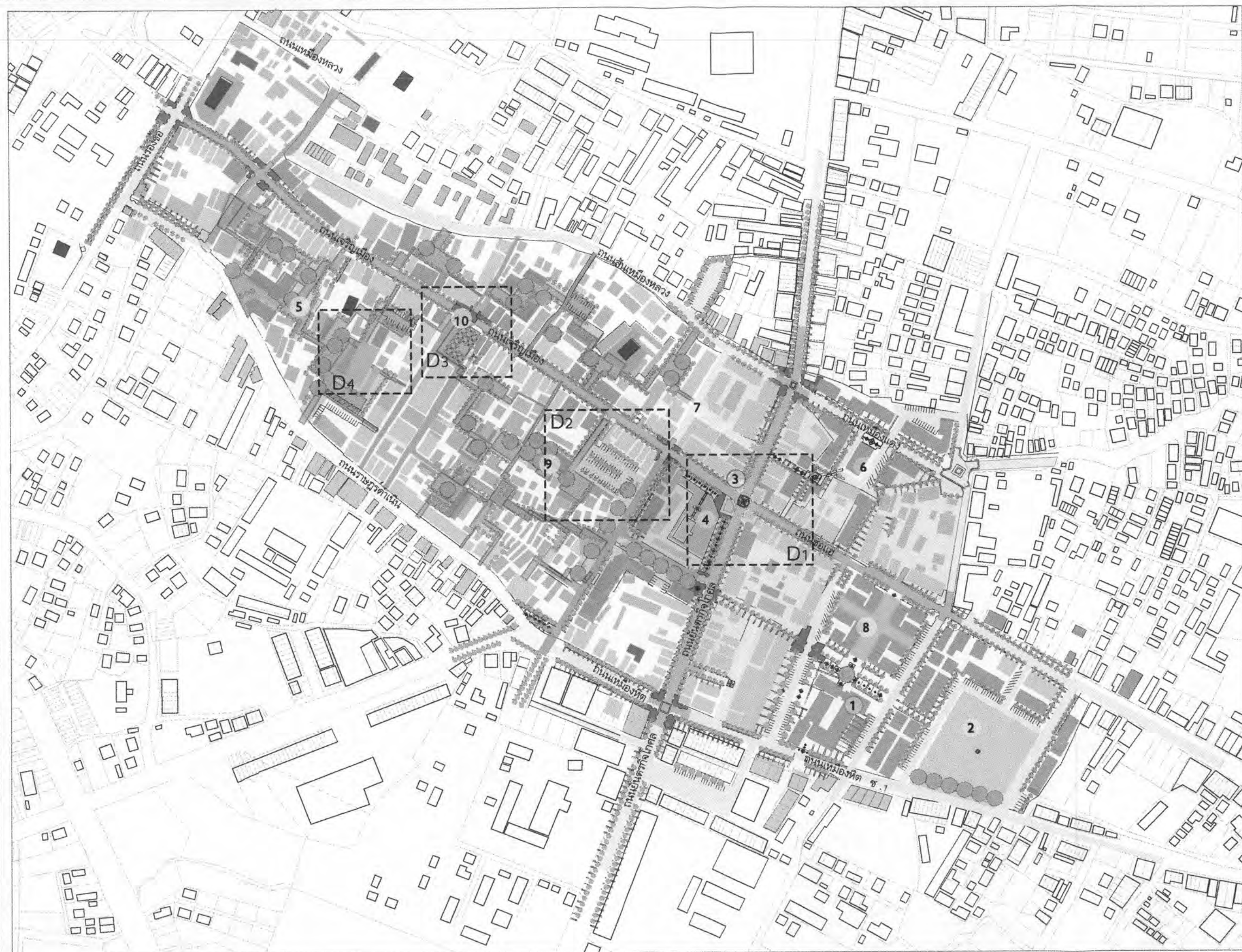
การศึกษาว่าจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่โครงการในอนาคตอันใกล้ เนื่องจากการก่อสร้างแล้วเสร็จรอการเปิดให้บริการเท่านั้น ซึ่งถนนสายช5 จะอำนวยความสะดวกต่อผู้ที่เดินทางมากจากต่างอำเภอ หากต้องการไปสู่พื้นที่พาณิชย์กรรมใหม่บริเวณนี้ โดยไม่จำเป็นต้องผ่านเข้าไปในพื้นที่โครงการ(สี่แยกเหมืองหินและสี่แยกบ้านทุ่ง) โดยเฉพาะช่วงโครงการที่ 2 (ส่วนต่อเนื่อง) สามารถตัดตรงไปยังถนนสายเลี่ยงเมืองได้โดยไม่ต้องผ่านพื้นที่โครงการ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสำคัญในอนาคตหากไม่ดำเนินการหามาตรการรองรับ แนวโน้มของภาวะชบเขาของกิจกรรมในย่านสี่แยกบ้านทุ่งก็จะดำเนินต่อไป

รูปที่ 4.56 สภาพตลาดสดบ้านทุ่ง
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

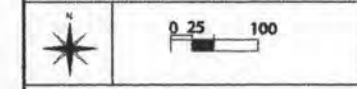
รูปที่ 4.57 สภาพตลาดสดแพร่ปรีดา
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

- พื้นที่ออกแบบเสนอแนะ**
- 1 พื้นที่ตลาดสดชุมชน
 - 2 พื้นที่ลานเอนกประสงค์ - ตลาดนัดการเกษตร
 - 3 สี่แยกบ้านทุ่ง (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและอาคารสาธารณะประโยชน์)
 - 4 วัดต้นธง
 - 5 หอศิลป์
 - 6 ตลาดสดบ้านทุ่ง
 - 7 พื้นที่ตลาดสดชุมชน
 - 8 ตลาดอรัญ
 - 9 พื้นที่พานิชย์พื้นที่ร่วมสมัย
 - 10 สวนเจริญเมือง

D1
ตำแหน่งตัวอย่างขยายรายละเอียด

การฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่
URBAN REHABILITATION OF BAN THUNG INTERSECTION AREA,
MUANG DISTRICT, PHRAE PROVINCE

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : ผู้วิจัย 2551

รูปที่ 4.58 สภาพตลาดสดชุมชนพุมัง
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.59 ตลาดอรัญ
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.60 ร้านทองต่างๆในพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.61 ธนาคารต่างๆในพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.62 ตลาดสดบ้านทุ่ง (ภายในตัวตลาด)
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

4.3.9.1 ผลกระทบจากการเกิดพื้นที่พาณิชย์กรรมใหม่

การลดลงของความหนาแน่นและการกระจุกตัวของกิจกรรมในพื้นที่อย่างต่อเนื่องเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นผลจากการเกิดขึ้นของพื้นที่พาณิชย์กรรมใหม่รอบพื้นที่ศูนย์กลางเดิม จากการศึกษาและสำรวจพื้นที่พบว่ากิจกรรมส่วนหนึ่งได้ย้ายออกจากพื้นที่โครงการ(ย่านสีแยกบ้านทุ่ง)เพื่อเปิดให้บริการในพื้นที่พาณิชย์กรรมใหม่เหล่านี้ รวมถึงผู้ประกอบการรายใหม่ที่เกิดขึ้นก็ได้เลือกที่จะลงทุนในพื้นที่พาณิชย์กรรมใหม่นี้ด้วย ด้วยปัจจัยสนับสนุนในหลายด้าน ประกอบกับกลุ่มผู้บริโภคในพื้นที่และนอกพื้นที่เองก็นิยมไปใช้บริการมากขึ้นตามลำดับ อีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งเสริมให้พื้นที่พาณิชย์กรรมใหม่เหล่านี้มีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้นคือ การเป็นที่ตั้งของห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ (บิ๊กซี โลตัส)

รูปที่ 4.63 สภาพพื้นที่พาณิชย์กรรมใหม่ในจังหวัดแพร่ (ย่านกาดน้ำทอง)
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.64 ห้างบิ๊กซี สาขาจังหวัดแพร่
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

รูปที่ 4.65 ห้างเทสโก้โลตัส สาขาจังหวัดแพร่
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย, 2551)

แผนที่แสดง
โครงการพื้นที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา
(เชิงเศรษฐกิจ)

- พื้นที่โครงการ
- ▨ พื้นที่พาณิชย์รวมใหม่
- ทางสรรพสินค้าขนาดกลาง - ใหญ่
- ▩ พื้นที่เมืองเก่า
- รัศมี 500 ม. รอบทางสรรพสินค้า
ทางหลวงแผ่นดิน 101
- โครงการถนนไฮเวย์
- ถนนคอนกรีตลาดยาง
- ถนนลูกรัง พื้นถนนแอสฟ
- ★ ตลาดสด
- วนและสวนพักผ่อน
- 1 ซุปเปอร์มาร์เก็ต
- 2 ซุปเปอร์เซ็นเตอร์
- 3 ซุปเปอร์เซ็นเตอร์
- 4 ซุปเปอร์เซ็นเตอร์
- 5 ซุปเปอร์เซ็นเตอร์
- 6 ซุปเปอร์เซ็นเตอร์
- 7 ซุปเปอร์เซ็นเตอร์

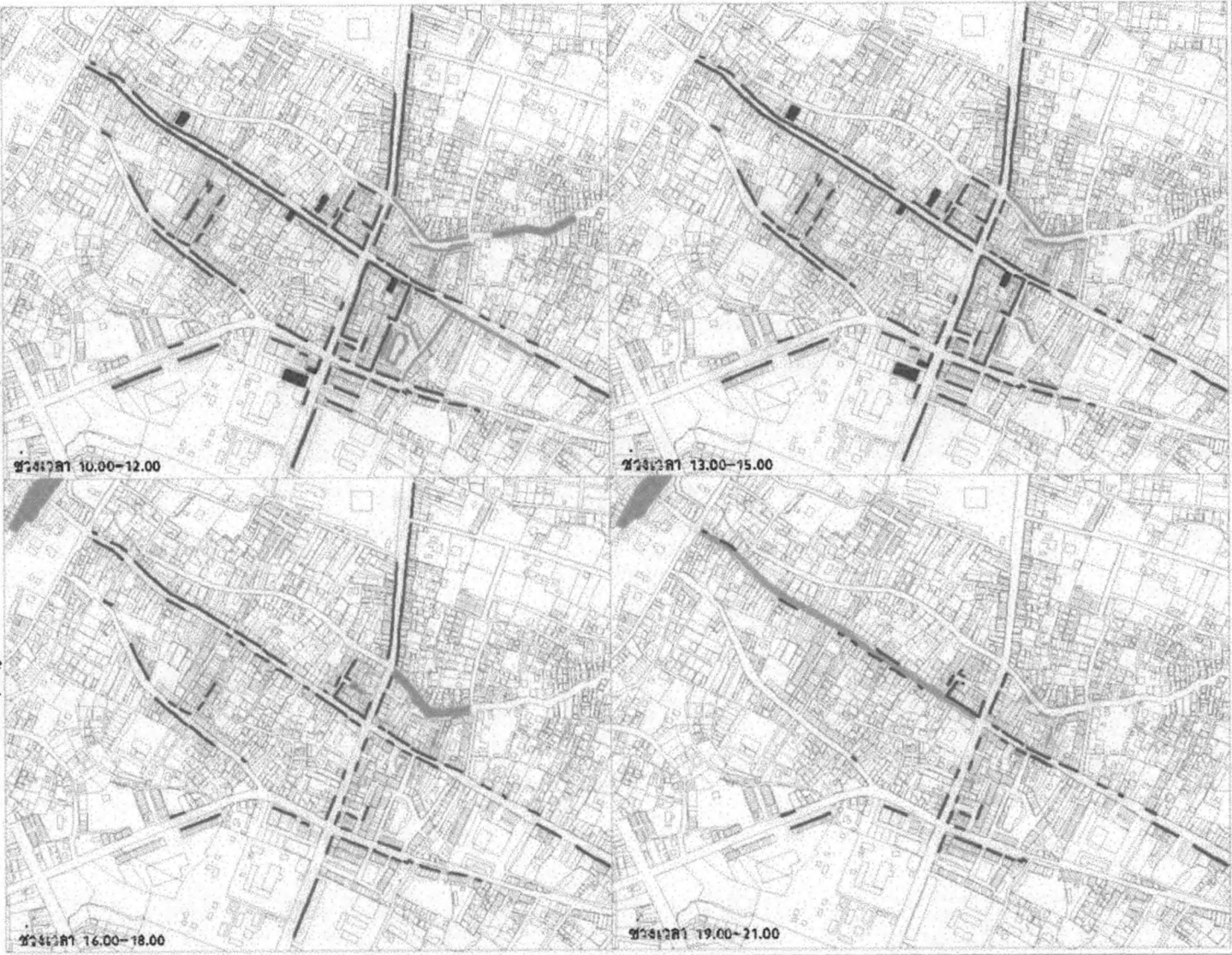
กรมโยธาธิการและผังเมือง กรุงเทพมหานคร
 URBAN RESTRUCTURING OF DAN THUNG AN DISTRICT AREA,
 ANANG DISTRICT, BANG PHUET

NOT TO SCALE

สาขาวิชาผังเมืองและชุมชนเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี ๒๕...

แผนที่ 4.29 ตำแหน่งพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจในพื้นที่ศึกษา
 (ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

แผนที่แสดง
กิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการ

- กิจกรรมบริเวณท่าเรือ
- กิจกรรมบริเวณพื้นที่ตลาด
- กิจกรรมบริเวณพื้นที่การธนาคาร
- กิจกรรมบริเวณท่าอากาศยานนานาชาติ
- พื้นที่กิจกรรมบนถนนดิน

หมายเหตุ : การแบ่งช่วงเวลากิจกรรมใช้เกณฑ์เฉลี่ยจากช่วงเวลาของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในคืนวันโครงการ

การตีพิมพ์แผนที่นี้จัดทำโดยกรมการผังเมือง กรุงเทพมหานคร
 URBAN PLANNING DIVISION OF BANGKOK METROPOLITAN AREA
 BANGKOK DISTRICT, PHAYATHAI PROVINCE

NOT TO SCALE

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : การสำรวจข้อมูลปี 2551

แผนที่ที่ 4.30 ตำแหน่งพื้นที่กิจกรรมในช่วงเวลาต่างๆในพื้นที่โครงการ (ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

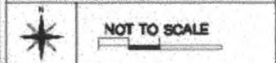
แผนที่แสดง
กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในพื้นที่โครงการ

- กิจกรรมเกี่ยวกับร้านค้า
- กิจกรรมเกี่ยวกับตลาด
- กิจกรรมเกี่ยวกับราชการ
- กิจกรรมเกี่ยวกับท่าเรือขนาดใหญ่
- กิจกรรมตามจุดเดิม
(เฉพาะบริเวณที่ยังมี 2 ขอบเดิม)

หมายเหตุ : การแบ่งช่วงเวลากิจกรรมใช้เกณฑ์
เฉลี่ยจ ากช่วงเวลาของกิจกรรมที่เกิดขึ้น
ในพื้นที่โครงการ

แผนที่ 4.31 ตำแหน่งพื้นที่กิจกรรมในเขตอุตสาหกรรมต่างในพื้นที่โครงการ
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2551)

การศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์
UNIVERSITY OF SAKON NAKHON PROVINCE
SUKHOTHAI DISTRICT, PHRAI PROVINCE

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี : การสำรวจข้อมูลปี 2551

สภาพเศรษฐกิจปัจจุบันในพื้นที่โครงการเมื่อพิจารณาพร้อมกับลักษณะการใช้ที่ดินและ โครงข่ายทางสัญจรในพื้นที่ศึกษาพบว่า พื้นฐานกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่เกาะตัวอยู่ตามถนนสาย ประชานและ ถนนสายหลัก เกิดขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของคนในพื้นที่จังหวัดแพร่เป็นหลัก รูปแบบ การค้าส่วนใหญ่เป็นการค้าปลีก สินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าเกี่ยวกับการเกษตร จากการสำรวจเบื้องต้น ที่ให้เห็นลักษณะโดยรวมของพื้นฐานทางเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการได้ว่า เป็นธุรกิจและกิจการแบบครอบครัว เป็นสถานประกอบการขนาดเล็กและขนาดย่อมเป็นส่วนใหญ่

4.3.10 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

เขตพื้นที่เทศบาลเมืองแพร่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญส่วนใหญ่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและ ประวัติศาสตร์ ของเมือง เนื่องจากเป็นศูนย์กลางความเจริญในหลายๆด้านมาแต่อดีต ในส่วนที่ได้รับค่านิยม จากนักท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด ได้แก่

1) **สถานที่ท่องเที่ยวประเภทวัด** โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดที่สร้างด้วยรูปแบบสถาปัตยกรรม พม่า ซึ่งมีความโดดเด่นทางด้านรูปทรงที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งยังมีความสมบูรณ์ในองค์ประกอบต่างๆ ที่เหลือคือ วัดที่สร้างในสมัยต่างๆซึ่งมีความสำคัญต่างกันไป ปัจจุบันวัดพม่าเหล่านี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของจังหวัดแพร่และถือเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีวัดใน เขตพื้นที่เมืองเก่า ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมืองแพร่ได้เป็นอย่างดี

2) **เรือนคนหับดีและบ้านเก่า** โดยในเขตเทศบาลเมืองแพร่นั้นเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางการค้า มาแต่โบราณทำให้ปรากฏรูปแบบของสถาปัตยกรรมในหลายสมัยกระจายตัวอยู่ทั่วบริเวณ ทั้งที่อยู่ในสภาพดี มีการใช้งานตามปกติ และสภาพโทรม ถูกปิดตายไม่มีการใช้งาน ซึ่งบางส่วนมีการพัฒนาเพื่อให้เป็นสถานที่ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น จวนผู้ว่าราชการจังหวัดหลังเดิม บ้านวงศ์บุรี เป็นต้น และยังคงมีเรือนลักษณะ เดียวกันที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ถูกทิ้งร้างอยู่อีกเป็นจำนวนมาก

จากการสำรวจพื้นที่เมืองเก่านอกจากสถานที่ท่องเที่ยวที่กล่าวถึงในเบื้องต้นนั้น กิจกรรมการ ท่องเที่ยวปรากฏให้เห็นเป็นจุดๆไม่ต่อเนื่องกันและส่วนใหญ่เป็นเรือนคนหับดีวัด ทั้งนี้จากการศึกษาข้อมูลพบว่า วิถีชีวิตของชาวเมืองแพร่ส่วนใหญ่ในอดีตจะอยู่นอกเขตเมืองเก่าเป็น ส่วนภายในเขตเมืองเก่าเป็นที่อยู่อาศัย ของชนชั้นเจ้าเมืองและชนชั้นสูงทำให้กิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตพื้นถิ่น ไม่ปรากฏในพื้นที่เมืองเก่ามากนัก

นอกเหนือจากที่กล่าวถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่ของจังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่จะ อยู่นอกเขตเทศบาล เช่น พระธาตุช่อแฮ ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวจังหวัดแพร่มาแต่อดีต อีกหลาย สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในต่างอำเภอ เช่น แวะเมืองผี ถ้ำผานางคอย น้ำตกตามธรรมชาติต่างๆ ฯลฯ

รูปที่ 4.66 วัดจอมสวรรค์ อธิปไตยสถาปัตยกรรมพม่า
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.67 อาคารเก่าบางส่วนที่ปิดร้างไม่มีการใช้งานในบริเวณพื้นที่ศึกษา
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.68 อาคารเก่าที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้
(ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2551)

4.4 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่โครงการโดยใช้ SWOT Analysis

การวิเคราะห์ SWOT เป็นวิธีการหรือเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยให้โครงการสามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินการให้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิเคราะห์ SWOT ประกอบไปด้วย 4 ส่วนหลัก ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths: S)

คือสภาพการณ์ที่องค์ประกอบหรือบริบทแวดล้อมปัจจัยภายใน สร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน หรือเพิ่มศักยภาพการดำเนินการให้สูงกว่าพื้นที่โครงการอื่นๆ โดยพื้นที่โครงการมีแนวโน้มที่จะบรรลุถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ซึ่งจุดแข็งหรือจุดเด่นเป็นปัจจัยเชิงบวกที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินการโครงการ

จุดอ่อน (Weaknesses: W)

คือสภาพการณ์ที่องค์ประกอบหรือบริบทแวดล้อมปัจจัยภายในได้สร้างความเสียเปรียบในเชิงการแข่งขัน ทำให้ศักยภาพในการดำเนินการด้อยกว่าพื้นที่ หรือโครงการอื่นๆ หรือทำให้พื้นที่โครงการมีแนวโน้ม ที่จะไม่บรรลุถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ซึ่งจุดอ่อนหรือจุดด้อยเป็นปัจจัยในเชิงลบที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการลดจุดอ่อนของการดำเนินการโครงการ

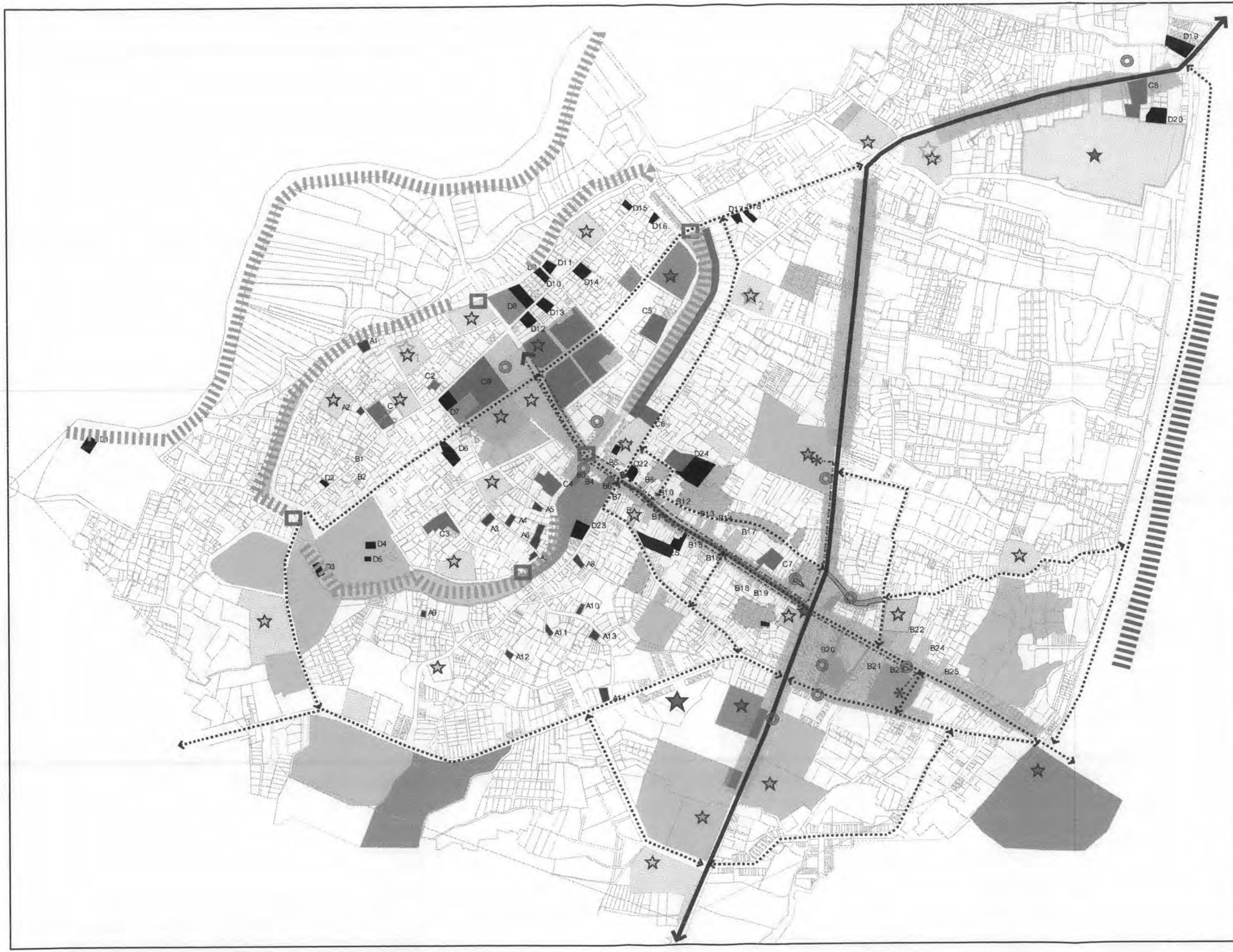
โอกาส (Opportunities: O)

เป็นผลที่เกิดขึ้นเมื่อบริบทภายนอกพื้นที่โครงการ เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการของพื้นที่โครงการซึ่งเป็นการได้เปรียบในเชิงการแข่งขันหรือเพิ่มศักยภาพการดำเนินการให้สูงกว่าพื้นที่ หรือโครงการอื่นๆ ทำให้การดำเนินการของพื้นที่โครงการมีแนวโน้มที่จะบรรลุถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์โครงการ

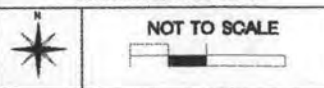
ภาวะคุกคาม (Threats: T)

เป็นผลที่เกิดขึ้นเมื่อบริบทแวดล้อมภายนอกพื้นที่โครงการ เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการของพื้นที่โครงการ ที่สร้างความเสียเปรียบในเชิงการแข่งขัน ทำให้ศักยภาพการดำเนินการด้อยกว่าพื้นที่ หรือโครงการอื่นๆ หรือทำให้พื้นที่โครงการมีแนวโน้มที่จะไม่บรรลุถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ซึ่งอุปสรรคเป็นปัจจัยในเชิงลบที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการหลีกเลี่ยงหรือลดอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินการ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งข้อในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันออกเป็นมิติต่างๆดังที่ได้กล่าวในข้างต้น ได้แก่ มิติทางกายภาพ จินตภาพ สังคมและเศรษฐกิจ และจากการเก็บข้อมูลของพื้นที่สามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบันได้ดังต่อไปนี้

การฟื้นฟูและปรับปรุงพื้นที่ย่านสี่แยกปากทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
 URBAN REHABILITATION OF BAN THUNG INTERSECTION AREA
 MUANG DISTRICT, PHRAE PROVINCE

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษาโดยการระบุ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะ คุกคาม ของพื้นที่ศึกษา (SWOT ANALYSIS)

4.4.1 การวิเคราะห์สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคาร

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)	โอกาส (Opportunities : O)	ภาวะคุกคาม (Threats: T)
1.การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์กรรมและพักอาศัย ทำให้มีกิจกรรม และการใช้พื้นที่ที่มีความหลากหลาย 2.มีความหนาแน่นที่เหมาะสมในการใช้พื้นที่ซึ่งกระจายตัวอยู่ทั่วบริเวณพื้นที่โครงการ 3.มีศาสนสถานเก่าแก่ที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นศูนย์กลาง และศูนย์รวมจิตใจของผู้คนในพื้นที่	1.แปลงที่ดินส่วนใหญ่ถือครองด้วยเอกชนรายย่อยและเป็นที่ดินขนาดเล็ก 2.การใช้ที่ดินกระจุกตัวเฉพาะตามแนวแกนของถนนสายหลักและสายรอง เกิดการพัฒนาพื้นที่แบบ Linear settlement 3.พื้นที่ด้านในของโครงการถูกกำแพงจากอาคารพาณิชย์ตัดขาดจากการเข้าถึงพื้นที่ ทำให้เกิดพื้นที่ตาดบอดที่ไม่มีการใช้งาน	1.ข้อกำหนด FAR. ในพื้นที่เอื้อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบความหนาแน่นสูง	1.ราคาที่ดินสูงไม่คุ้มค่าการลงทุนในระยะสั้น 2.ภาวะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในช่วงตกต่ำ 3.ที่ดินส่วนใหญ่ถือครองโดยกลุ่มผู้ไม่มีแผนการลงทุน ทำให้เกิดพื้นที่ว่างที่ไม่มีการใช้งานอย่างเต็มศักยภาพ 4.ขาดนโยบายการนำพื้นที่วัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวม ส่งผลให้ไม่มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เหล่านี้ อย่างเหมาะสมในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน

ตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์สภาพประโยชน์การใช้ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคาร (ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

4.4.2 การวิเคราะห์รูปแบบโครงข่ายการสัญจร

จุดแข็งหรือจุดเด่น (Strengths : S)	จุดอ่อนหรือจุดด้อย (Weaknesses : W)	โอกาส (Opportunities : O)	ภาวะคุกคาม (Threats: T)
1.เป็นจุดตัดสำคัญของถนนสายหลักและสายรองของพื้นที่ศึกษาและจังหวัดแพร่ 2.เป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรและขนถ่ายสินค้าที่สำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่	1.ของจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรอยู่ในระดับต่ำ ไม่สอดคล้องกับสภาพการใช้งานของผู้ใช้ในปัจจุบัน 2.โครงข่ายการเดินเท้าไม่ทั่วถึง 3.ถนนขอยแคบ ส่วนใหญ่เป็นขอยตัน และไม่ได้ใช้งาน รวมทั้งถูกปิดตายจากกำแพงอาคารพาณิชย์ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการรองรับการใช้งานจากถนนสายหลักและสายรอง 4.มีการซ้อนทับระหว่างการสัญจรด้วยการเดินเท้ากับยานพาหนะบนพื้นที่ถนนสายหลักและสายรอง	1.โครงข่ายถนนสายย่อยและขอยสามารถพัฒนาให้เกิดการเชื่อมต่อเป็นระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่โครงการ	1.การเดินทางด้วยรถยนต์มีแนวโน้มสูงขึ้น ตามค่านิยมในการเดินทางที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบัน ทำให้มีปริมาณการใช้รถยนต์ในการเข้าถึงพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้พื้นที่รองรับหรืออำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่จอดรถ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์รูปแบบโครงข่ายการสัญจร (ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

4.4.3 การวิเคราะห์ลักษณะมวลาอาคารและพื้นที่ว่าง

จุดแข็งหรือจุดเด่น (Strengths : S)	จุดอ่อนหรือจุดด้อย (Weaknesses : W)	โอกาส (Opportunities : O)	ภาวะคุกคาม (Threats: T)
1.มวลาอาคารกระจายตัวอย่างเหมาะสม และทั่วถึงในบริเวณพื้นที่โครงการ 2.มีมวลาอาคารในลักษณะกำแพงถนนที่ต่อเนื่องและหนาแน่นตลอดแนว เกิดแนวกำแพงถนนอย่างชัดเจน	1.รูปแบบการเรียงตัวของกลุ่มอาคารที่ต่อเนื่องกัน ทำให้ไม่มีพื้นที่ว่างขนาดใหญ่ในพื้นที่โครงการ 2.กลุ่มอาคารด้านหลังจากแนวกำแพงถนนไม่มีรูปแบบการเรียงตัวที่ชัดเจน ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่พาณิชย์กรรมได้ 3.กลุ่มกำแพงมวลาอาคารริมถนนสายหลักและสายรองเป็นสิ่งตัดขาดระหว่างพื้นที่ถนนสายหลัก สายรอง กับพื้นที่ด้านใน	1.พื้นที่ว่างส่วนหนึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดการใช้งานที่มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ 2.มีการใช้พื้นที่เพื่อกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบกิจกรรมชั่วคราว เช่น กิจกรรมถนนคนเดินบนถนนเจริญเมือง	1.ขาดนโยบายการควบคุมและการจัดการสิ่งปลูกสร้างที่มีประสิทธิภาพ 2.ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการกับองค์ประกอบเชิงพื้นที่ของเมือง

ตารางที่ 4.9 วิเคราะห์ลักษณะมวลาอาคารและพื้นที่ว่าง (ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

4.4.4 การวิเคราะห์สภาพพื้นที่สีเขียว

จุดแข็งหรือจุดเด่น (Strengths : S)	จุดอ่อนหรือจุดด้อย (Weaknesses : W)	โอกาส (Opportunities : O)	ภาวะคุกคาม (Threats: T)
	1.มีพื้นที่สีเขียวสำหรับกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่โครงการน้อย และไม่มีความต่อเนื่องในการใช้งาน ทำให้พื้นที่ดังกล่าวไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.กระแสของสภาวะโลกร้อน กระตุ้นให้คนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของพื้นที่สีเขียวมากขึ้น	1.ความเข้าใจ และการให้ความสำคัญกับคุณค่าของพื้นที่สีเขียวมีน้อย ส่งผลให้ขาดแรงผลักดันในการพัฒนาพื้นที่เหล่านี้

ตารางที่ 4.10 วิเคราะห์สภาพพื้นที่สีเขียว (ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

4.4.5 วิเคราะห์ศักยภาพในการมองเห็นและการเข้าถึงพื้นที่

จุดแข็งหรือจุดเด่น (Strengths : S)	จุดอ่อนหรือจุดด้อย (Weaknesses : W)	โอกาส (Opportunities : O)	ภาวะคุกคาม (Threats: T)
1.เป็นพื้นที่ที่มีค่าระดับศักยภาพการมองเห็นและการเข้าถึงในโครงข่ายระดับเมืองเฉลี่ย สูงที่สุด เมื่อวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม VGA	1.ค่าระดับศักยภาพการมองเห็นและการเข้าถึงในโครงข่ายระดับย่านในพื้นที่โครงการ แสดงให้เห็นถึงการซ้อนทับในการเส้นทางระหว่างรถยนต์และคนเดินเท้าในพื้นที่ถนนสายหลักและสายรอง ทำให้ผู้ใช้เส้นทางเดินเท้าไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.การพัฒนาโครงข่ายการสัญจรในพื้นที่โครงการสามารถใช้ประโยชน์จากค่าระดับศักยภาพการมองเห็นและการเข้าถึงเหล่านี้	1.การปิดกั้นถนนย่อย ซอย ส่วนบุคคล เป็นการลดประสิทธิภาพการเชื่อมต่อของพื้นที่ และส่งผลให้เกิดสภาวะไม่น่าใช้งาน

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ศักยภาพในการมองเห็นและการเข้าถึงพื้นที่ (ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

4.4.6 การวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมในพื้นที่ศึกษา

จุดแข็งหรือจุดเด่น (Strengths : S)	จุดอ่อนหรือจุดด้อย (Weaknesses : W)	โอกาส (Opportunities : O)	ภาวะคุกคาม (Threats: T)
1.มีอาคารเก่าแก่และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่โครงการ 2.รูปแบบสถาปัตยกรรมมีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดแพร่	1.อาคารเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการใช้งานในปัจจุบัน	1.อาคารเก่าที่มีคุณค่าสามารถนำมาสร้างเป็นจุดเด่นในการออกแบบ และการรับรู้ถึงความเป็นพื้นที่ได้ 2.สามารถพัฒนาอาคารเหล่านี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย 3.การพัฒนาโรงแรมและที่พักขนาดเล็กที่มีมิติของประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่กำลังได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น สามารถนำมาปรับปรุง และปรับเปลี่ยนให้อาคารดังกล่าวเกิดงานใช้งานที่ตอบรับกับความต้องการสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม	1.คนในพื้นที่ที่ไม่เห็นคุณค่าของอาคารเก่า อาจมีการรื้อถอนเพื่อสร้างอาคารใหม่ทดแทนได้ 2.การบูรณะปรับปรุงอาคารเก่าโดยขาดความรู้ความเข้าใจ อาจทำลายคุณค่าของอาคารเหล่านี้ 3.กลุ่มพ่อค้าไม้เก่าที่นิยมซื้ออาคารเหล่านี้แบบยกหลัง เพื่อนำไม้ไปขายต่อ เนื่องจากไม้เก่ามีราคาสูง ทำให้อาคารเก่าหมดไปอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมในพื้นที่ศึกษา (ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

4.4.7 การวิเคราะห์จินตภาพในพื้นที่ศึกษา

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)	โอกาส (Opportunities : O)	ภาวะคุกคาม (Threats: T)
1. มีกลุ่มจินตภาพเกี่ยวกับกลายเป็นศูนย์รวมกิจกรรม 2. เป็นเส้นทางที่ชัดเจนในภาพจำ 3. มีพื้นที่เชิงบวกมากที่สุดที่ชอบเขตพื้นที่ศึกษา	1. ตำแหน่งทางจินตภาพส่วนใหญ่เกาะตัวตามแนวถนนสายหลักและสายรอง 2. ขาดองค์ประกอบทางจินตภาพในรูปแบบของภูมิสัญลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์และเหมาะสมกับพื้นที่ 3. ปรากฏพื้นที่เชิงลบในพื้นที่โครงการบางส่วนของโครงการ	1. แผนงานปรับปรุงภูมิทัศน์จะกระตุ้นให้พื้นที่เกิดจินตภาพที่ชัดเจนและมีคุณภาพมากขึ้น	1. ขาดนโยบายและแผนการจัดการระบบภูมิทัศน์ในพื้นที่โครงการ 2. พื้นที่รวมกิจกรรมใหม่ๆ อาจส่งผลให้ศูนย์รวมกิจกรรมเดิมลดบทบาทและความสำคัญลงในอนาคต

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์จินตภาพในพื้นที่ศึกษา (ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

4.4.8 การวิเคราะห์สภาพทางสังคม

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)	โอกาส (Opportunities : O)	ภาวะคุกคาม (Threats: T)
1. เป็นกลุ่มสังคมการค้าที่หนาแน่นและเก่าแก่ที่สุดในจังหวัดแพร่ 2. เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่	1. กิจกรรมทางสังคมในเวลาปกติมีน้อย ยกเว้นในช่วงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งเป็นกิจกรรมชั่วคราว 2. กิจกรรมทางสังคมส่วนใหญ่เกิดในพื้นที่ส่วนตัว ไม่ปรากฏภาพการกระจุกตัวของกลุ่มคนในพื้นที่ทั่วไปในเขตพื้นที่โครงการ 3. การประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้าทำให้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการให้บริการลูกค้า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านจึงมีน้อย	1. โครงสร้างประชากรในพื้นที่ศึกษาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เป็นประโยชน์ต่อภาพรวมของโครงสร้างทางสังคมที่จะมีกลุ่มผู้ใช้งานในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น	1. ค่านิยมปัจเจกชนและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้คนลดการพึ่งพิงระหว่างเพื่อนบ้านและสังคม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในละแวกบ้านมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง 2. วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ไม่เอื้อให้เกิดการพบปะระหว่างคนในละแวกบ้านเดียวกัน 3. การขยายตัวของเมืองออกสู่พื้นที่รอบข้างทำให้เกิดพื้นที่สังคมกลุ่มใหม่ๆ ที่ขาดสำนึกร่วมในลักษณะชุมชน 4. การเกิดขึ้นของกิจกรรมบางประเภททำให้โครงสร้างทางสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์สภาพทางสังคม (ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

4.4.9 การวิเคราะห์สภาพกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)	โอกาส (Opportunities : O)	ภาวะคุกคาม (Threats: T)
<p>1. เป็นพื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในจังหวัดแพร่</p> <p>2. เป็นแหล่งสินค้าและบริการที่สำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่</p> <p>3. เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่ (ร้านค้าและโรงรับจำนำ)</p> <p>4. มีกลุ่มการค้าที่เข้มแข็งที่เกิดจากรวมกลุ่มของผู้ค้าในพื้นที่โครงการ (รายละเอียดในภาคผนวก)</p>	<p>1. กิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่มักสัมพันธ์กับพื้นที่ตลาดสด เมื่อตลาดวาย ทำให้กิจกรรมโดยรอบปิดตัวลงไปตามกัน</p> <p>2. ร้านค้าส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก ศักยภาพในการแข่งขันมีน้อย</p>	<p>1. พระราชบัญญัติควบคุมห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ไม่ให้เกิดการประกอบกิจการในพื้นที่ในเขตเมือง ทำให้กลุ่มผู้ค้ามิได้รับโอกาสและความคุ้มครองในแง่ของการแข่งขัน</p> <p>2. หอการค้าจังหวัดแพร่ดูแลและสนับสนุนกลุ่มผู้ค้าในพื้นที่ศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>1. การขยายตัวพื้นที่พาณิชย์กรรมใหม่ใกล้พื้นที่โครงการประเภท Hypermarket ทำให้เกิดการแข่งขันทางการตลาดที่รุนแรงขึ้น</p> <p>2. รูปแบบการขายตรงและการบริการใหม่ๆที่เข้ามามีบทบาทในการค้ามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p>

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์สภาพกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

4.4.10 การวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยว

จุดแข็งหรือจุดเด่น (Strengths : S)	จุดอ่อนหรือจุดด้อย (Weaknesses : W)	โอกาส (Opportunities : O)	ภาวะคุกคาม (Threats: T)
<p>1. พื้นที่โครงการอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง เช่น วัด (รูปแบบสถาปัตยกรรมเก่า)</p> <p>2. เป็นพื้นที่จัดงานประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วไป</p>	<p>1. จำนวนแหล่งท่องเที่ยวมีน้อยและส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวขนาดเล็ก ทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวจึงเป็นลักษณะ “แวะ” ระหว่างทางผ่าน</p> <p>2. แหล่งท่องเที่ยวอยู่ห่างกัน ไม่ต่อเนื่อง และโครงข่ายของเส้นทางการสัญจรในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน</p> <p>3. คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ</p> <p>4. ขาดหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะด้านที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>5. ในพื้นที่โครงการไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ทั้งในช่วงปกติและฤดูกาลท่องเที่ยว</p>	<p>1. ปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมกำลังได้รับความนิยม</p> <p>2. อยู่ใกล้พื้นที่เมืองเก่ารูปเมืองหอยสังข์ ที่กำแพงเมืองมีความสมบูรณ์เป็นอย่างมากแห่งหนึ่งของประเทศไทย</p> <p>3. เอกลักษณ์เฉพาะของศิลปวัฒนธรรมที่ยังคงความดั้งเดิมเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้เป็นจุดขายเชิงการท่องเที่ยวได้ในอนาคต</p>	<p>1. ทิศนคติที่ไม่รู้สึกว่าการท่องเที่ยวจะนำรายได้มาสู่พื้นที่ ทำให้คนในพื้นที่ไม่เห็นคุณค่าของการท่องเที่ยว</p> <p>2. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดน่าน ทำให้ดึงดูดกระแสการท่องเที่ยวได้มากกว่า</p>

ตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยว (ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย 2551)

4.5 การประเมินสภาพปัญหา ศักยภาพของพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง

จากการทบทวนวรรณกรรมและทำการวิเคราะห์ “จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม จากข้อมูลสภาพปัจจุบันของพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง เมื่อสามารถสรุปปัญหา และ ศักยภาพ ของพื้นที่ย่านสีแยกบ้านทุ่ง อ.เมือง จ.แพร่ ได้ดังนี้

4.5.1 ปัญหาและศักยภาพในมิติทางจิตภาพ

“ปัญหา” พบว่า จิตภาพส่วนใหญ่ในส่วนของพื้นที่โครงการเป็นผลมาจากการรวมตัวของกิจกรรมในพื้นที่จึงมีเงื่อนไขของช่วงเวลาเป็นตัวร่วม เมื่อนอกเหนือเวลาใช้งาน จิตภาพส่วนนี้จึงไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มศักยภาพ ที่หมายตาสำคัญ พบว่าส่วนใหญ่เป็นจุดตัดสำคัญของถนนสายหลักและสายรอง เช่น สีแยกบ้านทุ่ง ถนนยันตรกิจโกศล ถนนเจริญเมือง และถนนช่อแฮ ซึ่งยังขาดองค์ประกอบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะและไม่เอื้อให้เกิดประโยชน์การใช้งานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้า

“ศักยภาพ” พบว่าพื้นที่มีกลุ่มจิตภาพเกี่ยวกับที่รวมกิจกรรมหากสามารถเพิ่มช่วงเวลาของกิจกรรมในช่วงเวลาที่มากขึ้น จะสามารถทำให้พื้นที่มีจิตภาพในแต่ละช่วงเวลาที่ยาวขึ้น เส้นทาง ถนนสายหลักและสายรองมีภาพจำที่ชัดเจนในระดับจังหวัด จึงมีโอกาสสูงในการพัฒนา พื้นที่ มีเชิงบวกในแง่ของทำเลที่เป็นที่ตั้งของร้านค้าและอาคารพาณิชย์กรรมมากที่สุดในขอบเขตพื้นที่ศึกษา สามารถส่งเสริมให้เกิดภาพจำของการค้าได้เป็นอย่างดี

รูปที่ 4.69 สภาพตลาดสดบริเวณย่านสีแยกบ้านทุ่ง

(ที่มา: ผู้วิจัย 2551)

4.5.2 ปัญหาและศักยภาพในมิติทางกายภาพ

“ปัญหา” พบว่าการขาดแคลนทางเดินเท้าที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการใช้งานในเชิงการส่งเสริมการค้า ทางเดินเท้าถูกขนาดของเพื่อใช้เป็นพื้นที่จอดรถยนต์ โดยเฉพาะถนนเจริญเมือง(รูปที่ 4.70) ถนนยันตรกิจโกศลและถนนช่อแฮ ปัญหาการขาดจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่มีคุณภาพในพื้นที่ (จากระถยนต์มาสู่การเดินเท้า) โดยเฉพาะถนนสายหลักที่เน้นการจอดรถบริเวณสองข้างทาง ปัญหาการขาดแคลนที่ว่างสาธารณะที่มีรูปแบบและคุณภาพเหมาะสมกับการใช้งานในเชิงพาณิชย์กรรม ปัญหาสภาพอาคารบางส่วนที่เก่าทรุดโทรมขาดการปรับปรุงให้เหมาะสมกับกิจกรรมการค้าในปัจจุบัน โดยเฉพาะบริเวณถนนเจริญเมืองและถนนช่อแฮ ปัญหานถนนสายย่อยขาดประสิทธิภาพในการเชื่อมต่อกับโครงข่ายการสัญจรในพื้นที่ อาคารพาณิชย์แบบดั้งเดิมขาดพื้นที่สนับสนุนการค้าและบริการที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้ใช้ในยุคปัจจุบัน

“ศักยภาพ” พื้นที่เป็นจุดตัดสำคัญของถนนสายหลักและสายรองของพื้นที่ศึกษาและจังหวัดแพร่ จึงมีโอกาสพัฒนาให้เป็น ศูนย์รวมกิจกรรมระดับจังหวัดและระดับภูมิภาคได้ในอนาคต รวมถึงเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรและขนถ่ายสินค้าที่สำคัญที่สุดของจังหวัดแพร่ได้

รูปที่ 4.70 สภาพกายภาพทั่วไปของย่านสี่แยกบ้านทุ่ง
(ที่มา: ผู้วิจัย 2551)

4.5.3 ปัญหาและศักยภาพมิติทางสังคมและเศรษฐกิจ

"ปัญหา" พบว่าเกิดช่องว่างระหว่างคุณค่าในเชิงรูปแบบการค้าท้องถิ่นและสมัยใหม่ที่มีความแตกต่างกันขึ้นเรื่อยๆ จนอาจทำให้คุณค่าและความสำคัญของพื้นที่เหล่านี้สูญหายไปในเวลาอันใกล้ ปัญหาขาดความหลากหลายของกิจกรรมการใช้งานพื้นที่และอาคาร รวมถึงช่วงเวลาการใช้งาน ปัญหาพื้นที่บางส่วนไม่สามารถใช้งานอย่างเต็มศักยภาพสูญเสียโอกาสและเกิดช่องว่างของกิจกรรมการค้า (รูปที่ 4.71) ปัญหาจากปัจจัยภายนอกพื้นที่ที่สำคัญที่สุดคือการเกิดของขึ้นพื้นที่พาณิชย์กรรมแห่งใหม่และไฮเปอร์มาร์เก็ตบริเวณชานเมือง (รูปที่ 4.72)

"ศักยภาพ" การเป็นกลุ่มสังคมการค้าที่หนาแน่นและเก่าแก่ที่สุดในจังหวัดแพร่ มีกลุ่มการค้าที่เข้มแข็งที่เกิดจากรวมกลุ่มของผู้ค้าในพื้นที่โครงการ จึงสามารถพัฒนาเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและประเพณีของจังหวัดแพร่ได้

รูปที่ 4.71 สภาพอาคารพาณิชย์ในพื้นที่ย่านสี่แยกบ้านทุ่ง
(ที่มา: ผู้วิจัย 2551)

รูปที่ 4.72 ย่านพาณิชย์กรรมแห่งใหม่และไฮเปอร์มาร์เก็ตบริเวณชานเมือง อ.เมือง จ.แพร่
(ที่มา: ผู้วิจัย 2551)